

Ekonomická
fakulta
Faculty
of Economics

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Základy účetnictví s daňovou problematikou pro zemědělské a podobné obory

Jarmila Rybová
Jindřiška Kouřilová

Ekonomická
fakulta
Faculty
of Economics

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Základy účetnictví s daňovou problematikou pro zemědělské a podobné obory

Jarmila Rybová
Jindřiška Kouřilová

České Budějovice | 2017

Učebnice shrnuje základní poznatky týkající se účetnictví a související daňové problematiky ve vztahu k zemědělské činnosti. Důraz je kladen na zahájení a výkon samostatné výtěžné činnosti v oblasti zemědělství, lesního a vodního hospodářství. Text je doprovázen řadou praktických příkladů a je určen posluchačům bakalářských oborů Zemědělské a Ekonomické fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích.

Recenzenti:

doc. Ing. Hana Bohušová, Ph.D.
Mendelova univerzita v Brně

Ing. Irena Stejskalová, Ph.D.
Fakulta managementu VŠE, Jindřichův Hradec

© Jarmila Rybová, Jindřiška Kouřilová, 2017

ISBN 978-80-7394-634-0

Obsah

Předmluva	5
1 K podnikání	7
2 K účetnictví úvodem	11
2.1 Něco z historie, k funkci účetnictví, jeho uživatelům a dokladům	11
2.2 Obecně uznávané účetní zásady při vedení účetnictví, sestavování a předkládání účetních výkazů.....	15
3 Základní informace k daním	19
3.1 Daňová soustava.....	20
3.2 Daň z příjmů.....	20
3.3 Daň z přidané hodnoty.....	21
3.4 Vrácení části zaplacené spotřební daně z nafty v zemědělství	25
3.5 Další spotřební daně.....	27
3.5.1 Daň z lihu	27
3.5.2 Daň z piva	28
3.5.3 Daň z vína	29
4 Daňová evidence (de)	31
4.1 Peněžní deník	31
4.2 Kniha pohledávek a závazků.....	35
4.3 Pomocné knihy o ostatních složkách majetku a závazcích	35
5 Účetnictví	37
5.1 Bilance – rozvaha	38
5.2 Výsledovka – výkaz zisků a ztrát.....	42
5.2.1 Účty, druhy, skladba, osnova.....	43
5.2.2 Účtový rozvrh a účetní knihy	46
5.2.3 Účetní zápisy, jejich provádění.....	47
5.3 Účtová třída 2 – FINANČNÍ ÚČTY.....	48
5.4 Účtová třída 5 – NÁKLADY	55
5.4.1 Členění nákladů.....	55
5.4.2 Základní charakteristika nákladů.....	57
5.4.3 Odpisy, rezervy a opravné položky	64

5.5	Účtová třída 6 – VÝNOSY	73
5.6	Účtová třída 3 – ZÚČTOVACÍ VZTAHY	75
5.6.1	Základní účty	75
5.6.2	Závazky k zaměstnancům a institucím	77
5.6.3	Daně, DPH včetně účtování zásob způsobem B	80
5.6.4	Dotace	83
5.6.5	Ostatní pohledávky a závazky	84
5.6.6	Časové rozlišení plateb.....	85
5.7	Účtová třída 0	87
5.7.1	Charakteristika hlavních účtů.....	87
5.7.2	Oceňování dlouhodobého majetku.....	92
5.7.3	Požizování dlouhodobého hmotného (DHM) a dlouhodobého nehmotného majetku (DNHM)	96
5.7.4	Odpisování dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku	100
5.7.5	Vyřazení dlouhodobého majetku (DM).....	101
5.7.6	Něco z daňové problematiky nakonec	106
5.8	Účtová třída 1 – ZÁSoby	107
5.8.1	Struktura a oceňování zásob.....	108
5.8.2	Charakteristika účtů zásob	110
5.8.3	Způsoby účtování o zásobách	111
5.8.4	Účtování o zvířatech – nejdůležitější operace	116
	Literatura	121
	Seznam příloh	123
	Přílohy	125

Předmluva

Informace, které máte, nejsou tím, co chcete.

Informace, které chcete, nejsou tím, co potřebujete.

Informace, které potřebujete, nejsou tím, co můžete dostat.

Informace, které můžete dostat, stojí víc, než jste ochotni zaplatit.

V situacích, kdy se musíte rozhodnout, je množství informací, o které se můžete opřít, v obráceném poměru k závažnosti rozhodnutí.

(Murphy 1999)

Proto je důležité získávat informace jen nejnnutnější a potřebné. Ty, které to jsou, může nabídnout dobře vedené účetnictví.

Jednosemestrový předmět účetnictví je určen studentům oborů především zaměřených na zemědělství a další technické směry studované na ZF JU. Pokud absolvujete tento předmět, nejen že zvládnete rámcově daňovou evidenci, ale porozumíte podkladům, které pro řízení podniku nezbytně potřebujete.

Vzhledem k absenci předmětů týkajících se daňové problematiky při studiu na těchto oborech, jsou vybrané účetní případy o základní informace z této oblasti doplněny.

Z důvodů širokého záběru, jakým je např. obor zemědělské výroby s jeho specializacemi, dále zemědělská technika, alternativní systémy hospodaření, problematika hospodaření s pozemky či rybářství, nelze specifickou problematiku ve větší míře aplikovat v této publikaci, nýbrž v rámci seminářů. K tomuto účelu pak slouží i samostatné přílohy pro obory: Rybářství, dále příloha pro obory zaměřené na rostlinnou a živočišnou výrobu a příloha pro obor ekologicky zaměřený. Součástí výukových hodin budou prezentovány i související aktuální ekonomicko-spoločenské souvislosti oboru.

Další postup při volbě kapitol vychází z názorů a zkušeností, že na daňové evidenci získá začínající podnikatel základní přehled. Prvým blokem kapitol účetnictví jsou platební vztahy s úvodem, který navazuje na osobní znalosti studentů, dále pokračuje náklady a výnosy, závazky a pohledávkami. Další blok kapitol patří majetku,

poslední zdrojům. Není možné pominout proces inventarizace, ke kterému již studenti měli znalosti přispět, doplněný o možné chyby.

Základem výuky by mělo být zaměření na znalost účtování nikoliv všech uvedených, ale zejména základních účetních případů a především porozumění souvislostem, interpretaci vykazovaných dat.

Úspěšné zvládnutí prezentované látky doplňované v čase aktuálními poznatky, dává pak zároveň předpoklady zvýšení získané kvalifikace s příznivějším uplatněním v praxi a na trhu práce. Toto většinou bohužel většina studentské obce ocení až v době budoucí. Jsme si vědomy, že nestudujete na daném oboru právě pro poznatky z účetnictví a daní, nicméně nás potěší každý Váš zájem a pokrok v uvedených oborech.

Autorky

1 K podnikání

Provozování činnosti

Fyzické osoby (FO), právnické osoby (PO) mohou zahájit podnikatelskou činnost podle platných právních předpisů.

O oprávnění k podnikání a jeho podmínkách se můžete dozvědět v materiálech:

- Obchodní zákoník č. 513/1991 Sb. ve znění posledních předpisů – pro právnické osoby

Zápis do obchodního rejstříku – povinnost pro obchodní společnosti, družstva – tzv. obchodní korporace, zahraniční právnické i fyzické osoby podnikající na území ČR (veden u krajských soudů). Pozor na termín doby (začátku) podnikání – možno až zápisem do rejstříku!

Živnosti může zahájit fyzická osoba:

Vázané živnosti: např. posuzování vlivu na životní prostředí; ošetřování rostlin.

Koncesované živnosti: např. deratizace, výroba lihovin.

Volné živnosti: není třeba prokazovat vzdělání v daném oboru, viz Živnostenský zákon.

K živnostenskému podnikání je třeba seznámit se s následujícími právními předpisy:

- Zákon o živnostenském podnikání č. 455/1991 Sb. ve znění zákona č. 458/2000 Sb.,
- Zákon č. 219/1991 Sb. ve znění zákona č. 105/1995 Sb. o soukromém podnikání občanů upravuje zemědělskou činnost,
- Zákon č. 368/1992 Sb. o správních poplatcích ve zn. zákona č. 365/2000 Sb.,
- Transformační zákon družstev č. 42/1992 Sb. a jeho novelizace,
- Zákon o dani z přidané hodnoty (ZDPH) č. 235/2004 Sb. ve znění zákona č. 669/2004 Sb. a posledních předpisů,

- Zákon o dani z příjmu (ZDP) č. 586/1992 Sb. ve znění posledních předpisů, ev. Zákon o spotřebních daních č. 353/2003 Sb. a Vyhláška 12/1993 Sb.,
- Zákon č. 261/2007 Sb., o stabilizaci veřejných rozpočtů (novely nejen daňových zákonů a nově ekologické daně platné od 1. 1. 2008).

Oprávnění provozovat živnost – fyzická osoba podá žádost a výpis z trestního rejstříku na živnostenský úřad, živnostenské oprávnění (tj. živnostenský list u ohlašovacích živností a koncesní listina u koncesovaných živností), u ohlašovacích živností možno podnikat od podání žádosti, možno evidovat zřizovací výdaje. U koncesovaných živností je možno zahájit podnikání až vydáním koncese.

K oprávnění k provozování činnosti je potřeba povolení dalších institucí, viz živnostenský zákon. Jedná se o povinnosti dané zákonem, zejména zákonem o odpadech, požární ochraně, bezpečnosti práce, hygieně atp. Při registraci podnikatelské činnosti získá podnikatel pro svou firmu identifikační číslo, tj. IČ (též zvané IČO).

Banka

Pro otevření podnikatelského účtu je třeba:

Návrh na uzavření smlouvy o otevření a vedení účtu, dohoda na podmínkách vč. frekvence výpisu z účtu. Podpisové vzory je třeba si pamatovat. Případně je možné okopírovat je před předáním bance pro zajištění identity podoby podpisu při běžném provozu firmy, ale je třeba je uschovat a zajistit proti jejich zneužití. Při podpisu, který neodpovídá podpisovému vzoru, je třeba předložit občanský průkaz pro ověření totožnosti.

Zdravotní a sociální pojištění

Povinnost přihlásit se ve vybrané zdravotní pojišťovně do 8 dnů od začátku podnikání (později i své zaměstnance od jejich nástupu do firmy).

Formulář pro Osobu Samostatně Vydělečně Činnou (OSVČ), zpočátku možná minimální státem určená měsíční platba zálohy na pojistné (do 8. dne následujícího měsíce ve výši 13,5 % z průměrné mzdy), dále z vyměřovacího základu (50 % rozdílu příjmů a výdajů). Zálohy jsou zúčtovány po skončení zdaňovacího období. OSVČ musí podat přehled zdanitelných příjmů a daňově uznatelných výdajů, tzv. Přehled o příjmech a výdajích (nejpozději do 1. května při podání daňového přiznání do 31. března). Jedná se o formulář, ve kterém si podnikatel vypočítá výši pojistného, kterou má za rok zaplatit a od ní odečte zaplacené zálohy. Pokud vznikne mezi pojistným a zálohami záporný rozdíl, je povinnost tuto částku uhradit do 8 dnů po podání Přehledu. Kladný rozdíl je přeplatkem, který může OSVČ žádat k vrácení nebo jím zaplatit zálohy na další rozhodné období (tj. kalendářní rok).

Možná pokuta za nepřihlášení, za zpoždění další 0,1 % sazba denně z vyměřovacího základu. Pokuta za včasné nepodání Přehledu činí až 50 tis. Kč.

Dále je potřeba opět do osmi dnů se přihlásit na okresní správě sociálního zabezpečení, v případě tzv. malých organizací (do 25-ti zaměstnanců) bude propočítávat sociální dávky tato instituce sama, ovšem na bázi vašich podkladů. Nepovinné je nemocenské pojištění pro OSVČ.

U sociálního zabezpečení se postupuje podobně jako u zdravotního pojištění, nikoli však stejně. V průběhu zdaňovacího období musí OSVČ platit zálohy, které jsou též po skončení kalendářního roku (zdaňovacího období) zúčtovány na výši pojistného. Po podání daňového přiznání se okresní správě sociálního zabezpečení podává Přehled o příjmech a výdajích OSVČ za rok. Doba pro podání přehledu je stejná jako u zdravotního pojištění.

Pokuty a penále ze stran příslušných institucí v případě nedodržení platných podmínek jsou více nežli citelné. Je účelné přepočítávat často odváděnou platbu, aby nevznikly vysoké nedoplatky, ani naopak přeplatky, které je možno třeba spořit.

Při podnikatelské činnosti, která je tzv. vedlejší činností, není nutné platit měsíční zálohy na zdravotní pojištění. U sociálního zabezpečení to není s neplacením záloh tak jednoznačné. Zde je třeba hlídat výši příjmů. Při překročení zákonem stanovené částky je nutné platit měsíční zálohy alespoň na důchodové pojištění. Částky pojistného jsou vypočteny v příslušných formulářích Přehledů příjmů a výdajů a hradí se až při jeho podání.

Finanční úřad (správce daně) DIČ

Při jeho návštěvě je třeba již mít číslo účtu z banky a zaregistrovat se do 30 dnů od začátku podnikání k dani z příjmů případně k dalším daním.

Finanční úřad přidělí DIČ (daňové identifikační číslo), které je uváděno při komunikaci s finančním úřadem při platbách daní a na svých daňových dokladech.

Je nutné se přihlásit k daním, které se vás budou týkat (viz tiskopis). Automaticky se registrujeme k dani z příjmů. Ostatní daně závisí na zvoleném způsobu a oboru podnikání. Např. k silniční dani je třeba se přihlásit při používání automobilu k podnikání, daň z nemovitosti se týká podnikatele, jen pokud vlastní nemovitost k podnikání atd.

Na finančním úřadě je možné požádat o zřízení datové schránky pro elektronickou komunikaci. Prostřednictvím datové schránky lze nahlížet do dokumentů, které se týkají konkrétní osoby či firmy. Elektronická komunikace s finančním úřadem je v současné době preferována. Některá daňová přiznání či jiná podání je možné činit už jen elektronicky.

Je třeba mít na paměti, že finanční úřad není jediným správcem daně. Spotřební, ekologické neboli energetické daně spravuje celní úřad společně s dovozním clem.

I ten, kdo vede daňovou evidenci či jen počítá výsledek hospodaření a daň z příjmu paušálem, by měl o evidenci a účetnictví něco alespoň tušit. Neboť vše má společný základ: potřebné informace k rozhodování, povinným platbám, atd.

Kdo vůbec nějakou evidenci v podobě účetnictví vymyslel...?

Soustava jednoduchého účetnictví (platná do roku 2004), dostala název v 18. století pro odlišení od další soustavy. Bylo prokázáno, že i jednoduché účetnictví dobře plnilo své funkce pro potřeby uživatelů i v případě velkých podniků (Vysušil, Jasan-ský, 1994)

Nyní je nahrazena volnějšou formou, daňovou evidencí.

Jednoduchou podobu účetnictví používali Italové již počátkem 13. století, ucele-nější pojednání o tom, jak vést účetní knihy v podvojném účetnictví, je doloženo o dvě století později (Benátky, 1494) mnichem L. Paciolem, obchodníkem s vínem, později vysokoškolským učitelem.

Každý národ měl tendenci udržet si svou podobu účetnictví, ale v období společ-ného hospodářského prostoru to nelze. Proto v současné době se v rámci spolu-práce v Evropské unii snaží státy o sjednocení pravidel (Direktivy EU). Vliv mají zejména Mezinárodní účetní standardy (IAS-IFRS, kde zemědělství jako specifický obor má svůj zvláštní standard, a to IAS 41, který se týká zemědělství, a GAAP vy-cházející z prostředí USA.

2 K účetnictví úvodem

2.1 Něco z historie, k funkci účetnictví, jeho uživatelům a dokladům

Ostatně není účetnictví jako účetnictví, v západních zemích je odlišeno účetnictví ve smyslu součásti řízení a informační soustavy, tvorby metodik (něm. Rechnungswesen, angl. Accounting) a prosté vedení účetnictví (něm. Buchführung, Buchhaltung, angl. Bookkeeping). V oblasti zemědělství pak jsou v EU pestré zejména podoby účetnictví vázané na daňovou povinnost.

Základními právními předpisy o vedení účetnictví (platné i pro daňovou evidenci), jsou: zákon o účetnictví č. 563/1991 Sb. ve znění zákona č. 353/2001 Sb., prováděcí Vyhláška č. 500/2003 Sb. a České účetní standardy. Podrobnější výklady lze nalézt v Pokynech Finanční správy (GFŘ).

Význam (nejen) účetnictví

K čemu je to dobré?

Účetnictví:

- zabývá se hospodářskou činností podniku,
- je podkladem pro rozhodování a řízení,
- sleduje stav a pohyb hospodářských prostředků,
- zjišťuje výsledek hospodaření za organizaci jako celek i uvnitř, tyto výsledky zkoumá a zjišťuje jejich příčiny,
- zjištěná data jsou podkladem pro kontroly, kalkulace, rozpočtovou činnost,
- je podkladem pro sestavení finančních plánů,
- je podkladem pro statistická hodnocení,
- je podkladem pro stanovení daňových povinností.

Představu silně obrýlené účetní se zesílenými rukávy a ostře ořezanou tužkou již dávno vystřídal obrázek výkonného počítače, manažera s přehledem přes chod celého podniku, ale i dlouhá čtení o účetních podvodech vedoucích ke krachu podniků a to nejen vlastních.

Účetnictví svým přesunem od evidence k aktivní roli v řízení a strategickém plánování se dostalo do popředí zájmu mnoha subjektů. Posuďme sami, kdo to všechno jsou zájemci o účetnictví:

vlastníci (vč. akcionářů), majitelé cenných papírů, banka, dodavatelé i odběratelé, konkurence, finanční úřad a ev. NKÚ, regionální orgány, profesionální manažeři, potencionální společníci, obchodní partneři.

Manažer chce znát nejméně ziskový výrobek, analyzuje náklady; vlastník hodnotí manažera dle vytvořeného zisku; vlastníka posuzuje konkurence, banky, potencionální investoři třeba dle změny účetní hodnoty podniku; finanční úřad hodnotí své „klienty“ dle výše a včasnosti odevzdaných daní.

Kapitál sleduje co nejmenší odpor a co nejvyšší objektivitu. Takže pokud v dnešním světě nedostane obchodní partner včas požadované solidní informace (běžně jako v okolním světě), obvykle se obrátí jinam. Je ovšem věcí znalosti a citu vědět, co poskytnout z účetních zdrojů a vykázaných výsledků firmy můžeme a co musí zůstat jenom naším tajemstvím. A naopak, zda předkládané údaje stojí spolehlivě na pravdivé bázi.

Nikoliv bez reálného podkladu se ve světě tvrdí, že účetní znalci jsou jedinými vedoucími pracovníky, majícími přehled o všech operacích ve firmě a možnost zprostředkovat přenos požadovaných poznatků a ovlivnit způsob řízení firmy. Účetnictví je považováno za páteř informační soustavy, ekonomiky.

Každá událost, která mění složení majetku nebo způsob, jakým byl tento majetek financován, je účetní událostí. Třeba za půjčené peníze od tety je zakoupeno hejno husí, čímž byla uskutečněna hospodářská operace, zvýšil se majetek a zvýšil se i úvěr, zdroj.

Účetní podvody, skandály jsou pak relativně novým pojmem, dochází k nim obvykle v případě rozdílného zájmu manažerů a vlastníků podniku či na základě vyřazené machinace jedince. Povětšinou se jedná o nadhodnocování výsledků, zatajování způsobovaných ztrát.

Funkce účetnictví:

Evidenční

- účetnictví představuje soustavné zápisy o ekonomických jevech ve firmě,

-
- dokumentaci o naturálním a peněžním vyjádření majetkové a finanční situace.

Důkazní prostředek – např. při uznávání závazku mezi věřitelem a dlužníkem, při daňové kontrole.

Podklad pro rozhodování

- účetní data slouží jako východisko pro finanční analýzu a
- v souvislosti s tím jako informační zdroj finančního řízení firmy.

Informační funkce – je fundamentální funkcí účetnictví; informuje všechny uživatele.

Účetními písemnostmi jsou: účetní doklady + knihy + výkazy (i vnitropodnikové), jejich využití i pro státní instituce, např. pro statistické a finanční orgány.

Účetní doklady jsou originální písemnosti, které musí mít dle platné legislativy předepsané náležitosti:

označení dokladu, popis obsahu účetního případu a označení jeho účastníků, nevyplývá-li toto z účetního dokladu alespoň nepřímo, peněžní částku nebo údaj o množství a ceně, datum vyhotovení účetního dokladu, datum uskutečnění účetního případu není-li shodné s datem vyhotovení účetního dokladu, podpis osoby odpovědné za účetní případ, za zaúčtování: tyto podpisy lze nahradit jiným průkazným způsobem.

Náležitosti účetního dokladu mohou být umístěny i na jiných než účetních písemnostech, ty se uchovávají po stejnou dobu jako účetní doklad. Účetní doklady se vyhotovují bez zbytečného odkladu.

Mezi vnitřní patří: pokladní doklady, výdejka materiálu, protokol o škodách a zmetcích, inventurní zápisy, mezi vnější např. daňové doklady označované také jako faktury.

Doklady jsou nejen vyřízené a nevyřízené, zúčtované a nezúčtované, jednotlivé a sběrné, ale i platné, neplatné a ztracené.

Uchovávání dokladů: důsledné

Uchovávání věrohodných kopií jsou nutné (vnější i vnitřní kontroly, reklamace, pracovní a obchodní spory, zákon o ochraně spotřebitele, atd.).

Oběh dokladů

Je písemná forma způsobu náležitostí, vyřizování dokladů v podniku včetně vytýčení odpovědnosti za každou fázi činnosti. Oběh dokladů má vazbu na *vnitropodnikové předpisy*.

Vlastnímu zpracování dokladů se vyplatí věnovat co nejvyšší pozornost. To oceníme nejen proto, že disponujeme s objektivními údaji, ale v případě kontroly finančním úřadem a zvláště pak při ev. obchodních sporech.

Za neúplné, neprůkazné nebo nesprávné účetnictví může správce daně (finanční úřad) uložit pokutu až do výše 500 tis. Kč, v případě nemožnosti zjištění daňového základu až do výše 1 mil. Kč.

Pro účely daňové kontroly je třeba uchovávat doklady a daňová přiznání po dobu 10 let.

Likvidace dokladů, zejména faktur, neznamená jejich likvidaci ve fyzickém slova smyslu, nýbrž přezkušování dokladů (vysvětleno níže).

Postup při zpracování dokladů je poměrně složitý. Zvláště u plátců DPH je nutné sledovat i požadavky na zpracování daňových dokladů, které se sice z velké části kryjí s účetnictvím, nicméně např. stanovení dne zdanitelného plnění, atd., může být poněkud složitější.

- Přezkoušíme věcně i formálně (kontrola ceny, dodané množství, DPH, podpis odpovědné osoby, event. provedeme kontrolu originálu živnostenského listu a dokladů totožnosti, je-li obchodní partner u nás poprvé).
- Roztřídíme podle obsahu, dat (bankovní účet – BÚ, faktura – Fa, apod.).
- Očíslujeme pořadově, např. Fa 01/10, event. opatříme účetním předpisem.
- Provedeme správně opravy v účtech, nesmějí vést k neúplnosti, neprůkaznosti a nesprávnosti účetnictví viz opravy účetních zápisů. Doklady po vyřazení archivujeme či skartujeme, obojí má svá pravidla.

Vazba účetnictví na ostatní disciplíny

Samozřejmě účetnictví není izolovanou disciplínou. Dalšími předměty bezprostředně souvisejícími jsou: právo, statistika, personální práce, operativní evidence, rozpočty, kalkulace, základy daní.

Abychom měli porovnatelné materiály s ostatními, ale i se svými materiály v čase, je nezbytné dodržovat stejná pravidla, respektive účetní zásady.

Má to vůbec nějaká pravidla, když je tolik účetních podvodů a každý si dělá, co chce?

2.2 Obecně uznávané účetní zásady při vedení účetnictví, sestavování a předkládání účetních výkazů

Účetnictví je systém (jazyk), pomocí něhož jsou finanční a ekonomické informace zjišťovány, uchovávány, analyzovány, tříděny a nakonec sdělovány uživatelům. Přizpůsobovalo se potřebám uživatelů, které se měnily s vývojem hospodářského života (podle praktických potřeb). Postupně se přitom ustálila určitá pravidla, která se nazývají **zásady**. Většina je jich zapracována do zákona o účetnictví a účtové osnovy pro podnikatele a vytvářejí obecné účetní prostředí.

Z řady zásad lze uvést následující:

Zásada účetní jednotky (vymezení ekonomického celku)

znamená, že účetní jednotku je třeba posuzovat odděleně od jejího vlastníka, jako uzavřený celek, za který je vedeno účetnictví a sestavována účetní závěrka. Vlastníci mají vůči účetní jednotce nároky, ovlivňují transakce účetní jednotky a tím i výši vlastního kapitálu (vlastních zdrojů).

Účetní jednotkou (dále ÚJ) je každá fyzická i právnická osoba prokazující pro daňové účely své výdaje na dosažení, zajištění a udržení příjmu.

Zásada nepřetržitosti trvání ÚJ (neomezené doby trvání podniku)

Předpokládá se, nezávisle na dnešní realitě, že založený podnik (ÚJ) bude trvat časově neomezenou dobu. Je povinností vést účetnictví v obdobích po sobě následujících, od vzniku ÚJ do jejího zániku. Předpoklad dlouhodobého provozu ÚJ podporuje ocenění majetku (aktiv) v historických cenách (pořízený stroj se bude používat tak dlouho, aby byly přínosy z toho plynoucí využity). Také je zde souvislost se zásadou bilanční kontinuity – návaznosti konečných a počátečních zůstatků rozvahových účtů (viz dále) mezi jednotlivými obdobími.

Zásada nezávislosti jednotlivých účetních období (akruální princip)

Účetní případy jsou zaznamenávány do období, s nímž časově a věcně souvisí. To znamená, že náklady by měly být přiřazeny k výnosům a obojí účtovány v tom období, ve kterém vznikají. Proto je třeba náklady a výnosy časově rozlišit. Teprve není-li možno tuto zásadu dodržet, mohou o nich ÚJ účtovat i v období, v němž byly uvedené skutečnosti zjištěny. Příkladem může být nájem placený předem v září do února; k 31. 12. je účtována adekvátní částka za 4 měsíce, zůstatek je účtován v příštím účetním období. Podobně je účtována doba reklamy umístěné na prostředku městské dopravy. Účetním obdobím je kalendářní či hospodářský rok; např. v zemědělství hospodářským rokem je účetní období, které může začínat pouze prvním dnem jiného měsíce než je leden (například od 1. září 201x do 31. srpna 201x+1) příštího roku.

Zásada stanovení okamžiku realizace

Vznik pohledávky (vyskladnění zboží, poskytnuta služba) – vzniká fakturací (dnem vystavení faktury). Výnos v podvojném účetnictví vzniká v okamžiku vyskladnění nebo odeslání dodávky (event. služeb), tedy na základě vystavené faktury a nikoli příjmem peněz. Ve smlouvě je stanoveno místo plnění a není-li stanoveno, pak je to sídlo dodavatele. Den úhrady pohledávky nebo závazku se řídí datem výpisu z běžného účtu. V maloobchodě či při platbě v hotovosti je dnem úhrady příjem peněz. V případě splacení či čerpání úvěru se jedná opět o datum výpisu z běžného účtu.

Tím se stanoví, kdy je možno účtovat na účty nákladů, výnosů a rozvahové účty.

Zásada objektivitv účetních informací, zásada věrného a poctivého zobrazení

Údaje v účetních výkazech by měly být založeny na ověřitelných faktech a nezaujaté. Vyloučeny by měly být jakékoli subjektivní informace. Tato zásada věrného a poctivého zobrazení je považována za nejvyšší účetní zásadu, které musí být všechny ostatní zásady podřízeny.

Účetnictví musí být vedeno tak, aby účetní výkazy sestavené na jeho základě podávaly věrný a poctivý obraz předmětu účetnictví (stav a pohyb majetku, dluhů, vlastního kapitálu, nákladů, výnosů a výsledku hospodaření) a finanční situace účetní jednotky. Kdokoliv využije účetní informace, může se spolehnout na jejich správnost, posoudit přítomnost a bezpečně naplánovat podklad pro budoucí rozvoj podniku. Inventarizace je základem kontroly.

ÚJ dokládají skutečnosti, které jsou předmětem účetnictví (účetní případy) účetními doklady.

ÚJ jsou povinny inventarizovat majetek a závazky. Všechny účetní písemnosti se archivují a zákon o účetnictví stanoví doby pro jejich úschovu:

účetní závěrky + výroční zprávy	10 let
mzdové listy nebo náhradní materiály	10 let
podklady z nich pro účely důchodového a nemocenského pojištění	20 let
účetní doklady, odpisové plány, účetní knihy, inventurní soupisy	5 let
dokumentace pro vedení účetnictví na PC	5 let
doklady o výdajích a příjmech v hotovosti:	1 rok po provedení daňové revize
inventární karty hmotného majetku (kromě zásob):	3 roky po vyřazení majetku z evidence.

Seznamy číselných znaků, symbolů atp. po dobu úschovy dokladů, v nichž byly použity.

Zásada konzistentnosti, spojitosti (stálost metod)

Jde o srovnatelnost mezi účetními obdobími. Nesmí se měnit v průběhu účetního období způsoby oceňování, odepisování, postupy účtování, uspořádání položek účetní závěrky a obsahové vymezení těchto položek.

Jestliže tyto v účetní závěrce následujícího roku změníme, pak jen z důvodu dosažení věrného zobrazení předmětu účetnictví; důvody změn a peněžní částky z nich vyplývající musí být uvedeny v příloze.

Zákaz kompenzace – mezi náklady a výnosy, mezi majetkem a závazky

Znamená, že náklady účtujeme na účty nákladů, výnosy na výnosové účty a nikoli na společný účet. Obdobně je tomu u pohledávek a závazků (viz dále).

Pohledávky a závazky lze kompenzovat jen ve vyjmenovaných případech, v souladu s postupy účtování, tzn. pohledávky a závazky u téže fyzické nebo právnické osoby – do 1 roku ve stejné měně; dobropisy – konkrétní nákladové (nebo výnosové) položky, v účetním období, v němž byl náklad, popř. výnos zúčtován; doměrky a vratky daní. Rovněž při zúčtování s institucemi sociálního zabezpečení a na účtu daně z přidané hodnoty je zachycována pohledávka i závazek na jednom syntetickém účtu. Z uživatelského hlediska se jeví účtování dodavatelsko-odběratelských vztahů pomocí kompenzací jako nepříliš praktické. Vystavený dobropis znamená snížení výnosu na výnosovém účtu, musí být doloženo např. protokolem o vadách.

Zásada ocenění v historických cenách

Tato zásada stanoví, že by aktiva měla být vykazována v cenách, za které byla pořízena. Majetek se ocení v okamžiku pořízení. Budoucí dopad cenových změn či pokles kupní síly (inflace) se nebere v úvahu. Rozvaha není seznamem tržních hodnot aktiv, ale ukazuje, z jakých zdrojů je podnik financován a na jaké účely byly zdroje použity.

Zásada opatrnosti

Vychází z toho, že v účetnictví by se měly opatrně posuzovat skutečnosti, u nichž jsou výsledky nejisté. „Každý chytrý obchodník se dělá chudším, než ve skutečnosti je.“ Znamená to, že nejisté zisky by se započítávat neměly, ale předpokládané ztráty se v úvahu berou. Tato zásada je realizována tvorbou rezerv a opravných položek, viz dále.

Zásada přednosti obsahu před formou

Při účtování o konkrétním účetním případě někdy nestačí ani ne vždy přesná formulace operace na faktuře či jinde. Je třeba zkoumat podstatu hospodářské operace, například záměna opravy dlouhodobého majetku za tzv. technické zhodnocení. Podobně zařazení a oceňování zvířat z vlastního chovu.

Počet a rozsah účetních zásad zde není zcela vyčerpávající, zmíněny jsou pouze základní.

3 Základní informace k daním

Z Murphyho zákonů:

Steelmannovo národohospodářské pravidlo: Stát utratí daňové příjmy v jakékoli výši.

Fredyho upřesnění Steelmannova pravidla: Stát utratí více, než činí jeho daňové příjmy.

Bernyho shrnutí: Stát zbytečně utrácí.

Z oponentury doc. Foltyna k Bernyho shrnutí: Ano.

Principiální triáda daňových změn

1. Snížení daňových sazeb je možné vždy, pokud se současně zvýší daňový základ.
2. Zvýšení daňových sazeb je možné po volbách.
3. Je možné současně zvýšit daňovou sazbu i základ daně, pokud to lze svést na předchozí vládu.

ZÁKLADNÍ POJMY:

<i>Daň</i>	<ul style="list-style-type: none">• povinná, nenávratná, zákonem určená platba do veřejných rozpočtů;
<i>Správce daně</i>	<ul style="list-style-type: none">• státní instituce, která daně vybírá, kontroluje a vymáhá daně, dovozní clo a poplatky;
<i>Plátce daně</i>	<ul style="list-style-type: none">• povinnost vybírat daň od poplatníků a odvádět daň správci daně;
<i>Poplatník daně</i>	<ul style="list-style-type: none">• daň hradí, daní zatěžován; daň snižuje jeho disponibilní příjmy;
<i>Zdaňovací období</i>	<ul style="list-style-type: none">• časový interval, za který daň vyměřována a odváděna;
<i>Splatnost daně</i>	<ul style="list-style-type: none">• termín pro uhrazení daně.

3.1 Daňová soustava

Daně v České republice můžeme členit z různých hledisek. Nejpoužívanějším je rozlišení dvou skupin daní podle jejich vazby na důchod poplatníka. První skupinu tvoří daně přímé, jejich výše je přímo ovlivněna výší důchodu, tj. příjmů a majetku poplatníka. Druhou skupinou jsou nepřímé daně, které nejsou ovlivněny důchodem tak silně jako přímé daně. Tyto daně zatěžují spotřebu poplatníků. Platby, které také řadíme mezi daně, ale slovo daň se v jejich názvu nevyskytuje, takto nerozlišujeme.

1. Přímé daně:

- z příjmu FO a PO
- majetkové (reálné)
 - * z nemovitých věcí
 - * z nabytí nemovitých věcí

2. Nepřímé daně:

- všeobecné, zahrnované do cen zboží a služeb:
 - * z přidané hodnoty
 - * spotřební
 - * ekologické neboli energetické daně
 - * silniční daň (daň zatěžuje používání vozidel k výdělečné činnosti)

3. Ostatní:

- poplatky, cla, příspěvek na sociální a zdravotní pojištění.

3.2 Daně z příjmů

V České republice používáme daň z příjmů fyzických osob a daň z příjmů právnických osob. Obě daně jsou řešeny jedním zákonem, protože některá ustanovení jsou společná pro oba typy osob. Tím zákonem je zákon o daních z příjmů (ZDP).

- Daň z příjmů je možno platit jako:
 - fyzická osoba,
 - právnická osoba,
 - nezdanitelná částka daně,
 - paušálem, tzv. paušální daň.

Příjmy ze zemědělské výroby, lesního a vodního hospodářství jsou příjmy osob podnikajících na zákl. § 2e Zákona č. 252/1997 Sb. Tyto příjmy jsou u fyzických osob zdaňovány daní z příjmů dle § 7 odst. 1 písm. a, ZDP. Zdanitelné příjmy lze

snížit o daňově uznatelné výdaje (podle účetních a daňových dokladů), viz § 24 ZDP. Nebo lze zjednodušit evidenci příjmů a výdajů a používat paušální výdaje ve výši 80 % ze zdanitelných příjmů (§ 7 ZDP). Podle § 7 se tvoří dílčí základ daně ze samostatné činnosti, který je jedním z pěti možných dílčích základů, které se sčítají a tvoří základ daně. U tohoto dílčího základu může být vykázána daňová ztráta. Jsou-li vynaložené daňově uznatelné výdaje vyšší než zdanitelné příjmy. Daňovou ztrátou lze snižovat základ daně v následujících pěti letech.

Osvobození příjmů je možné zjistit v § 4 ZDP. Je-li zemědělská činnost pouze doplňkovou, příležitostnou činností, nejedná se o samostatnou výdělečnou činnost, je možné ji zdanit podle § 10 zákona o daních z příjmů. Příležitostné příjmy jsou do 30 tis. Kč osvobozeny. Při překročení této částky je nutné zdanit celý příjem (částku 30 tis. Kč nelze odečítat).

Jedná se o příležitostnou činnost včetně příjmu ze zemědělské výroby, která není provozována podnikatelem, samostatně hospodařícím rolníkem (SHR). Dále i příjmy poplatníka, kterému plyne příjem z chovu včel a u kterého nepřekročí ve zdaňovacím období počet včelstev 40, částkou 500 Kč na 1 včelstvo. (Pokud tedy má někdo jen 20 včelstev a příjem 12 tis. Kč, za 8 tis. Kč může mít další nezdaněný příjem z jiné činnosti. U příjmů ze zemědělské výroby, které se daní podle § 10 ZDP, lze uplatnit paušální výdaje ve výši 50 %. Dílčí základ ostatní příjmy nesmí být záporný. Výdaji lze snížit příjmy pouze do nulové výše těchto příjmů.

3.3 Daň z přidané hodnoty

Daň z přidané hodnoty je všeobecnou daní ze spotřeby. Daň odvádí plátce daně, nikoliv poplatník. Zdanění přidané hodnoty na daném stupni zpracování je zajištěno postupem výpočtu částky daně, která bude odvedena do veřejných rozpočtů. Na každém stupni zpracování se zjišťuje rozdíl mezi pořizovací a prodejní cenou, daň je odvedena v podstatě z tohoto rozdílu. Do veřejných rozpočtů plyne rozdíl mezi DPH zaplacenou při pořízení zboží a DPH vybranou při prodeji zboží.

Daňové výnosy z této daně patří k nejvyšším. Daň je zjišťována procentem z hodnoty dodání zboží či služby.

Předmět daně

- Dodání zboží a poskytování služeb za úplatu (bez ohledu na druh zboží nebo služby) s místem plnění v tuzemsku. Zároveň je vybrané dodání zboží a poskytování některých služeb osvobozeno od daně. Dodáním zboží např. není bezúplatné poskytnutí dárku a obchodních vzorků bez úplaty v rámci ekonomické činnosti, jehož hodnota nepřekročí 500 Kč bez DPH, dále dodání nebo vrácení vratných obalů bez úplaty a za úplatu.

- Pořízení zboží z jiného členského státu uskutečněné v tuzemsku osobou povinnou k dani v rámci ekonomické činnosti.
- Pořízení zboží z jiného členského státu uskutečněné v tuzemsku právnickou osobou nepovinnou k dani.
- Pořízení nového dopravního prostředku z jiného členského státu za úplaty osobou nepovinnou k dani.
- Dovoz s místem plnění v tuzemsku.

Vynětí z předmětu daně – Nepatří-li plnění do předmětu daně, není z něj DPH odvedena, zpravidla se ani neuvádí v daňovém tvrzení (přiznání). Např. se jedná o pořízení zboží z jiného členského státu (nepodléhá-li zboží spotřební dani nebo nejedná se o nový dopravní prostředek), pokud celková hodnota pořízeného zboží bez daně činí v daném a předcházejícím kalendářním roce méně než 326 000 Kč a zboží je pořízeno tuzemským podnikatelem neplátcem.

Plnění, která jsou předmětem daně, lze členit na plnění:

- **Zdanitelná** – DPH se připočítá k prodejní ceně. Plátcům daně z přidané hodnoty vzniká povinnost přiznat a odvést daň na výstupu. Např. dodání zboží, poskytnutí služby, trvalé použití hmotného majetku např. pro soukromé účely nebo bezúplatné plnění.
- **Osvobozená** – DPH se nepřipočítá k prodejní ceně.

Osvobozená plnění se dělí podle možnosti uplatnění nároku na odpočet:

- Osvobozená plnění s nárokem na odpočet DPH zaplacené při nákupu, viz Zákon o dani z přidané hodnoty § 51–62 (Díl 8). Plnění jsou uskutečňována vůči tuzemským osobám. Např. se jedná o finanční a pojišťovací činnosti, poštovní služby, rozhlasové a televizní vysílání, dodání a nájem nemovitých věcí, výchova, vzdělávání, zdravotní služby a další.
- Osvobozená plnění bez nároku na odpočet DPH zaplacené při nákupu, viz Zákon o dani z přidané hodnoty § 63–71g (Díl 9). Plnění jsou poskytována osobám v jiných zemích (také mimo EU). Jedná se o pořízení a dodání zboží vůči jinému státu v EU, dovoz zboží, vývoz ze/do třetích zemí, přeprava osob mezinárodní, služby poskytnuté do třetí země.

Plnění, u kterého plátcům daně mají povinnost přiznat a odvést daň na výstupu (plnění zdanitelná):

- Dodání zboží;
- Poskytování služeb;

-
- Používání hmotného majetku mimo ekonomickou činnost plátce (darování, soukromá spotřeba).

Někteří podnikatelé jsou plátcí DPH jiní ne, co je výhodné pro nás?

Daň z přidané hodnoty (DPH) představuje pro podnikatele další administrativu navíc. Plátce DPH, který je k této dani zaregistrovaný na finančním úřadě, musí zvlášť evidovat tuto daň, pokud ji zaplatil při nákupu pro podnikání (DPH na vstupu – tu finanční úřad firmě vrací) a následně ji musí při prodeji svých výrobků či služeb k prodejní ceně DPH připočítat (a evidovat ji), čímž svou produkci zdražuje (DPH na výstupu – tu platí finančním úřadu firma). Částka daně se vypočítá % z ceny, od 1. 1. 2013 existují tři sazby – základní (21 %), první snížená (15 %) a druhá snížená (10 %).

Nejsme-li plátcí, DPH nijak nekomplikuje naši evidenci příjmů (výnosů) a výdajů (nákladů). Částka DPH, kterou platíme při pořízení majetku, zboží a služeb od plátců, je součástí pořizovací ceny a zahrnuje se do nákladů (viz tabulka).

K DPH se podnikatel registruje dobrovolně nebo povinně:

- Důvodem k dobrovolné registraci může být například skutečnost, že naši obchodní partneři jsou plátcí a bude pro ně výhodné obchodovat s naší firmou, jen stane-li se také plátcem DPH. Dalším důvodem může být i předpoklad, že firma bude často dosahovat nadměrných odpočtů (daň na vstupu je vyšší než daň na výstupu – finanční úřad vrací firmě DPH zaplacenou při pořízení materiálu, zboží aj.).
- Povinná registrace přichází v úvahu, pokud obrat firmy za 12 měsíců přesáhne 1 mil. Kč, tzv. registrační limit. Pak je třeba zaregistrovat firmu na finančním úřadě k dani z přidané hodnoty.
- Podle výše obratu firmy se daňové přiznání k DPH podává měsíčně nebo čtvrtletně. Daňová povinnost k DPH je rozdílem daně na výstupu a daně na vstupu. Je-li DPH na vstupu vyšší, vzniká nadměrný odpočet – tj. částka DPH, kterou finanční úřad vrací.

Neočekává-li podnikatel hned od počátku podnikání vysoké výnosy, nebo není-li předem dohodnut s obchodními partnery na registraci k DPH, pak je zpravidla vhodnější registrovat se k DPH povinně, při překročení registračního limitu.

V následující tabulce si lze na příkladu nákupu materiálu a prodeje vlastní produkce či zboží všimnout rozdílnosti fungování DPH u plátců a neplátců této daně.

Příklad aplikace částky DPH u plátce a neplátce DPH v příjmech a výdajích

	VÝDAJE (NÁKLADY)		PŘÍJMY (VÝNOSY)	
	Nákup materiálu, zboží a služeb pro podnikání		Prodej výrobků, zboží a služeb zákazníkům	
	Výdaj daňově uznatelný pro daň z příjmů	Výdaj daňově neuznatelný pro daň z příjmů	Zdanitelné příjmy	Příjmy, které nepodléhají dani z příjmů
Plátce DPH	Cena bez DPH	DPH (tzv. na vstupu, finanční úřad ji zpravidla vrátí)	Cena bez DPH	DPH (tzv. na výstupu, částka daně musí být odvedena finančnímu úřadu)
Neplátce DPH	Cena včetně DPH	-	Cena (k prodejní ceně se DPH nepřipočítává)	-

Při zahájení podnikání je třeba dobrovolnou registraci k DPH zvážit. Zaregistrovat se dobrovolně je možné při splnění zákonem stanovených podmínek. Pokud se podnikatel zaregistruje k této dani, pak při pořízení majetku do podnikání bude mít výdaje nižší o DPH, neboť ji finanční úřad podnikateli vrátí po podání daňového přiznání k DPH. Na druhou stranu při prodeji své produkce má podnikatel – plátce povinnost prodejní cenu navýšit o DPH (vypočtenou % z prodejní ceny), což může mít vliv na konkurenceschopnost konkrétního podniku. Je třeba také počítat s vyššími náklady na administrativu, neboť evidence, zpracování daňového přiznání, kontrola daňových dokladů jsou časově náročné. DPH, kterou podnikatel získal v tržbách, musí finančnímu úřadu odvést.

Shrňme-li:

Nevýhody vedení účetní evidence DPH:

- Měsíčně nebo čtvrtletně odesílat daňové přiznání (vždy do 25. dne následujícího měsíce) a elektronicky kontrolní hlášení (zpravidla společně s daňovým přiznáním). Kontrolní hlášení musí odesílat všichni měsíčně i čtvrtletní plátcí.
- V zaplacených daních jsou vázány peníze.
- S DPH vyšší cena výrobku nebo služeb pro konečného spotřebitele.

Výhody:

- nárok na vrácení daně zaplacené v nakoupených službách a výrobcích,

-
- vývoz je osvobozen – konkurenceschopnost,
 - zákazníci – plátcí si mohou odečíst daň, kterou zaplatili na vstupu.

Splatná částka DPH = DPH na výstupu (při prodeji) – DPH na vstupu (při pořízení majetku)

Předpoklad: DPH na výstupu je **vyšší** než DPH na vstupu.

Nadměrný odpočet DPH = DPH na vstupu (při pořízení majetku) – DPH na výstupu (při prodeji)

Předpoklad: DPH na výstupu je **nižší** než DPH na vstupu.

Dojde-li při podnikání ke změnám údajů, které jste uváděli při registraci, je povinností tyto změny do 15 dnů ohlásit a doložit originálním dokladem nebo jeho ověřenou kopií. Změna registračních údajů se podává správci daně na předepsaném formuláři.

Režim přenesení daňové povinnosti, tzv. Reverse charge

Důvodem aplikace daného režimu je vysoké riziko daňového úniku při plnění mezi dvěma plátcí. Postup výpočtu daně je oproti klasickému postupu obrácený. Plátce v daňovém přiznání k DPH uvádí plnění, která proběhla v tomto režimu.

DPH odvádí příjemce plnění (kupující, který přizná DPH na výstupu a na vstupu odečte od daňové povinnosti stejnou částku, jako je daň na výstupu za toto plnění), tzv. „obrácené platby“.

Režim je trvale používán u stavebních nebo montážních prací, dodání zlata, dodání zboží dle Přílohy 5 zákona o DPH (odpady a šroty z různých materiálů, sběrový papír apod.).

Dočasně je režim používán při dodání zboží z Přílohy 6 zákona o DPH, pokud tak vláda stanoví nařízením, např. u povolenek emise skleníkových plynů, telekomunikačních služeb, mikroprocesorů před jejich zabudováním do výrobků pro konečné spotřebitele, atd. Dočasným použitím je aplikace režimu reverse charge po dobu kratší než 9 měsíců.

3.4 Vrácení části zaplacené spotřební daně z nafty v zemědělství

Osoby provozující zemědělskou prvovýrobu (zemědělci) platí stejně vysokou spotřební daň z nafty jako ostatní spotřebitelé. Mohou však žádat vrácení spotřební daně z minerálních olejů zaplacené v ceně minerálního oleje, je-li použit pro zákonem vymezené účely, tj. zemědělskou prvovýrobu (viz zákon o spotřebních daních). Registrace k dani se pro vrácení daně nevyžaduje.

Zemědělskou prvovýrobou se pro účely spotřební daně rozumí rostlinná a živočišná výroba, lesní a vodní hospodářství na pozemcích vlastních či propachtovaných (nebo obhospodařovaných z jiného právního důvodu) včetně:

- chmelařství,
- vinohradnictví,
- pěstování zeleniny,
- pěstování hub,
- pěstování okrasných květin,
- pěstování dřevin,
- pěstování léčivých a aromatických rostlin.

Vrácení spotřební daně se týká třech druhů minerálních olejů:

- motorová nafta bez přídavku biopaliva, viz § 45 odst. 1b), kód nomenklatury 27 10 19 11 až 27 10 19 49 (kód nomenklatury je i nadále platný);
- směsná nafta, směs nafty s metylestery řepkového oleje s podílem nejméně 30 % objemových všech látek ve směsi, viz § 45 odst. 2 c), kód nomenklatury 3824 90 99 (sazebník pro rok 2002), kód nomenklatury pro rok 2015 a 2016 3826 00 10;
- motorová nafta s nízkým přídavkem biopaliva (metylestery mastných kyselin pod kódem nomenklatury 3824 90 99 s podílem do 7 % objemových všech látek ve směsi), viz § 45 odst. 2 j).

Poznámka:

Názvosloví minerálních olejů, které používají výrobci a distributoři, může být zavádějící a nepřesné. Proto se zákon o spotřebních daních odkazuje na celní sazebník a produkty označuje kódy nomenklatury v tomto sazebníku.

Výši daně je nutné prokázat daňovým dokladem, který vystavil prodávající (viz § 57 zákona o spotřebních daních, odstavec 8 a 9). Dále je nutné prokázat použití oleje pro zemědělskou prvovýrobou. Nárok na vrácení daně vzniká dnem spotřeby oleje pro stanovený účel.

K vrácení daně dochází při splnění následujících podmínek:

- jedná se o střední oleje a těžké plynové oleje pod kódy nomenklatury 27 10 19 11 až 27 10 19 49 (nafta);

-
- jedná se o směs minerálních olejů s metylestery řepkového oleje určená pro pohon vznětových motorů neboli bionafta (podíl metylesteru řepkového oleje činí nejméně 30 % objemových všech látek obsažených ve směsi);
 - nebo směs minerálního oleje s metylestery mastných kyselin (kód nomenklatury 3824 90 99) určená pro pohon vznětových motorů (podíl metylesterů mastných kyselin nesmí činit více než 7 % objemových všech látek obsažených ve směsi);
 - oleje byly nakoupeny za cenu včetně spotřební daně a byly prokazatelně použity pro zemědělskou prvovýrobu.

Nárok nemůže využít osoba, která je ke dni podání daňového přiznání v likvidaci nebo úpadku. Dalším důvodem, kdy není možné nárokovat vrácení spotřební daně je skutečnost, kdy je osoba povinna vrátit veřejnou podporu v návaznosti na rozhodnutí Evropské komise, ve kterém byla poskytnutá podpora prohlášena za protiprávní a neslučitelnou s vnitřním trhem (tzv. inkasní příkaz).

Výše vrácené daně

Podíly vratek ze zaplacené spotřební daně v ceně minerálního oleje, které celní úřad vrací zemědělcům, postupně mírně klesají (např. v roce 2012 se u nafty a FAME vracelo 60 % spotřební daně, v případě MEŘO 85 %, viz § 57 Zákona o spotřebních daních). Tendence k poklesu vrácení daně trvají několik let. Znění § 57 nebylo převážnou částí roku 2014 (tj. od 1. 1. 2014 do 30. 9. 2014) součástí Zákona o spotřebních daních. Vrácení spotřební daně bylo obnoveno od 1. 10. 2014 ve výši, která byla platná v roce 2013.

Výpočet vrácené daně je sjednocen do jednoho postupu u všech středních i těžkých plynových olejů včetně jejich směsí s metylestery mastných kyselin nebo metylestery řepkového oleje. Spotřební daň se vrací ve výši 4 380 Kč/1 000 litrů minerálního oleje. V případě směsí minerálních olejů s biopalivem (metylestery řepkového oleje nebo metylestery mastných kyselin) je třeba množství minerálního oleje snížit o obsah biopaliva ve směsi.

3.5 Další spotřební daně

3.5.1 Daň z lihu

Předmětem daně je líh (etanol), včetně neodděleného lihu, který vzniká kvašením a je obsažen v jakémkoli výrobku v množství, které překračuje 1,2 % objemových. Poplatníkem je právnická či fyzická osoba, která nakoupí či doveze líh, která líh skladuje nebo jej uvádí do volného oběhu.

Sazby daně z lihu

Líh, lihoviny, destiláty	28 500 Kč/hl etanolu
Líh v ovocných destilátech z pěstitelského pálení	14 300 Kč/hl etanolu

Osvobození od spotřební daně:

- Líh používaný jako materiál pro výrobu léčiv a potravinářských výrobků.
- Pivo vyrobené fyzickou osobou pro vlastní potřebu do množství 200 l za kalendářní rok.
- Tiché víno do 500 l vyrobené fyzickou osobou pro vlastní potřebu.
- Líh, pivo či víno v potravinářských výrobcích do stanovené výše obsahu alkoholu.
- Vybrané výrobky osvobozené od cla.

Nárok na vrácení spotřební daně vzniká mimo jiné právnickým či fyzickým osobám provozujícím zemědělskou prvovýrobu (rostlinná a živočišná výroba včetně chmelačství, ovocnářství, vinařství, pěstování zeleniny, hub, okrasných květin a dřevin, apod.), lesní školky, obnovu a výchovu lesa, které nakoupily minerální oleje za cenu obsahující daň, nebo tyto výrobky samy vyrobily a prokazatelně je použily pro zmínované účely. Pro uplatnění nároku na vrácení daně není třeba se registrovat, ale je nutné mít k dispozici platné doklady prokazující evidenci zemědělského podnikatele, u zemědělské půdy je třeba mít doklad z evidence využití zemědělské půdy, doklad o výměře z katastru nemovitostí v případě lesních pozemků, na nichž poplatník hospodaří.

Daň se vrací ve výši 4 380 Kč/1 000 litrů, která byla zahrnuta do ceny nakoupených výrobků, maximálně do výše odpovídající spotřebě.

3.5.2 Daň z piva

Daň je diferencovaná podle subjektu, který pivovar vyrobil a kterému vznikla daňová povinnost. Pro malé nezávislé pivovary se používají sazby snížené. Čím menší je pivovar, tím nižší sazby pro stanovení daně používá. Velikost pivovarů je dána ročním výstavem piva, tedy přibližně množstvím vyrobeného v pivovaru za kalendářní rok. Sazba daně je stanovena v Kč na 1 hektolitr a každé procento původní mladiny.

Při dovozu piva se uplatňuje základní sazba daně.

Sazby daně z piva v Kč/hl za každé celé procento extraktu původní mladiny

Ostatní právnícké a fyzické osoby	Malé nezávislé pivovary dle výroby v hl ročně				
	nad 150 000 hl do 200 000 hl včetně	nad 100 000 hl do 150 000 hl včetně	nad 50 000 hl do 100 000 hl včetně	nad 10 000 hl do 50 000 hl včetně	do 10 000 hl včetně
32 Kč	28,80 Kč	25,60 Kč	22,40 Kč	19,20 Kč	16 Kč

3.5.3 Daň z vína

Daň z vína se netýká fyzických osob, které spolu s osobami žijícími ve společné domácnosti vyrobí tiché víno pro spotřebu vlastní, spotřebu členů této domácnosti, osob blízkých nebo jejích hostů v celkovém množství do 1 000 litrů za kalendářní rok. Toto víno nesmí být předmětem prodeje. V opačném případě se fyzická osoba musí zaregistrovat do 15 kalendářních dnů ode dne porušení stanovených podmínek.

Základem daně z vína je množství vína a meziproduktů vyjádřené v hektolitrech.

Sazby daně z vína

Šumivá vína	2 340 Kč/hl
Tichá vína	0 Kč/hl
Meziprodukty	2 340 Kč/hl

4 Daňová evidence (de)

Daňovou evidenci vedou fyzické osoby pro účely stanovení základu daně z příjmů. Pravidla pro její vedení jsou uvedena v § 7b Zákona o daních z příjmů. Evidenci příjmů a výdajů je třeba uschovávat po dobu 10 let po uplynutí zdaňovacího období, za které je daň vyměřena. Podnikatel musí vést následující účetní knihy, aby byl schopen prokázat zdanitelné příjmy a vynaložené daňově uznatelné výdaje.

4.1 Peněžní deník

Peněžní deník (PD) se používá ke sledování stavu a pohybu peněžních prostředků v pokladně, na bankovních účtech (BÚ) a z toho vyplývajících příjmů a výdajů. Hlavním cílem evidence v PD je zajištění podkladů pro daňový základ a vyplnění daňového přiznání k dani z příjmů, případně k DPH. V deníku se kromě běžných účetních případů zaznamenávají koncem roku ještě uzávěrkové operace.

V případě devizových příjmů a výdajů se devizové prostředky sledují v Kč, dle aktuálního kurzu ČNB, viz dále. Kursové rozdíly se vyúčtují při uzávěrce jako příjem či výdaj ovlivňující základ daně z příjmů. Zapisují se jen finanční operace, nikoliv závazky, pohledávky.

Vedení knihy – peněžního deníku – je pro podnikatele průkazným podkladem pro vyčíslení částky daně z příjmů fyzických osob. Formální úprava vedení DE je ponechána na vůli poplatníka.

Předepsanými sloupci v deníku jsou: pokladna, BÚ, příjmy a výdaje, které se člení na příjmy a výdaje daňově uznatelné a neuznatelné. V rámci tohoto členění se pak ještě rozčleňují podle toho, z čeho příjmy plynou a na co byly výdaje vynaloženy.

PD obsahuje rovněž sloupec „průběžné položky“, ve kterém se účtuje o převodu peněžních prostředků mezi pokladnou a běžným účtem a převody mezi bankovními účty (obdobu účtu 261 – Peníze na cestě v podvojném účetnictví).

Peněžní deník má různou úpravu. Existuje možnost volby dle konkrétních poměrů firmy, např. je-li podnikatel plátcem DPH, má-li zaměstnance atp. Zákon o dani z přidané hodnoty uvádí povinné náležitosti daňových dokladů vystavených plátcem DPH.

Poznámka:

Plátce DPH potřebuje v peněžním deníku sloupce pro daň z přidané hodnoty:

- kterou zaplatil při pořízení majetku, zboží a služeb, tzv. **DPH na vstupu** (musí si uschovávat daňové doklady, aby doložil výši DPH) a
- zároveň pro daň z přidané hodnoty, kterou podnikatel započítal do prodejní ceny při prodeji své produkce zákazníkům, tj. **DPH na výstupu**,
- do peněžního deníku je třeba zapisovat nejen částky DPH, ale i sazbu, která byla pro výpočet konkrétní daně použita (základní 21 %, snížená 15 % nebo 10 %). Důvodem pro rozlišení sazeb je přesnost údajů pro daňové přiznání k DPH.

Otevření peněžního deníku předchází vyplnění titulní strany. Způsob vedení deníku, resp. vedení záznamů je předmětem cvičení.

Několik dalších poznámek:

Záznamy v PD by se měly vést kontinuálně. Je možno sice provádět evidenci 1x za měsíc, ale většinou se toto období jeví jako poněkud riskantní vzhledem k možné ztrátě dokladů.

Opomeneme-li zaúčtovat doklad v rámci termínu běžné platby DPH, je třeba podat dodatečné daňové přiznání, samozřejmě pokud chceme uznat tento výdaj jako daňově účinný.

Zálohy: daňově účinné, i záloha na cestu, ev. vyúčtování a vratka, záloha přijatá od odběratele.

Nespotřebované ceniny jsou peníze, výdajem jsou ceniny (provozní režie). O nalezonych zásobách (přebytcích), mankách, se neúčtuje v PD.

Daňová evidence u plátce DPH:

- V případě účtování podle daňových účetních dokladů (faktura) nutno vzít v úvahu, že do výdajů a příjmů přichází částky bez DPH. *U plátce DPH není částka DPH na vstupu ani výstupu daňově uznanou položkou.*
- *Zákon hovoří o přijatých a vystavených daňových dokladech a povinnost k odvodu daně se neváže na úhrady od našich dlužníků. V případě částečné úhrady pohledávky či závazku, jejíž součástí je také DPH, se nejdříve vyúčtuje úhrada*

daně a až částka přesahující částku DPH se zapíše do příslušné položky PD podle charakteru nákupu, ev. výdaje, (obdobně v případě inkasa).

Podkladem k výpočtu daně z příjmů jsou sloupce evidující příjmy a výdaje ovlivňující základ daně. Příjmy, které neovlivňují základ daně, nepodléhají zdanění z různých důvodů, např. byly již zdaněny dříve, jsou od daně osvobozeny nebo vyňaty ze zdanění. Výdaje neovlivňující základ daně nesnižují částku zdanitelných příjmů. Tyto výdaje nejsou daňově uznatelné.

Příjmy neovlivňující základ daně z příjmů:

příjmy zdaněné u zdroje srážkou, příjem DPH (pouze u plátce DPH), úvěry, dotace, přijaté peněžní dary a půjčky, peněžní vklad podnikatele, dále:

- příjmy za vratné obaly netvořící součást zboží (manipulační obaly),
- vrácené neoprávněné výběry z běžného účtu u peněžního ústavu,
- omylem došlé úhrady,
- vrácené půjčky od jiného podnikatele, záloha na DP podnikatele, záloha na pořízení DM,
- rozpuštění účetní rezervy, při jejím nevyčerpání,
- příjem částky dávek nemocenského pojištění,
- příjmy úhrad sankčního charakteru od pracovníků podnikatele, dříve placené pokuty, penále, škody, úroky z úvěru na pořízení dlouhodobého majetku,
- příjmy z prodeje finančního majetku, osvobozené od daně z příjmů (viz § 4 zákona o daních z příjmů),
- přeplatky daně z příjmů fyzických osob, DPH, na pojistném veřejného zdravotního pojištění a sociálním zabezpečení.

Výdaje neovlivňující základ daně z příjmů:

platba DPH, výdaje na účely, na které byla vytvořena zákonná rezerva, výdaje pro osobní potřebu podnikatele, splátky úvěrů a půjček, dále:

- výdaje na pořízení hmotného a nehmotného dlouhodobého majetku,
- výdaje na nákup cenných papírů,
- výdaje na technické zhodnocení majetku nad 40 000 Kč (nad tuto hranici je odepisováno), platba faktur v rámci čerpání rezerv,

- úhrady daně z příjmů,
- škody, penále, pokuty,
- výplaty odměn jako podíl na hospodářském výsledku,
- výdaje za vratné obaly netvořící součást zboží (vratné obaly),
- neoprávněné výběry z běžného účtu peněžního ústavu,
- vrácené omylem došlé úhrady,
- poskytnuté půjčky jinému podnikateli,
- placené přirážky k základním sazbám poplatků za znečištění ovzduší a vypouštění odpadních vod,
- při komisionářském prodeji v PD do příjmů zdanitelných, ostatní do příjmů nezahrnovaných do základu daně z příjmů,
- výdaje na reprezentaci,
- výdaje nad normu přirozených úbytků zboží (př. prošlá záruční lhůta, přesun z výdajů daňově účinných).

V případě barterového obchodu (úhrada zbožím) je nutné:

- (a) zaúčtovat na skladové kartě úbytek výrobků či zboží,
- (b) ve stejné hodnotě v peněžním deníku zaúčtovat storno „daňových“ výdajů na pořízení zboží, obdobně v případě výrobků (i když jsou výrobky oceněny vlastními náklady, které se skládají z více položek),
- (c) současně ve stejné hodnotě zaúčtovat „nedaňový“ výdaj – pořízení investičního majetku. Tento nedaňový výdaj postupně ovlivní „daňové“ výdaje prostřednictvím odpisů ve výši odpovídající zákonu č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění následujících předpisů.

Pochopitelně se technické zhodnocení zachytí na inventární kartě investičního majetku.

Vzhledem k rozsahu položek příjmů a výdajů je vhodné zvolit vhodné použití tzv. detailnější, analytické evidence AE. Tím se usnadní jejich snadná sumarizace pro potřeby rozborů, např. se toto týká vkladů podnikatele do podnikání z jeho soukromého vlastnictví (označené příslušným kódem), vrácených původních vkladů podnikatele z jeho soukromého vlastnictví (označené příslušným kódem), výběr podnikatelů pro osobní potřebu ať již v hotovosti, ve zboží či ve výrobcích vlastní činnosti pokud je neuhradil, jakož i nákladů vynaložených na konkrétní zboží, služby pro konkrétního klienta.

V položce „provozní režie“ se účtují případy výdajů na dosažení, zajištění a udržení příjmů, pro které není náplň v předchozích sloupcích PD, např.:

- daňové odpisy dlouhodobého majetku (DM), zůstatková cena DM ve výši uznané zákonem o dani z příjmu, odpis aktivní opravné položky k úplatně nabytému majetku (např. nakoupil-li podnikatel při privatizaci majetek za nižší cenu než byla jeho účetní hodnota, za kterou ho má zařazený v účetnictví), opravná položka představující rozdíl mezi účetní a tržní hodnotou, odepisovaný do příjmů, cena pořízení prodaného finančního majetku v případě, že příjem z prodeje podléhá dani z příjmu, ztrátové kurzové rozdíly z devizových účtů a valutových pokladen, dále rozpouštění zákonných rezerv jako storno výdajů (ev. do příjmů), darované zásoby jako storno výdajů, věcný vklad (zásoby) vlastníka ÚJ, poměrná výše nájemného u finančního pronájmu, poměrná výše výdajů vztahující se k činnosti sdružení bez právní subjektivity, silniční daň, tiskopisy, dopravné, výdaje na zabezpečení požární ochrany dle zvláštních předpisů, provize z prodeje cenných papírů.

4.2 Kniha pohledávek a závazků

Pro lepší přehled je vhodné vést i knihu došlých a odeslaných faktur. Zákon o účetnictví uvádí povinnost evidence pohledávek a závazků účetní jednotky.

Kniha pohledávek a závazků může být jedna, ale lze ji rozdělit na více evidencí, např. samostatně na:

- knihu pohledávek z obchodního styku;
- knihu závazků z obchodního styku;
- knihu daňových pohledávek a závazků;
- další knihy podle potřeb účetní jednotky.

4.3 Pomocné knihy o ostatních složkách majetku a závazcích

Pokud pro ně je použití: pokladní kniha (denní tržby), karty investičního majetku a zásob, evidence nepřímých daní, mzdová evidence (mzdové listy), kniha srážek, tvorby a čerpání rezerv. Karty opravných položek, karta časového rozlišení, ev. kniha cenin, kniha zakázek, kniha zákazníků, evidence neplátců, reklamací, kniha jízd by měla obsahovat minimální údaje (datum, cíl a účel jízdy, ujeté km ev. spotřeba PHM), typ vozidla a státní poznávací značka, stav ujetých km k 1. 1. a 31. 12. běžného roku, vedení evidence soukromých jízd – viz návaznost na propočet odpisů koncem roku.

Od 1. 1. 2010 se lze v účetnictví i daňové evidenci obejít bez knihy jízd, pokud bude podnikateli vyhovovat použití paušálního výdaje na dopravu silničním motorovým vozidlem (viz zákon o daních z příjmů). Podnikatel má tedy dvě možnosti:

- buď povede knihu jízd, bude evidovat veškeré doklady ohledně výdajů za silniční motorové vozidlo (např. spotřeba PHM, parkovné, aj.), to znamená, že upřednostní skutečné výdaje před paušálem,
- nebo knihu jízd nebude používat a bude uplatňovat za každý celý měsíc, v němž používal vozidlo k podnikání, paušální výdaj 5 000 Kč. Paušální výdaj lze použít v jedné firmě max. na tři vozidla. Není podstatné, zda vozidlo je či není zahrnuto do obchodního majetku, paušální výdaj lze aplikovat v obou případech.

Pokud je však vozidlo používáno nejen k podnikání, ale také k soukromým cestám podnikatele a jeho rodiny, měsíční paušální výdaj činí 4 000 Kč. Částka paušálu nahrazuje výdaje (náklady) na spotřebované PHM, parkovné a další náklady obdobného charakteru. Pro orientační představu o výhodnosti paušálu lze použít informaci z médií, že paušál by se měl vyplatit do 800 ujetých km za měsíc. Je však potřeba tuto skutečnost ověřit v podmínkách vlastní firmy, například při větších vzdálenostech od center a institucí.

5 Účetnictví

Daňová evidence bilancovala v peněžním deníku příjmy a výdaje, obojí proti daňové uznatelnosti. Koncem účetního období bilancuje i majetek. Malé neziskové organizace mohou od roku 2016 vést jednoduché účetnictví.

Pozornost zde bude věnována podvojnému účetnictví. V jeho případě obdobně bilancujeme výsledek hospodaření ale na základě výnosů a nákladů a upravujeme podle daňové účinnosti a obdobně bilancujeme majetek. Možná, že útvar zvaný Rozvaha, vychází z požadavku na rozvážné konání, co se týká udržení struktury v zastoupení položek. V každém případě, však je cenným nástrojem řízení podniku.

Výnosem rozumíme zvýšení aktiv nebo snížení závazků účetní jednotky v průběhu účetního období. Výnos může být peněžní i nepeněžní. Příjmy jsou součástí výnosů a představují zvýšení finančních prostředků.

Nákladem je hodnota, která byla účetní jednotkou nenávratně vynaložena. Jedná se o snížení aktiv nebo vznik nebo růst závazků. Výdaje jsou součástí nákladů a představují snížení finančních prostředků.

-
1. Jedná se o účetní útvar (výkaz) zvaný r o z v a h a .
 2. Strany aktiv (A) a pasiv (P) jsou navzájem vybilancované.
 3. Pozor na pasiva! Co jsou p a s i v a f o r m á l n í a s k u t e č n á ?
Teta mi půjčila, půjčku chce vrátit. Mým skutečným pasivem je půjčka od banky, tety; formálním pasivem (užívaným ve financování), je můj vklad (mé úspory + půjčka od tety, banky), tedy strana P.
 4. Rozdíl mezi aktivy a pasivy = v ý s l e d e k h o s p o d a ř e n í (zisk nebo ztráta).

Aktiva, pasiva známe z ekonomiky, ale opakování neškodí...

Podívejme se nyní na členění aktiv:

Aktiva zachycují majetek podniku a jeho složky v tom sledu, jak rychle je možno tento majetek postupně měnit zpět na peněžní prostředky a tyto opět v původní formu majetku. Začneme tedy s nejméně tzv. likvidním majetkem, tzn. dlouhodobým majetkem.

Aktiva tedy zahrnují:

dlouhodobý majetek – dlouhodobý hmotný a nehmotný majetek (domek s dílnou, software, pozemky, stroje, auto...), finanční majetek dlouhodobé povahy (např. umělecká díla za účelem obchodování, finanční účast v jiných podnicích)
= stálá aktiva (1)

Zásoby (hejno kachen, náhradní díly), pohledávky (naše za odběrateli, zaplacené zálohy dodavatelům), finanční majetek krátkodobý (peníze v pokladně, bance, cenniny, obchodovatelné cenné papíry, akcie)
= oběžná aktiva (2)
+ ostatní aktiva (3)
= aktiva celkem

Členění pasiv:

vlastní zdroje, kapitál (1)
vklady (naše úspory)
+ zisk z minulého a běžného roku
+ fondy (př. povinné a jiné, daňově uznatelné aj.)

cizí zdroje, kapitál (2)
rezervy
+ závazky, úvěry (bankovní, dodavatelé, zaměstnanci)

rezervy: bez ohledu na vlastnický vztah, resp. na fakt, že jsou z našich zdrojů, pro nás v tento moment však nepoužitelné, vázané.

Dále se jedná o dluhy věřitelům, bankovní úvěry, dlužné mzdy pracovníkům, dlužné daně, přijaté zálohy od odběratelů, výdaje a výnosy příštích období.

- + ostatní pasiva (3)
- = pasiva, kapitál celkem

Nyní zaznamenáme hospodářské operace do rozvahy (viz výše).

Začneme s malou výrobou či obchodem:

1. Zakoupíme křeslo na fakturu za 2 tis. Kč (za co nakoupíme, když jsme do podnikání nic nevložili? Nejdříve bychom si asi měli obstarat peníze?).
2. Prodáme za hotové natřené náhradní díly za 9 tis. Kč.
3. Vezmeme si úvěr od banky na nákup pštrosů 41 tis. Kč.

Nyní bude vypadat naše schéma toho, co máme a evidujeme, takto:

A		P	
domek s dílnou	300	vlastní úspory	200
nábytek 1)	32 (30+2)	3) půjčka od banky-úvěr	291
auto	150		(250+41)
hejno husí	2	půjčka od tety	50
náhradní díly 2)	0 (7-7)	1) dluh dodavateli	2
v bance zbytek vkladu	11		
pokladna poloprázdná 2)	9(0+9)		
pár pštrosů 3)	41		
	545		543
		zisk	2
celkem	545		545

1. Rozdíl A a P = zisk

$$545 - 543 = 2 \text{ tis. Kč zisk}$$

2. Abychom dodrželi rovnováhu čili bilanci stran A a P, zjistíme a zapíšeme zisk na „deficitní“ stranu, tzn. P. Současně tak zisk se stal i součástí našich zdrojů.

V jaké podobě nám náš majetek „vytváří“ zisk?

(Zisk není totéž, co jsou peněžní prostředky, je obsažen i v podobě modernějšího vybavení, nakoupených cenných papírech atp.).

Vlastní zdroje (kapitál, dříve jmění) mají v účetních jednotkách při zakládání u různých právních forem různou podobu (př. akciový kapitál v a.s., v družstvu členské vklady).

Rozvaha samozřejmě neodráží přesnou aktuální cenu podniku, zcela odlišné ocenění může mít pozemek na trhu, odpisy propočteny odhadem, ne vždy je správný odhad pohledávek (z hlediska návratnosti), u zásob prodejnost, odlišné je i zhodnocování aktiv (např. pozemků, půdy), neoceněny zůstávají položky, např. zkušenost pracovníků, mění se podpora státu atd. Přesto tento nejdůležitější účetní výkaz zůstává zdrojem nezbytných informací k pohotovému srovnání majetkové a finanční struktury (viz dále).

Poznámka:

Aby záležitost byla tedy ještě trochu komplikována, v některých případech lze zůstat u tzv. účetnictví ve zjednodušeném rozsahu (jen u rozvahových položek, nikoli u výsledovky).

V případě volby zjednodušeného rozsahu účetnictví se může vyskytnout problém, a to z důvodu používání skupinových účtů (viz dále) pro příliš mnoho položek; tím může být ztížena vypovídací schopnost vykazovaných dat. Například účtová skupina 51 (Služby) v sobě může zahrnovat současně náklady na opravy, reprezentaci, cestovné i služby včetně služeb nakupovaných (poplatky, telefony, doprava, výstavy, leasing, inzerce, katalogy, nájem, spoje, ...). To samé lze konstatovat např. i o účtové skupině 02 (Dlouhodobý hmotný majetek odpisovaný) nebo pro účtovou skupinu 41 (Základní kapitál a kapitálové fondy, obojí se zcela odlišnými zdroji). Vedení účetnictví ve zjednodušeném rozsahu v tzv. americkém deníku nestanovuje totiž povinnost vedení knih analytických účtů, ale účetní jednotka (cestovní kancelář) může sama dobrovolně tuto evidenci vést. Podrozvahovou evidenci účetní jednotka vést musí, ale zase pouze na skupinových účtech účtových skupin 75 až 79 – Podrozvahové účty. Jistě i zde je vhodné zavést evidenci pro majetek nepatřící společnosti (leasingy, dotace atd.) na syntetických, popř. analytických účtech.

Z výše uvedeného vyplývá, že pro většinu podniků (fyzické i právnické osoby, dále FO a PO) je optimální vést účetnictví v plném rozsahu, což ostatně může posoudit každý sám.

5.2 Výsledovka – výkaz zisků a ztrát

Schéma zjednodušeného výkazu zisků a ztrát, výsledovky

Na levé straně zaznamenáváme náklady, na pravé straně výnosy, a to na rozdíl od rozvahy, narůstajícím způsobem (v současné praxi je používána horizontální podoba výsledovky, viz příloha).

Výsledovka – hrubé schéma	
Náklady	Výnosy
Spotřebovaný materiál	Tržby
Spotřebovaná energie	Změna stavu zásob
Odpisy	Aktivace (vlastní výroba pro sebe)
Mzdové náklady	Finanční výnosy
Finanční náklady	Ostatní výnosy
Daně	Mimořádné výnosy
Ostatní náklady	
Mimořádné náklady	
(VH zisk)	(VH ztráta)

Výkazy rozvaha a výsledovka jsou mezi sebou propojeny, viz příloha. Rozdíl mezi výnosy a náklady ve výsledovce = hospodářskému výsledku (HV), který je dosazován do rozvahy. Také zde se rozdíl mezi aktivy a pasivy rovná HV.

Již z uvedeného zaúčtování jednotlivých případů v rozvaze lze určit dosazením hodnot např. tak důležitý ukazatel, kterým je:

$$\text{Míra zadluženosti} = \frac{\text{dluhy} + \text{úvěry}}{\text{aktiva}} (\%) = \frac{290 + 50 + 2}{544} = 63 \%$$

Jestliže jsme zadluženi, či náš konkurent, z 50 % či více (což neplatí obecně, je diferencováno dle oboru atd.), je třeba pozorně přezkoumat situaci, důvody. Může se jednat o momentální, přechodný stav. Pozor na unáhlené verdikty při hodnocení podniku.

Bilance už známe; daňová evidence nám nedělá problémy, kde tedy začíná „účetnictví“ s hrozivými soustavami účtů?...

Případy, které byly zaznamenány do rozvahy, poznamenáme na jejich samostatné konto. Číslo účtu si lze představit jako číselný kód sledované položky a účetní zápis pak v číslech vyjádřený děj.

Fyzická osoba s obratem nad 25 000 000,- Kč (co je obratem viz ZDPH), popř. právnická osoba, se mohou samy rozhodnout (pokud nemají povinnost auditu dle

§ 20 zákona o účetnictví), zda povedou zjednodušenou verzi účetnictví (lze účtovat pouze v účtových skupinách a spojit účtování v deníku s hlavní knihou) nebo budou účtovat v plném rozsahu. Při účtování v plném rozsahu si ÚJ ve svém účtovém rozvrhu samy stanoví syntetické a analytické účty (viz dále), které vycházejí ze směrné účtové osnovy (Vyhláška č. 500/2002, 2015 Sb., Příloha č. 4).

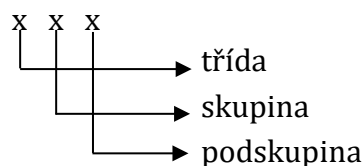
K důležitým změnám k 1. lednu 2004 v zákonu o účetnictví, které mohou PO ovlivnit chod podniku, patří zjednodušení v oblasti přechodu na hospodářský rok, kdy od roku 2004 stačí tuto skutečnost příslušnému finančnímu úřadu pouze oznámit nejméně 3 měsíce předem. Ovšem nic nemůže být jednoduché, takže zde nastupují další omezující podmínky.

Tak tedy zůstaneme u plného rozsahu účetnictví, začneme účty? K tomu potřebujeme účtovou osnovu.

5.2.1 Účty, druhy, skladba, osnova

Účet je základním prvkem metody účetnictví. Jeho prostřednictvím můžeme utřídit konkrétní částku dle účelu a sledovat pohyb vč. souvislostí. Uvedme např. účet: 131: třída zásoby, skupina zboží. Je možno prostřednictvím dvou účtů „zakódovat“ děj do čísel. A zpětně pohledem na účty a jejich vazby lze poznat, co se v podniku dělo.

Skladba čísla účtu

A. Druhy účtů:

- **rozvahové:** aktivní zachycují stav a pohyb aktiv (majetek z hlediska druhu), pasivní zachycují stav a pohyb pasiv (zdroj financování). Jedná se o účty tříd 0, 1, 2, 3, 4, koncem účetního období se zůstatek zobrazí v konečném účtu rozvažném a rozvaze;
- **výsledkové:** účty 5, 6, tedy účty výnosové a nákladové nemají počáteční stav, od počátku období se hodnoty položek kumulují;
- **opravné:** vztahují se k jednomu řídicímu účtu, např. oprávky;
- **podrozvahové:** většinou jde o námi evidovaný majetek, který není náš, dotace, leasing, řadu velmi důležitých informací.
- **závěrkové:** třída 7 Počáteční a Konečný účet rozvažný, Účet zisků a ztrát (dále).

B. Podvojnost účetních zápisů, souvztažnost účtů

Při znázornění nákupu pštosů nebo sešitu na účtech je patrné účtování na dvou účtech. Každá hospodářská operace, kterou v účetnictví evidujeme, působí změnu vždy na dvou účtech. Na jednom účtu zaznamenáme částku na straně MD, na druhém stejnou částku na straně Dal. Takový zápis se nazývá *podvojný*. Od tohoto principu má soustava název podvojně účetnictví. Pravidlo podvojnosti se u konkrétních účtů projeví jako souvztažnost dvou účtů, jinak řečeno účty, které k sobě patří, označujeme jako souvztažné.

Obrat účtu je součet všech přírůstků nebo úbytků na účtu za určité období.

Předkontace je běžně používaný zkrácený záznam, typu:

- 501/211 viz př. výdajový pokladní doklad za materiál
- 221/231 krátkodobý úvěr převedený na běžný účet
- 211/602 tržba za zboží v hotovosti do pokladny

Z dané souvztažnosti (pokud je správná) můžeme tak vyčíst, o co se jednalo.

C. Účty syntetické a analytické, účetní zápisy jednoduché a složené

Syntetické účty jsou v účtové osnově, vydávané MF ČR, roztríděny do tříd a účtových skupin, v nichž je možno rozlišit dva druhy syntetických účtů:

- (a) Jednak ty, jejichž číselné označení končí 0 tzv. skupinové účty – lze používat, nemá-li ÚJ povinnost ověření účetní závěrky auditorem (výjimka pouze u firem zabývajících se obchodní činností, které musí používat účet 504 Prodej zboží; i zjednodušené účetnictví),
- (b) účty končící číselnými znaky 1 až 9 používají ÚJ, které povinnost účetního auditu mají, nebo ostatní ÚJ dobrovolně.

Aby se lépe pracovalo třeba s účty našich dodavatelů nebo účty, na kterých je třeba vést částky počítané do základu daně i nad stanovený limit, př. odpisy, dary, manka a škody atp., k tomu slouží analytické účty, např. označení:

- 321/1 fa Nováková 551/1 (nebo 55110) odpisy daňový základ
- 321/2 fa Novák 551/2 (nebo 55120) odpisy nad daňový základ

Účetní zápisy jednoduché: 022/321 neplátce DPH dostal fakturu na jím zakoupený stroj, cenu vč. DPH uvedl na 022 – Pořízení dlouhodobého hmotného majetku

Účetní zápisy složené: 022/321 plátce DPH dostal tutéž fakturu, ale rozepsal si základní cenu na 022 a 343 DPH. Pak účtuje dvěma jednoduchými zápisy: 022/321

nebo jedním složeným účetním zápisem:
$$\begin{array}{r} 343/321 \\ 022/321 \\ 343/ \end{array}$$

(faktura)

5.2.2 Účtový rozvrh a účetní knihy

Účtový rozvrh

Účetní osnovu zcela nepochybně zdaleka celou potřebovat nebudeme. Dle našich potřeb si z ní vybereme ty účty, které potřebujeme pro svou konkrétní podnikatelskou činnost a vytvoříme si tak *účtový rozvrh*. Ten pak přiložíme k administrativní evidenci. Nebo naopak, podniky používají mnohdy různé účty pro jednu operaci, je třeba o tom vědět.

To budu muset číst knihy i v účetnictví?... a jaké?

Účetní knihy:

- Deník – zápisy z hlediska časového
- Hlavní kniha – zápisy z hlediska věcného
- Knihy analytické evidence (mzdové listy, skladní karty, pokladní kniha)

ad Účetní deník

Obdobně jako u jednoduchého účetnictví, jedná se o časový záznam.

Pol.	Datum	Číslo dokladu	Účetní případ	Účtovací předpis		Kč
				MD	Dal	
1	3.6.	BÚ/163	Koupě pštrosů do zákl. stáda, dos. z.	026	221	200 000,-
2	4.6.	V/8	Koupě sešitů	501	211	10,-

Úhrn peněžních částek vztahující se k účetním případům (tzv. deníkový obrat), se musí shodovat se součtem obrátů všech syntetických účtů v hlavní knize.

ad Hlavní kniha

- rozepisované položky jsou dle účtů, věcné třídění.

Najdeme zde datum otevření účtu, zůstatky k tomuto dni, otevřené jednotlivé účty MD/D, konečný stav účtů. Je možný přenos 1x měsíčně z deníku, vyhotovit tak souhrnný obrat MD a D za běžný měsíc.

Příklad:				
Účet:	026 Základní stádo	rok 2010	tis. Kč	
Měsíc	počáteční stav	obrat MD	obrat D	Konečný stav
Leden	100*	200	0	300

*jedno dorostlé mládě zařazeno do základního stáda, dospělých zvířat

ad Knihy analytické evidence

Způsob vedení závisí na účetní jednotce (dále ÚJ), je možno vést předměty účtování v jednotkách množství pak ocenit.

Co všechno musím vlastně zapisovat a jak? Co když se spletu?

5.2.3 Účetní zápisy, jejich provádění

Jestliže je hospodářská operace doložena účetním dokladem, stává se účetním případem, který se zaznamenává účetním zápisem do účetních knih. Zápisy musí být provedeny *trvanlivě, srozumitelně a přehledně*. Jestliže došlo k chybě (špatná peněžní částka), nesmí se přepisovat nebo škrtnat tak, aby ztratil na čitelnosti; doklad se stává neplatným.

Proto jsou stanovena pro opravné účetní zápisy jistá pravidla. Opravy nesmí narušit úplnost, průkaznost a správnost účetnictví, jak stanoví zákon. *Úplností* je myšleno zaúčtování všech účetních případů daného účetního období, *průkazností* doložení účetních zápisů doklady a provedením inventarizace majetku a závazků a *správností* neporušení žádných účetních předpisů.

Opravy účetních zápisů:

- (a) účetním způsobem, tj. doplňkový zápis, částečné storno, úplné storno (oprava se záporným znaménkem), opačným zápisem (při snížení původně účtované částky);
- (b) neúčetně – přeškrtnutím chybné částky, uvedením data opravy a podpisu osoby, která opravu provedla.

Kontrolní systém

1. Přezkušování účetních dokladů; kontrola:
 - (a) *formální* – zda doklad obsahuje všechny předepsané náležitosti, zda jsou na něm podpisy oprávněných osob, propočty ceny jsou správné;
 - (b) *věcná* – zda odpovídá skutečnosti, např. zda fakturované zboží bylo objednáno, popř. došlo a ve stanovené kvalitě, je-li fakturována smluvní cena.
2. Kontrolní soupisky k účtu, tj. kontrola analytických účtů k příslušnému syntetickému účtu, např. účtů jednotlivých odběratelů k syntetickému účtu Odběratelé (kontrolujeme PZ, obraty MD a D i KZ).

3. Předvaha, kde musí platit:

$$\begin{array}{ccc} \Sigma \text{ peněžních částek všech účtů} & \Sigma \text{ peněžních částek všech účtů} \\ \text{(obrat) na straně MD} & = & \text{(obrat) na straně Dal} \end{array}$$

Dále kontroluje návaznost zápisů v deníku a hlavní knize, zda platí:

$$\text{deníkový obrat} = \text{obrat MD všech účtů} = \text{obrat Dal všech účtů}$$

Předvaha může mít např. následující formu:

Účet	Počáteční stav		Obraty		Konečný zůstatek	
	MD	D	MD	D	MD	D
Celkem	$\Sigma \text{ MD} =$	$\Sigma \text{ D}$	$\Sigma \text{ MD} =$	$\Sigma \text{ D}$	$\Sigma \text{ MD} =$	$\Sigma \text{ D}$

Taková forma předvahy se nazývá tabulková předvaha. Pokud bude mít pouze obraty, jedná se o obratovou předvahu.

V praxi je třeba mít dostatečný přehled o situaci ve firmě vycházející z účetních dat, ale současně i uvažovat od počátku naší činnosti o všech námi vynaložených nákladech ve vztahu zejména k dani z příjmu.

To by snad stačilo, tak s čím začneme?

Obvykle začínáme podnikání či své další ekonomické aktivity vklady, úvěrem, penězi. Prostě tím, co známe z vlastní praxe. Proto i my začneme účtovou třídou 2, věnované finančnímu krátkodobému majetku. Potencionální platby se dostávají do úrovně nákladů a výnosů ve sféře výsledků a do úrovně zúčtovacích vztahů v rovině majetku.

Pak už si budeme pořizovat majetek, později pak i s ohledem na jeho původ v našich zdrojích; něco z inventarizací se určitě hodí pro život a něco z FADN se hodí pro informaci.

5.3 Účtová třída 2 – FINANČNÍ ÚČTY

Základy účtování peněžních prostředků, platební styk, bankovní účty

1. Bankovní účty

Zřízení bankovního účtu je třeba ještě před návštěvou finančního úřadu. Je dobré obejít dostupné peněžní ústavy a seznámit se s podmínkami (poplatek za zřízení

a vedení účtu, rychlost operací, dalších služeb, úročení účtu, podmínky získání úvěru atp.).

Ve vybrané bance sepíšeme návrh na zřízení účtu, smlouvu o zřízení účtu, předložíme podpisové vzory, které si předtím pro každého zmocněnce vždy okopírujeme (většina z nás mění svůj podpis podvědomě v průběhu různých událostí).

Většinou se s bankou dohodneme na vedení *běžného účtu*. Tzn., banka bude zaznamenávat denní pohyb na účtu a zasílat výpisy z účtu, a to na základě dohodnutého termínu a poplatku.

Pokud nás banka zná jako solidního klienta a pokud je předpokládán rychlý obrat větších částek, můžeme se dohodnout na zřízení *kontokorentního účtu*. Tzn., v případě pasivního zůstatku poskytne banka na rozdíl od běžného účtu úvěr za smlouvených podmínek do výše rámce (limitu). Avšak ten je pouze pro důsledné uživatele sledující dobu splatnosti, jinak úroky jsou nadměru vysoké.

Vkladový (šetřicí) účet může soustředit obvykle naše disponibilní prostředky, které t.č. nepotřebujeme.

Devizový účet (pozor na rozdíl mezi devizami a valutami).

Uvedené účty jsou v rámci běžného účtu odlišeny analytickou evidencí.

Platební styk

Platit je možno hotově (cash) nebo bezhotovostně.

K bezhotovostním formám placení patří:

- (a) *příkaz k úhradě* (jednorázový);
- (b) *trvalý příkaz k úhradě* – zpravidla pravidelné platby, př. Nájemné;
- (c) *příkaz k inkasu* – podnět k zaúčtování dává příjemce, ne plátce, obě strany mají samozřejmě o tomto smlouvu; příkladem je účtování CCS karet;
- (d) *šeky*, kterými můžeme hradit závazky věřitelům, výběr mezd v hotovosti (příkaz vyplatit osobě na šeku uvedenou hotovost, u větších organizací uveden účel výběru. Opět pozor na podpis dle vzoru a datum vystavení šeku, platnost není u všech institucí stejná.);
- (e) *platební karty* pro hotovostní i bezhotovostní platby, bankomatové karty, eurošeky
Výhodami jsou: bezpečnost (osobní kód, doplňkové služby, dříve u kreditních karet osobní prestiž. Problémy jsou spojeny zejména se ztrátou karty, funkčností bankomatů a zcizováním peněz z účtu.);

- (f) *směnka* – směnečná pohledávka za odběratelem, dluh u dodavatele, protest směnky znamená i vyšší výdaje (porovnáme-li prodej na fakturu a prostřednictvím směnky při nerealizované pohledávce);
- (g) *akreditiv* – v případě, že chce mít dodavatel jistotu, že odběratel zaplatí. Za stanovených podmínek banka deponuje u odběratele peněžní prostředky na úhradu před dodáním zboží, a to na žádost dodavatele. Po uskutečněném obchodě úhradu převádí.

Dokumentární inkaso – banka nepřebírá záruku plnění, odpovědnost za správné plnění inkasního úkonu; akreditiv je jistější. Problémem je spíše cena.

2. Běžné bankovní úvěry

= forma půjčky peněz bankou,

úroková míra

vztah: věřitel – dlužník

Krátkodobé úvěry – do 1 roku včetně.

Hypoteční (účelové) úvěry – př. na nemovitosti.

Směnečný úvěr – banka poskytne úvěr poslednímu majiteli tohoto cenného papíru za nižší částku, než byl vystaven, úvěruje nepřímo hlavního dlužníka, jemuž ve lhůtě zaplacení předloží k úhradě. Pokud ten nezplatí, vrátí poslednímu věřiteli zpět (eskontní úvěr).

Ručitelský úvěr – záruka třetí osobou, banka zaplatí za klienta, ovšem pouze za klienta solidního.

Lombardní úvěr – úvěr poskytnutý bankou na zástavu movité věci, př. cenné papíry CP, zboží.

Revolvingový úvěr – opakující se úvěr (i vklad), určená výše a čas, platí se někdy i za nedodržení čerpání dluhu k určitému datu.

Ne všechny banky poskytují všechny druhy úvěrů a všem.

Svým způsobem se o krátkodobý úvěr jedná i v případě platby na fakturu do doby jejího zaplacení, což ovšem není *úvěr bankovní, ale dodavatelský (obchodní)*.

Úvěr můžeme dostat v různých peněžních ústavech za různých podmínek. Zpravidla bude vyžadována zástava nemovitosti, movité věci (cennými papíry, zbožím, cennými předměty), ručení třetí osoby, bankovní zárukou či postoupení pohledávky, převod věci do vlastnictví banky, vinkulace vkladu. Dále je třeba předložit řadu podkladů vč. podnikatelského záměru, finanční analýzy předpokládané akce.

3. Krátkodobé finanční výpomoci

- Půjčky od jiných osob (než je banka) a vystavení potvrzení o krytí př. vlastní nemovitostí.

4. Krátkodobý finanční majetek

- Držba nepřesahuje 1 rok, jde o majetek vysoce likvidní, chápaný jako ekvivalent pohotových peněz (zpeněžitelný).

5. Peníze, bankovní účet, krátkodobý bankovní úvěr – účtování

- Účty: 210 *Peníze*, vhodnější dělení na 211 *Pokladna*
213 *Ceniny* (poštovní známky, telefonní karty, ostatní karty...)

- Stav peněz v pokladně nelze nahrazovat stvrzenkami.
- Po denním uzavření pokladny nesmí být v pokladně větší hotovost, nežli je stanoven ÚJ jako *pokladní limit*.
- *Pokladní skontro* je kontrola zůstatku pokladny (neplést si se skontem, což je sleva za zaplacení před termínem).
- *Pokladna korunová a valutová (cizí měna)*.

Přírůstky peněz:

Sami určete hospodářské operace s důsledkem zvýšení objemu vaší hotovosti v pokladně a konfrontujte s uvedeným:

MD 211 **Pokladna** (hotovost, poukázky k zúčtování a na odběr zboží, šeky...)

D

1. Účty skupiny 60 tržby za vlastní výkony a prodej zboží za hotové (peníze přibudou v pokladně, výnosy znamenáme vždy na D);
2. Účty pohledávek (311 – Odběratelé, 315 – Ostatní pohledávky – obchodní partner, reklamace), 335 – Pohledávky za zaměstnanci, 355 – Ostatní pohledávky za společníky (pokud dlužník splácí do pokladny); (peníze přibudou v pokladně, odběratelé nám platí do pokladny – oba aktivní účty);
3. Účty závazků, jestliže jsme přijali půjčku nebo zálohu (viz půjčka banky; dodá půjčenou částku do naší pokladny a zatíží náš úvěrový, pasivní účet, který u ní máme);
4. Osobní vklady (zvýší se částka v pokladně a současně i zdroje, náš vklad, resp. osobní vklad podnikatele, což je pasivní účet 491 – Účet individuálního podnikatele).

Úbytky peněz:

Sami určete hospodářské operace s následkem úbytku vaší hotovosti v pokladně a konfrontujte s uvedeným:

MD

1. Účty tř. 50 spotřebovaný materiál, nákup hotově daný ihned do spotřeby, pořízení aktiv a služeb (vydali jsme z pokladny na základě výdajového pokladního dokladu př. oněch 10 Kč za sešit, který jsme zapsali hned do spotřeby – nákladový účet se záznamem na MD);
2. Účet pohledávek při poskytnutí zálohy v hotovosti zaměstnanci nebo dodavateli na budoucí dodávku (záloha na nákup, na cestovné);
3. Účet závazků, př. výplata mezd v hotovosti (vyplatili jsme z pokladny zaměstnancům mzdu, kterou jsme jim propočteli a zavázali se k jeho proplacení na pasivním účtu tř. 3);
4. Účet individuálního podnikatele při výběru peněz pro osobní potřebu.

Příklad účtování:

D 211 Pokladna

Vezměme si k ruce rozvahu a výkaz zisků a ztrát a rozepište uvedené operace do účtů typu T, propočtěme konečný zůstatek v pokladně u neplátce DPH.

Dopsat účty podle osnovy

1. Počáteční zůstatek v pokladně 1 000Kč	211
2. Nákup materiálu za hotové 150 Kč	501/211
3. Poskytnutá záloha zaměstnanci 500 Kč	335/211
4. Cestovné proplaceno zaměstnanci z pokladny 150 Kč	512/211
5. Přijatá záloha 800 Kč od odběratele (záloha je naším závazkem)	211/324
6. Tržba v hotovosti za poskytované služby 800 Kč	211/602

MD	211 Pokladna	D	MD	501 Spotř. materiál	D	MD	335 Pohled. za zam.	D
1) PZ	1 000	2) 150	2) 150			3) 500		
5)	800	3) 500						
6)	800	4) 150						

MD	512	D	MD	324 Dodavatelé	D	MD	602 Tržby za zboží	D
4)	150				5) 800			6) 800

Přírůstky na bankovním účtu:

MD 221 *Bankovní účty* (zde běžný účet)

D 411 *Základní jmění, kapitál* – vklad

491 *Účet individuálního podnikatele* – vklad společníka nebo podnikatele

311 *Odběratelé* – při úhradě pohledávek od odběratelů

skup. 66 *Finanční výnosy*

Úbytky na bankovním (běžném) účtu:

MD účty závazků *tř. 3*, při platbě dluhů (321 Dodavatelé, 336 Zúčtování s institucemi, 341 a 342 Daň z příjmu)

účty nákladů (562 Úroky námi placené, 563 Kurzové ztráty)

účty pohledávek, při poskytnutí půjčky nebo zálohy

(05 Poskytnuté zálohy na dlouhodobý majetek, 314 Poskytnutí provozní zálohy)

Účtujeme stejně jako v jednoduchém účetnictví až na základě výpisu z banky. Viz průběžné položky v DE, zde obdobně:

261 *Peníze na cestě* (resp. směnky na cestě)

Příklad účtování:

1. Na základě pokladního příjmového dokladu jsou přijaty do pokladny peníze vybrané z běžného účtu (dále BÚ) 211/261

2. Na základě výpisu z BÚ úbytek peněz na účtu 261/221

Sami naopak vybereme z naší pokladny nadlimitních 100 tis. Kč na bankovní účet. Dopište do účtů v podobě T.

231 *Krátkodobý bankovní úvěr* (dlouhodobý bank. úvěr – účet 461)

– banka nám může poslat dohodnutou částku přímo na náš běžný účet,

– nebo rovnou proplatit fakturu dodavateli.

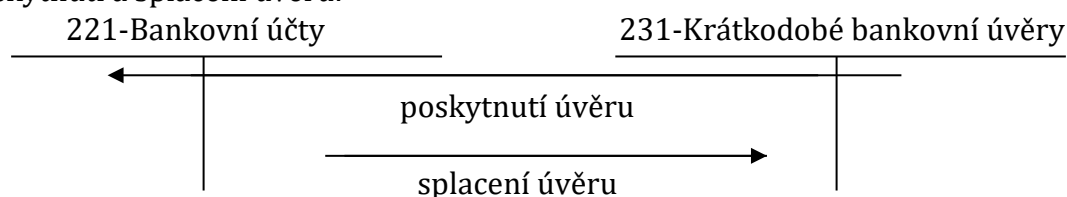
Příklad účtování:

V případě bankovního, jakož i jiného úvěru, se jedná o pasivní účet, naše dluhy tedy budou narůstat na straně D

- poskytnutí úvěru bankou na náš běžný účet:	221/231
- dtto zaplacením faktury dodavateli	321/231
- splácení našeho dluhu bance z běžného účtu	231/221
- splácení úroků za poskytnutí úvěru z BÚ	562/221

(562 Úroky – další náklady)

Poskytnutí a splácení úvěru:

6. K jednání s bankami

Kódování účelu platby – dle dispozic peněžního ústavu

Při vyplňování bankovních příkazů jsme vyplňovali mimo č. účtu našeho a č. účtu dodavatele:

konstantní symbol – číselné označení druhu operace, př. zboží, 0008 služby při bezhotovostní platbě – čtyřmístný symbol lze složit dle tabulek,

specifický symbol – př. vklad na vkladní knížku, klientský účet (úvěr) nebo spořicí účet, čísla jiných peněžních ústavů,

variabilní symbol – umožňuje příjemci platbu správně identifikovat a zaúčtovat. Obvykle se uvádí číslo faktury, pojistky. Pokud se z jakéhokoliv důvodu toto nepoužije, tak uvedeme číslovku 9, pod kterou banka provede banka platbu a na základě výpisu z BÚ bude učiněn obvyklý zápis. U plátců DPH se jedná o velmi důležitý údaj.

V případě potřeby lze rezervovat prostředky na svých účtech a při blokování prostředků na účtech příjemce se užívají další číselné znaky. V každém případě je příhodné dohodnout se svým peněžním ústavem na všech kódech, které jí předkládáme.

bankovní kód – každý peněžní ústav má svůj kód, př. Komerční banka 0100, ČSOB 0300, který se uvádí za číslem účtu, př. 0-2014106358/0800 Česká spořitelna.

Je vždy dobré překontrolovat námi uváděné údaje zvláště do příkazů, neboť mylný příjemce vrací platbu obvykle velmi nerad, přičemž lhůta pro proplacení jiného závazku běží. Bankovní spojení obchodních partnerů vč. čísla účtu, směrovacích kódů

banky, případně specifických symbolů je třeba mít vždy po ruce a uvádět je na dopisy, faktury, dodací listy.

5.4 Účtová třída 5 – NÁKLADY

Náklad byl definován na začátku této kapitoly. Jedná se o vznik nebo zvýšení závazků či snížení aktiv podniku. Nemusí se jednat o výdaj peněz. O nákladech účtujeme při jejich vzniku. Naproti tomu o výdaji účtujeme až při zaplacení. Náklad je když naložím..., všude se mluví o nákladech...

O nákladech uvažujeme v souvislosti s:

- hospodářským výsledkem,
- daněmi,
- kalkulacemi, cenami, konkurenceschopností.

I když se nedaří dosáhnout očekávaných výnosů, je vždy možné zlepšit hospodářský výsledek důsledným sledováním nákladů.

Náklady nevznikají koupí, ale až spotřebou (výdaje vznikají již koupí).

5.4.1 Členění nákladů

O členění nákladů jsme již něco slyšeli v Ekonomice podniku; je něco nového?

Členění nákladů:

Druhové	spotřebované nákupy (materiál, zboží...), služby (opravy, cestovné, reprezentace), osobní náklady (mzdy, sociální a zdravotní pojištění, sociální náklady), daně a poplatky, jiné provozní náklady (pokuty, penále, dary, odpis nedobytných pohledávek), odpisy, rezervy a opravné položky provozních nákladů, finanční náklady (úroky, kurzové ztráty), rezervy a opravné položky finančních nákladů, mimořádné náklady (manka, škody, rezervy);
Účelové	provozní, finanční, mimořádné (počínaje rokem 2016 jsou vedeny v rámci nákladů provozních).

Ve vztahu k daním

- (a) Náklady daňově uznatelné: o tyto náklady lze snížit základ pro výpočet daně z příjmů. Ve znění zákona o daních z příjmů se jedná o náklady (výdaje) vynaložené na dosažení, zajištění a udržení příjmů... a výčet nákladů je v tomto zákoně uveden, § 24.
- (b) Náklady, o které lze snížit daňový základ pouze ve výši, jakou stanoví zákon o daních z příjmů a náklady zahrnované do daňového základu ve výši určené jinými předpisy:
- * odpisy DHM a DNM, zůstatková cena trvale vyřazeného majetku,
 - * dary,
 - * příspěvek na stravné,
 - * pojištění hrazené zaměstnavatelem za zaměstnance (zákon o sociálním pojištění),
 - * náklady na pracovní cesty,
 - * ochranné oblečení,
 - * daň silniční,
 - * daň z nemovitostí u nemovitostí v obchodním majetku,
 - * daň z převodu nemovitostí (i v případě, že jste ručitelem a platíte daň za původního vlastníka, který ji měl zaplatit a neučinil tak).
- (c) Náklady, které nelze odečítat od daňového základu, např.:
- * výdaje na reprezentaci (až na výjimky – viz Zákon o dani z příjmů),
 - * daň z příjmů,
 - * podíly na zisku vyplácené společníkům,
 - * pojistné na zdravotní pojištění, sociální zabezpečení a státní politiku zaměstnanosti, které platí podnikatel sám za sebe.

Už při každé hospodářské operaci je současně nutné myslet i na daňové předpisy a zhodnotit možné alternativy ve smyslu možnosti prokázání souvislosti mezi daňovými výdaji a předmětem podnikání (např. náklady na výuku němčiny, hlídání psa, videokameru, oděv atp.).

Jak se o nákladech vlastně účtuje?

Základy účtování nákladů a výnosů:

- Narůstajícím způsobem, tzn., že nabíhající náklady evidujeme na straně MD, pouze snížení nákladů (např. vrácení nepoužitého materiálu zpět na sklad) a roční vyúčtování je na straně D.

-
- Náklady (výnosy) vzniklé v běžném účetním období musí být časově rozlišeny, zadrženy v rozvaze a v příštích letech rozpuštěny do výsledku hospodaření (VH) období, s nimiž souvisejí.
 - Náklady (výnosy), které souvisí s běžným účetním obdobím, ale výdaj (příjem) se uskuteční až v obdobích budoucích, musí vstoupit do VH již v běžném období do výkazu zisků a ztrát (výsledovky) se zahrnují podle své povahy a účtují se souvztačně s rozvahovými položkami – výdaje příštích období nebo příjmy příštích období; dotace.
 - Zákaz kompenzace, náklady nelze odečítat od výnosů (mimo dobropisů, převodu podílů na VH, doměrek daní a poplatků).

5.4.2 Základní charakteristika nákladů

Provozní náklady

účtová skupina 50 Spotřebované nákupy

501 Spotřeba materiálu, vč. ochranné, čisticí prostředky; nápoje v nepříznivých pracovních podmínkách dle platných předpisů

502 Spotřeba energie

503 Spotřeba ostatních neskladovatelných položek, např. spotřeba vody při výrobě (faktura za vodu)

504 Prodej zboží – povinný účet pro obchodující podniky

Účet 504 je třeba pamatovat ve dvou souvislostech:

- prodej zboží: úbytek ze skladu 504/132 způsob A
- pořízení zboží: vč. pořizovacích výdajů 504/321 způsob B

(V zahraničí je používán účet Náklady na pořízení prodaného zboží, kde název již charakterizuje obsah dostatečným způsobem).

Výsledovka ukazuje pouze pořizovací náklady na výrobu nebo toho, co bylo prodáno a náklady na pořízení prodaného zboží dle české účetní osnovy. Částky vynaložené na výrobu neprodaných výrobků nebo jejich pořízení zůstávají „skryty“ na účtu zásob. Pro prodej výrobků uijeme koncem účetního období metodu úprav výnosů, tzn., upravíme je o vlastní náklady vynaložené na výrobky vyrobené, ale neprodané.

účtová skupina 51 Služby

Zahrnuje výkony jiných ÚJ mimo 513 Náklady na reprezentaci.

511 Opravy a udržování – odstranění fyzického opotřebení, udržení provozuschopnosti

Údržba – pravidelná péče, zpomalení fyzického opotřebení, prevence.

Nepatří sem technické zhodnocení, rekonstrukce a modernizace!

Zde se také účtují náklady na opravy¹ a údržbu rybníka v případě, že byl vytvořen stavební činností. Rybník je tímto zařazen mezi odepisovaný DHM a na jeho opravy můžeme tvořit daňové rezervy. Je-li dno rybníku pozemkem, není odepisován a nelze na něm opravy ani technické zhodnocení provádět.

Oproti tomu odstranění bahna ze dna rybníku (bez ohledu zda je pozemkem nebo stavebním dílem) se nepovažuje za opravu a účtuje se na účtu 548 – Ostatní provozní náklady při odbahnění ve vlastní režii (vlastními silami), 518 – Služby při provedení činnosti externí firmou na základě smlouvy o dílo.

512 Cestovné – většinou nutné analytické účty, př. 51210 výdaje v souladu se zákonnou úpravou č. 119/1992 Sb., sazby se často mění, je třeba sledovat i když rozdíly nejsou nijak zřetelné. Ke změnám dochází zpravidla k 1. 1. kalendářního roku. Např. k 1. 1. 2017 činí stravné 72–86 Kč za 5–12 hodin, za 12–18 hodin 109 až 132 Kč, nad 18 hod. 171–205 Kč.

Výši tuzemského stravného a sazby základní náhrady za používání silničních motorových vozidel pro konkrétní rok stanoví vyhláška Ministerstva práce a sociálních věcí.

Sazby základní náhrady za 1 km jízdy v roce 2017 činí:

- 1,10 Kč u jednostranných vozidel a tříkolek,
- 3,90 Kč u osobních silničních motorových vozidel,
- 7,80 Kč u nákladních automobilů, autobusů nebo traktorů.

Uznávají se náklady spojené s ubytováním, dopravou hromadnými prostředky, stručně řečeno nezbytné výdaje spojené s pracovní cestou v nezbytné výši, což ovšem bývá předmětem častých pracovních sporů. Proto je třeba vyjasnit konkrétní případy předem.

- Vozidlo nezahrnuté do obchodního majetku poplatníka ve výši náhrady za spotřebované PHM a ve výši základní sazby (pro rok 2017 např. paušál u osobních automobilů 3,90 Kč·km⁻¹); rovněž dochází k aktualizaci. Další možnosti vykazání vyšší spotřeby v zimním období a městském provozu.

¹ Opravou se rozumí **náklady** na částečné fyzické opotřebení nebo poškození za účelem uvedení do předchozího nebo provozuschopného stavu (za použití jiných než původních materiálů, dílů, součástí), pokud tím nedojde k technickému **zhodnocení** (tj. nástavba, přístavba, stavební úpravy, rekonstrukce a modernizace).

Poznámka:

Při použití přívěsu dochází ke zvýšení základní sazby nejméně o 15 %.

- Stravné při tuzemských cestách, a to pouze pro zaměstnance; pro OSVČ (osoby samostatně výdělečně činné) jen nad 12 hod. trvání cesty.
- Stravné a kapesné při zahraničních cestách + lze proplatit kapesné do výše 40 % stravného (Zákoník práce § 189). V analytické evidenci je možno 512 cestovné označit vyplacené cestovné nad rámec daňových aspektů, v rámci např. 51210 cestovné do daného limitu, 51220 nad limit. Od 12 hodin na cestě (od hranic) je nárok na celé stravné, při kratší cestě adekvátní část.
- V knize jízd je třeba pečlivě označovat soukromé a služební cesty (z důvodu spotřeby PHM a daní, ale i už samého způsobu účtování), a to i v případě, že je používáno vlastní auto (nezařazené do obchodního majetku). Alternativou je využití paušálního výdaje na dopravu silničním motorovým vozidlem, pak není třeba vést knihu jízd. Je však nutné sledovat podmínky jeho použití v zákoně o daních z příjmů.
- Nutné vedlejší výdaje, mohou jimi být i slevová karta na železnici, dálniční známka, platby za telefon, úschovu zavazadel, parkovné.

Výpočet náhrad za cestovné je předmětem cvičení.

Cestovné ve výše uvedeném zákonném limitu proplacené zaměstnancům se při výpočtu jejich mzdy nezahrnuje do základu pro výpočet daně z příjmů a nepatří ani do výpočtu pojistného. Naproti tomu cestovné nad stanovený limit je třeba při výpočtu čisté mzdy zahrnout do základu daně z příjmů.

Náhrady za používání silničních motorových vozidel

(a) v majetku firmy nebo v nájmu

- Prokázaná spotřeba PHM (doklad o nákupu, CCS karty – výpis + deník jízd, pozor na jeho kontrolu!).
- Poskytne-li zaměstnavatel zaměstnanci bezplatně motorové vozidlo k používání pro soukromé i služební účely, považuje se za příjem zaměstnance částka ve výši 1 % vstupní ceny vozidla, min. však 1 000 Kč (v případě nájmu – vstupní ceny vč. DPH u původního vlastníka) za každý i započatý měsíc.

(b) v osobním vlastnictví, jestliže jej použije pro firmu

- Základní náhrady $3,90 \text{ Kč} \cdot \text{km}^{-1}$ + průměrná spotřeba z technického průkazu + doklad o nákupu PHM (paušální částky se stejně jako jiné velice rychle mění, viz Sbírký zákonů).

Příklad:

Propočet náhrady cestovného při použití vlastního auta

Ujeto 180 km

Podle technického průkazu spotřeba 6,8 l/100 km

Cena benzínu 25 Kč

Tedy: náhrada za PHM $6,8 \times 25 \times 180/100$ = 306 Kč

Základní náhrada $3,90 \times 180$ = 702 Kč

Celkem k proplacení 1 008 Kč

V obou případech musí podnikatel vést evidenci jízd vozidla a platit silniční daň, viz účet 531.

Zaúčtování:

MD D

- Zaúčtování dokladu, vyplacení v hotovosti 512/211

- Zúčtování dokladu bez zálohy, předpis,
nárok zaměstnance 512/333 závazky

- Při poskytnutí zálohy: zaměstnancům 512/335 pohledávky

společníkům 512/365

513 Náklady na reprezentaci, neuvádí se do odpočtu nákladů pro daňové přiznání, nejsou daňově uznatelné. Výjimkou jsou drobné dary, jako daňově uznatelné je možné uplatnit předměty max. do 500 Kč bez DPH (předmět opatřený obchodním jménem na účet 501).

Účtování: MD 513/D 124 – např. zvířata darovaná třeba na místní ples účtujeme jako „úbytek“ zvířat.

518 Ostatní služby, př. nájemné, leasing, přirážky k základním sazbám za vypouštění odpadních vod, reklama, školení, výzkum, poradenská činnost, náhrady za záruční opravy.

Příklad účtování:

Výdej (spotřeba) poštovních známek 518/213

Spoje 518/321,211

V případě, že nám zaměstnanec platí např. dodatečně za soukromé hovory, můžeme dle situace použít rovnou účty: 335 pohledávky za zaměstnanci a /649 mimořádné provozní výnosy; nebo v případě již po zaúčtování faktury snížit náklady zaplacením do pokladny 211 a 518, (211/518 nebo D 518 a D 211), což je objektivnější ve vztahu k posouzení VH podniku, pokud nejsou komplikace. Dále je sem účtován svoz odpadků, stočné 518/325 ostatní nakupované služby (ostatní závazky). Povětšinou se jedná o daňově účinné náklady.

Účtová skupina 52 Osobní náklady

521 Mzdové náklady, mzdová karta

522 Příjmy společníků a členů družstva ze závislé činnosti (tzn., jsem-li někým zaměstnán), vypočítaná hrubá mzda

zúčtování 522/366 nárok na hrubou odměnu ze závislé činnosti
a výplata 366/211

524 Zákonné sociální pojištění, další náklady na zaměstnance

525 Ostatní sociální pojištění, není daňově účinné, neodpočítává se od základu daně

526 Sociální náklady individuálního podnikatele, dle zákonných předpisů (není daňově uznatelné)

527 Zákonné sociální náklady (bezpečnost práce, zdravotnické zařízení, provoz učilišť, vlastní stravování a max. 55% příspěvek na cenu jídel), nominální hodnota stravenky se odvozuje od výše limitů cestovních náhrad. Příspěvek je svým způsobem čistá mzda pracovníka.

Ještě několik poznámek:

- Nad stanovenou hodnotu příspěvku se částka platí již ze zdaněného zisku (viz účet 528).
- Zaměstnavatel má povinnost umožnit stravování, ne připlácet.
- Problém zneužití stravenek k různým nákupům.
- Je nutná důsledná evidence vydaných stravenek vzhledem k počtu odpracovaných směn, pozor i na cestovné, dovolenou – kdy nárok na příplatek nevzniká, problémy spojené s nemocí – konzultovat s FÚ.
- OSVČ nemá nárok na odpočet 55 % příspěvku na stravování.

528 Ostatní sociální náklady (vyšší příspěvek než 55 % na stravné je poskytován ze zisku po zdanění. Obdobně nákup rekreačních poukazů, příspěvky na kulturní akce, sport).

účtová skupina 53 Daně a poplatky

531 Silniční daň – osvobození – vozidla jednostopá, se třemi koly, alespoň 183 dnů jdoucích po sobě používaná v zahraničí, autobusy, vozidla zajišťující sjízdnost silnic, vozidla Policie České republiky, vozidla požární ochrany, vozidla zdravotnické, důlní a horské záchranné služby, ambulantní a sanitní vozy, pohotovostní vozidla

poruchové služby plynárenských a energetických zařízení, vozidla ozbrojených sil a civilní obrany, vozidla diplomatických misí a konzulárních úřadů, dále pak vozidla s nejvyšší povolenou hmotností do 12 tun s ekologickým provozem (viz technický průkaz nebo samostatný doklad) – pokud mají elektrický pohon, kombinaci elektromotoru a spalovacího motoru či používají jako palivo LPG, zemní plyn (CNG) nebo benzín + etanol 85 (E85).

Předmětem daně nejsou vozidla se zvláštní registrační značkou, zemědělské a lesnické traktory a jejich přípojná vozidla apod.

Základem pro zjištění sazby daně u osobních automobilů je zdvihový objem motoru v cm^3 (mimo osobních automobilů na elektrický pohon), u návěsů je základem daně součet největších povolených hmotností na nápravy v tunách a počet náprav, u ostatních vozidel největší povolená hmotnost v tunách a počet náprav.

Sazby za rok se pohybují 1 200 (osobní auto do 800 cm^3) až 50 400 Kč (nákladní auto se třemi nápravami a nejvyšší povolenou hmotností nad 36 tun), daň se platí zálohově za uplynulé čtvrtletí, daňové přiznání za uplynulý rok se podává v lednu následujícího roku (všechna vozidla se zapíší do jednoho daňového přiznání).

Daň platí provozovatel vozidla, který je zapsán v technickém průkazu vozidla, případně zaměstnavatel, pokud svému zaměstnanci vyplácí cestovní náhrady za použití osobního automobilu či jeho přípojného vozidla. Zaměstnavatel může uplatnit sazbu daně 25 Kč za každý den použití osobního automobilu či přípojného vozidla, pokud je to pro něj výhodnější než měsíční sazba.

V případě, že u téhož vozidla je více poplatníků, platí daň společně a nerozdílně.

Daňová povinnost vzniká počínaje kalendářním měsícem, v němž vozidlo je použito k podnikání nebo jiné samostatné výdělečné činnosti.

Po zaplacení je silniční daň daňově uznatelným nákladem pro daň z příjmů.

Příklad:

Propočet silniční daně

Vzhledem k okolnostem je třeba v měsíci lednu za celý měsíc či pro případ 19 dní použít místo auta firemního auto zaměstnance. To má dle kategorie sazbu daně 2 400 Kč. Bude výhodnější použít 1/12 roční sazby nebo denní sazbu za každý den použití vozidla činící 25 Kč?

(a) $1/12 \text{ z } 2\,400 \text{ Kč} = 200 \text{ Kč}$

(b) denní sazba při 19 pracovních dnech použití vozidla = $25 \times 19 = 475 \text{ Kč}$;
po 7 dnech – 175 Kč.

U firemního auta (zahrnutého do obchodního majetku) je nutné platit silniční daň za celé zdaňovací období, kdy bylo auto v obchodním majetku, i když třeba část období není používáno. Jediná situace, kdy se neplatí silniční daň při nepoužívání firemního auta po určitou část roku, nastává, pokud na tuto dobu je uložena SPZ auta na příslušném dopravním inspektorátu.

Možné slevy na dani jsou u nákladní přepravy při kombinaci dopravy silnice – železnice, a to za stanovených podmínek.

532 Daň z nemovitostí (daň z pozemků a ze staveb) – po skutečném zaplacení daně z nemovitostí je daňově uznatelným nákladem.

538 Ostatní daně a poplatky (znečištění ovzduší, z nabytí nemovitých věcí, ale i doměrky daní za minulé roky, vč. DPH), kdy nelze zvýšit hodnotu DHM, pohledávek, zásob;

doměrek DPH 538/345, 343

Zaplacená daň z nabytí nemovitých věcí (i v případě ručitele) je daňově uznatelným nákladem.

účtová skupina 54 Jiné provozní náklady

541 Zůstatková cena prodaného DNM a DHM, zde jsou obvykle zavedeny analytické účty:

541/1 Zůstatková cena zahrnovaná do daňových základů

541/2 Zůstatková cena vyloučená z daňových základů

Např. zůstatková cena prodávaného majetku DHM 541/08
pozemků 541/031

(ty se neodepisují, nemají oprávkky, viz dále).

Zůstatková cena vyřazeného zvířete základního stáda odpisovaného skupinově se stanoví jako podíl zůstatkové ceny skupiny zvířat na konci zdaňovaného období průměrného stavu zvířat dané skupiny ve zdaňovacím období (průměrný stav = aritmetický průměr stavů z počátku a konce roku – viz účet 551).

542 Prodaný materiál

ad způsob A 542/112 jakož i kladné rozdíly

ad způsob B 542/501

543 Dary – zákonem o dani z příjmu jsou stanoveny podmínky, za kterých je možno dávat a přijímat dary, aktuálně sponzorské.

- Fyzické osoby, společníci VOS a komplementáři: pokud celková hodnota přesáhne 2 % ze základu daně nebo činí alespoň 1 tis. Kč. V úhrnu lze odečíst max. 10 % ze základu daně.

- Právnícké osoby mimo VOS, pokud hodnota daru tvoří alespoň 2 tis. Kč, v úhrnu lze odečíst max. 5 % ze základu daně.

Ze základu daně lze odečíst hodnotu darů poskytnutých obcím a právníckým osobám se sídlem v ČR na financování vědy, vzdělání, výzkumu, školství, policii, požární ochranu, ochranu mládeže, ochranu zvířat, na účely zdravotnické, ekologické, humanitární, náboženství. Fyzickým osobám lze věnovat dar v rámci ochrany opuštěných a ohrožených zvířat, školství a zdravotnictví.

Jak patrně, je lepší si pamatovat, že před obdarováním i přijetím daru je lépe podívat se do legislativy, vč. DPH.

544 Smluvní pokuty a úroky z prodlení – z daňového hlediska je možné tyto náklady uznat, jsou-li uhrazeny.

úč. vztah: 544/221, 211

545 Ostatní pokuty a penále – zpravidla postih od institucí; výměry se nám může dostat třeba od finančního úřadu, není daňovým nákladem.

úč. vztah: 545/341 daň z příjmu, 343,345 Ostatní daně a poplatky
545/336 sankce ze špatných odvodů zákonného pojištění

546 Odpis pohledávky, má i své daňové souvislosti

548 Ostatní provozní náklady

- pojistné majetku z odpovědnosti, náhrady škod jiným, náhrada nákladů za používání vlastního nářadí, příspěvky zájmovým sdružením; zmařené investice;

Účetní vztah: 548/333, 365, 221

Evidence nákladů na jednotné pracovní oblečení (nutná nezaměnitelnost s občanským oděvem, např. označením podniku). Nesplněním těchto podmínek je částka připočítána ke mzdě zaměstnance.

549 Manka a škody provozního charakteru

V případě nezaviněných zmetků, při změně technologie a stanovení přirozeného úbytku je možné prokazovat, že jde o náklad na dosažení příjmů a odpad je v důsledku použité technologie nutnou součástí výroby.

Pro účely daně z příjmu je možné započíst tzv. ztratné v maloobchodě. Jedná se o úbytek zásob do normy, kterou si stanoví podnikatel podle druhu podnikání, např. 3–10 %.

5.4.3 Odpisy, rezervy a opravné položky

Odpisy vyjadřují opotřebení majetku v čase. Původně nový majetek ztrácí hodnotu. Opotřebení může být fyzické (např. ztupení nožů řezacího stroje) a morální (majetek se zastaralou technologií).

úctová skupina 55

551 Odpisy – další důležitý nástroj možného ovlivňování našeho hospodářského výsledku. Viz karty DM s uvedeným inventárním číslem, pořizovací cenou v Kč, sazbou odpisů, jejich výší v běžném roce, eventuálně zůstatkovou cenou, datem a způsobem vyřazení;

- odpisová norma určuje dobu použitelnosti předmětu,
- odpisová sazba určuje podíl připadající na účetní období (%),
- odpisuje především vlastník, jen na základě konkrétní písemné smlouvy nájemce či spoluvlastník.

Druhy odpisů lze členit například na:

- **odpisy daňové a účetní**, v případě daňových odpisů se musíme držet omezení daných zákonem o daních z příjmů, avšak užíváním účetních odpisů co nejreálněji zobrazujeme skutečnost. Účetní odepisování nelze přerušit. Daňové odepisování je možné přerušit například v období daňové ztráty, posléze lze pokračovat. Pokud fyzická osoba uplatňuje ve zdaňovacím období paušální výdaje místo skutečně vynaložených, nelze v tomto roce daňové odepisování přerušit.
- **odpisy časové a dle výkonu** – jedná se o účetní odpisy; příklad odpisů dle výkonu: nákladní auto za 800 tis. Kč, při 1 milionu km předpokládaného výkonu: odpisová sazba za 1 km 0,80 Kč.
Při ujetí 100 tis. km $100\,000 \times 0,80 = 80\,000$ Kč,
- **odpisy rovnoměrné a zrychlené** - zpravidla takto dělíme daňové odpisy, jsou předepsané zákonem o daních z příjmů; daňové odpisy jsou daňově uznatelným výdajem při výpočtu daně z příjmů; výhodou zrychleného odepisování je rychlejší návratnost investovaných peněz v 1. polovině doby odepisování,

ÚJ si sama tvoří **odpisový plán**, odepisuje se nepřímo prostřednictvím oprávek. DNM je v souladu s odpisovým plánem, sazby si určí ÚJ sama. DDNM a DDHM může být odepsán jednorázově.

Podíl **účetních odpisů** by měl být úměrný využití dlouhodobého majetku (DM) pro podnikové účely. Odpisuje se měsíčně.

Poznámka:

U menší firmy přichází do úvahy i možnost zjednodušení evidence odepisování tím, že účetní odpisy si firma stanoví ve stejné výši jako daňové. Přehled o využitelnosti majetku však nemusí odpovídat skutečnosti.

Pro **daňové odpisy** je třeba hmotný majetek roztrždit dle doby použitelnosti v podnikání do odpisových skupin (viz Příloha č. 1 Zákona o daních z příjmů). V zákoně o daních z příjmů je stanoven počet odpisových skupin na 6 (doba odpisování činí minimálně 3, 5, 10, 20, 30, 50 let):

Odpisová skupina	Minimální doba odpisování pro daňové odpisy
1	3 roky
2	5 let
3	10 let
4	20 let
5	30 let
6	50 let

Poznámka:

Je zřejmé, že daňové odpisy pro určitou odpisovou skupinu lze uplatňovat i déle, než jsou roky uvedené v tabulce. Je třeba zvážit výhodnost delšího odpisování majetku.

Při nákupu DM a finančním leasingu je platný odpočet 10 % (ev. 20 % v případě zemědělských strojů) z pořizovací ceny (nikoliv u osobních automobilů, pokud nejsou provozovateli dopravy), po 2 letech nárok na odpočet zaniká.

Manažerské účetnictví si zvolí odpisový plán co nejvíce odpovídající reálnému stavu (skutečnému opotřebení), pro kalkulace – je-li zapotřebí vypočítat cenu výrobku, poskytované služby, ale i potřebujeme-li zjistit dobu, kdy bude potřeba koupit např. nové auto.

Daňové účetnictví si vybere zpravidla zrychlené odpisy, sníží tak daňový základ a dočasně ušetřené prostředky může použít jinde. Výhodou zrychlených odpisů je skutečnost, že v prvních letech odpisování lze uplatnit v základu daně větší část vstupní ceny, než je tomu u odpisů rovnoměrných. Je proto vhodné pro majetek, který rychleji obnovujeme.

Finanční účetnictví uvede vybraný odpisový plán, zobrazí „ušetřenou daň“ na účtu. Tzv. „odložená daňová povinnost“ vzniká v případě, jestliže se liší výše odpisu účetního od daňového.

Odpisy je třeba vést přehledně za každý DHM a DNM na samostatné evidenční kartě, pokud se nerovnají odpisy daňové účetním, musí být vedena evidence obou.

Odepisují se i nabyté dary, které nejsou předmětem daně z příjmů.

Naopak existuje celý seznam majetku vyloučeného z odepisování. Neodepisují se obnovitelné přírodní zdroje, např. lesy, půda, výdaje na průzkum pro těžbu nerostů atd.

Propočty daňových odpisů

- (a) U rovnoměrného odepisování se řídí sazbami různými pro 1. a další roky, vč. zvýšené vstupní ceny. Zde v případě zvýšené vstupní ceny nelze vždy dodržet stanovenou dobu odepisování, ale je nutno zachovat zásadu, že odepisovat lze maximálně do výše zvýšené vstupní ceny.

Jeden vzorec použijeme pro všechny roky odepisování:

$$O_n = \frac{VC * \text{odpisová sazba (\%)}}{100}$$

- (b) U zrychleného odepisování jsou použity namísto odpisových sazeb odpisové koeficienty, nevzniká zpravidla situace, kdy v posledním roce je třeba stanovit zbytkový odpis.

V 1. roce odepisování se odpisuje zrychleně podle vzorce:

$$O_1 = \frac{VC}{k_1}$$

kde k_1 = koeficient pro odepisování v 1. roce odepisování
VC = vstupní cena

v dalších letech dle:

$$O_n = \frac{2 \times ZC_n}{k_n - n}$$

kde ZC_n = zůstatková cena v roce, pro který se určuje odpis
 k_n = koeficient pro odepisování v dalších letech
n = počet let, po které se již odepisovalo.

Ze zvýšené vstupní ceny pak obdobně, ZC_z (ZC_n) zvýšená zůstatková cena (tj. zůstatková cena k tomuto roku + technické zhodnocení – např. přestavba stodoly na kravín), k_z (k_n) koeficient pro odepisování ze zvýšené zůstatkové ceny, m (n).

Pro ilustraci hrubá klasifikace DM k roku 2017

odpis. norma		
budovy a stavby	5. a 6. skupina	30 a 50 let
jímky, čistírny odpadních vod	5. skupina	30 let
díla energetická	4. skupina	20 let
silnice	4. skupina	20 let

konstrukce vinic	4. skupina	20 let
konstrukce	3. skupina	10 let
konstrukce chmelnic	3. skupina	10 let
pěstitelské celky trvalých porostů	3. skupina	10 let
skleníky, fóliovníky	3. skupina	10 let
stroje a nástroje	2. skupina	5 let
dopravní prostředky	2. skupina	5 let
nábytek	2. skupina	5 let
osobní automobily	2. skupina	5 let
zemědělské a lesnické traktory	2. skupina	5 let
koně (užitkoví, plemenní, chovní)	2. skupina	5 let
výpočetní technika	1. skupina	3 roky
kancelářské stroje	1. skupina	3 roky
plemenná a chovná zvířata	1. skupina	3 roky
mobilní telefony	1. skupina	3 roky

1. odpisová skupina

- hovězí dobytek chovný a plemenný, ovce, kozy a vepřový dobytek chovný a plemenný, hejna husí (s produkcí násadových vajec). V případě zvířat, mimo ostatních hospodářsky využitelných zvířat, nezáleží na vstupní ceně;
- rozmetadla mrvy a umělých hnojiv, mechanické přístroje ke stříkání a rozprašování pro zemědělství a zahradnictví, samonakládací a samovýklopné přívěsy, stroje a zařízení pro pěstování chmele, révy vinné, ovoce a dřevin, ošetřování luk a trávníku (mimo žacích);
- ruční mechanizované nářadí a nástroje, kancelářské stroje a počítače.

2. odpisová skupina :

- dvoustopá vozidla osobní, autobusy, motorová vozidla pro nákladní dopravu (dodávková);
- koně, traktory (i pásové), pluh, brány, válce, kultivátory, plečky, sekačky na trávu, stroje a přístroje pro sklizňové práce (včetně žacích strojů), stroje pro třídění a čištění semen, zrnin, ovoce, vajec a jiných zemědělských výrobků, stroje pro přípravu krmiv, umělé líhně a kvočny, dojící stroje aj.

Příklad:

Vstupní cena automobilu 350 tis. Kč, odpisová skupina 2, odpisy daňové – podle zákona o daních z příjmů.

Rovnoměrné odpisy			Zrychlené odpisy			
rok odpisování	odpisová sazba v %	roční odpis	zůstatková cena	koeficient	roční odpis	zůstatková cena
1	11	38 500	311 500	5	70 000	280 000
2	22,25	77 875	233 625	6	112 000	168 000
3	22,25	77 875	155 750	6	84 000	84 000
4	22,25	77 875	77 875	6	56 000	28 000
5	22,25	77 875	0	6	28 000	0

zvýšená vstupní cena

ve 3. roce vybaveno střešním oknem a dalším zařízením, celkem za 100 000 Kč (technické zhodnocení)

rovnoměrné odepisování

1. $350\ 000 \times 11/100 = 38\ 500,-$

2. $350\ 000 \times 22,25/100 = 77\ 875,-$

3. $(350\ 000 + 100\ 000) \times 20/100 = 90\ 000,-$ (mění se odpisová roční sazba na 20)

4. $(350\ 000 + 100\ 000) \times 20/100 = 90\ 000,-$

5. $(350\ 000 + 100\ 000) \times 20/100 = 90\ 000,-$

6. $(350\ 000 + 100\ 000) - 386\ 375 = 63\ 625,-$ (uplatnění zůstatkové ceny vzniklé vlivem technického zhodnocení)

zrychlené odepisování

1. $350\ 000 : 5 = 70\ 000,-$

2. $2 \times (350\ 000 - 70\ 000) : (6-1) = 112\ 000,-$

3. $2 \times (350\ 000 + 100\ 000 - 182\ 000) : 5 = 107\ 200,-$ (koeficient pro zvýšenou zůstatkovou cenu 5)

4. $2 \times (350\ 000 + 100\ 000 - 289\ 200) : (5-1) = 80\ 400,-$

5. $2 \times (350\ 000 + 100\ 000 - 369\ 600) : (5-2) = 53\ 600,-$

6. $450\ 000 - 423\ 200 = 26\ 800,-$

V případě dospělých zvířat (základního stáda) zpravidla odepisujeme jednotlivě každé zvíře při individuální evidenci zvířat dospělých (základního stáda) a u tažných zvířat, dostihových a plemenných koní. Vstupní cenou je buď průměrná účetní cena za jeden kus, nebo cena stanovená poplatníkem ve vztahu k plemenné hodnotě, příp. ke stáří zvířete, a to v rámci celkové účetní hodnoty stáda.

Odpisový plán dospělých zvířat (základního stáda) a tažných zvířat

(Úbytky se oceňují v individuálních či průměrných cenách, viz způsob ocenění, přírůstky v pořizovacích cenách či vlastních nákladech. Průměrné účetní ceny je nutné propočítávat alespoň 1x měsíčně).

Daňové odpisy dospělých zvířat (základního) stáda a tažných zvířat dle odpisových skupin – viz Zákon o daních z příjmů; odpisy účetní předpokládají znát počet let setrvání zvířete v chovu a sestavení odpisového plánu. Lze postupovat tak, že odpisy se vyjádří podílem pořizovací ceny snížené o předpokládanou tržbu při brakaci a předpokládaného počtu let v chovu základního stáda.

Odpisový plán dospělých zvířat základního stáda a tažných zvířat

1. část

Položka	Počáteční stav		Obraty		Konečný stav	
	ks	pořizovací cena	zařazení	vyřazení	ks	Kč

2. část

Doba odpisování v letech	Odpisová sazba v %
--------------------------	--------------------

3. část

Oprávký	Odpisy k		Zůstatková cena	
	Obratům		koneč. stavu	vyřazeno
	Zařazeno	vyřazeno		ostatní

U zvířat základního stáda skotu, prasat, tažných zvířat, plemenných a dostihových koní předpokládáme plemenářskou hodnotu a evidenci, tzn. individuální přístup. Základní stádo ovcí, hus atp. lze odepisovat skupinově.

Roční odpis při skupinovém odepisování**V 1. roce odepisování – odpisová skupina 1:**

$$O_1 = \frac{P \times 14,2}{100} + \frac{V \times 7,1}{100} + \frac{(KS - P) \times 14,2}{100}$$

V dalších letech

$$O = \frac{P \times 28,6}{100} + \frac{V \times 14,3}{100} + \frac{(KS - P) \times 28,6}{100}$$

O = roční odpis

P = hodnota zvířat zařazených do základního stáda v průběhu zdaňovacího období

V = hodnota zvířat vyřazených ze základního stáda dtto

KS = konečný stav

Pokud je celková hodnota vyřazených zvířat ve skupině vyšší než hodnota počátečního stavu, lze uplatnit roční odpis při skupinovém odepisování pouze do výše hodnoty zvířat, odpovídající jejich počátečnímu stavu.

Pokud je celková hodnota vyřazených zvířat rovna nebo menší, lze uplatnit odpis ve výši jedné poloviny z vypočteného ročního odpisu z celkové hodnoty vyřazených zvířat.

Tvorba rezerv a zákonných opravných položek

552 Tvorba zákonných rezerv ad účet 451, zejména se jedná o rezervy vytvářené na opravy dlouhodobého majetku (viz další text)

554 Tvorba ostatních rezerv, pro jiné účely, které si ÚJ stanoví sama ve svém předpisu
účetní vztahy 554/459

555 Zúčtování komplexních nákladů příštích období, postupné přenášení nákladů; max. 4 roky, a to ve prospěch a vrub účtu 382 (viz další text)

558 Tvorba zákonných opravných položek

Tvorba zákonné opravné položky k pohledávkám 558/391 (viz další text)
Podmínky tvorby a odečtu z daňového základu jsou dány platnými předpisy, jedná se o aktuální záležitost v případě pohledávek po lhůtě splatnosti.

559 Tvorba opravných položek k DM, pohledávkám, zásobám, a to na základě výsledku inventarizace (není daňovým nákladem)

účtová skupina 56 Finanční náklady

562 Úroky placené bankám, úroky z prodlení

563 Kurzové ztráty

568 Ostatní finanční náklady, pojistné dlouhodobého finančního majetku, platba za bankovní služby, prodej pozemků atp.

účtová skupina 57 Rezervy a opravné položky finančních nákladů

účtová skupina 58 Změna stavu zásob vlastní činnosti a aktivace

581 Změna stavu nedokončené výroby

582 Změna stavu polotvarů

583 změna stavu výrobků

584 změna stavu mladých a ostatních zvířat a jejich skupin

585 Aktivace materiálu a zboží

586 Aktivace vnitropodnikových služeb

587 Aktivace dlouhodobého nehmotného majetku

588 Aktivace dlouhodobého hmotného majetku

účtová skupina 59 Daň z příjmu a převodové účty

591 Daň z příjmu z běžné činnosti splatná při uzávěrce, účet 341

Pozor na příležitostné příjmy, naturální plnění, vše co třeba se slevou nebo bezplatně se předá rodině či zaměstnancům, je též zdaněno. V zemědělské výrobě obdobně, pokud se nejedná o samostatně hospodařícího rolníka.

592 Daň z příjmu z běžné činnosti odložená (viz dočasné rozdíly mezi daňovým základem a účetním základem před zdaněním)

597 a 598 Převod provozních a finančních nákladů

Slouží k zaúčtování převodu nákladů v souvislosti s postoupením nebo ukončením hospodářské činnosti z nákladů provozních a finančních do nákladů mimořádných.

Samé náklady... nebylo by něco potěšujícího?

Sankce v daňovém řízení týkající se odvodové povinnosti daně z příjmu

1. Pokuta za nesplnění nepeněžní povinnosti (např. registrační povinnosti) do 2 mil. Kč, lze ji uložit i opakovaně. Je možné se odvolat do 30-ti dnů od doručení rozhodnutí.
2. Pokuta do 5 000 Kč může být uložena v blokovém řízení, nelze se proti ní odvolat.
3. Pozastavení činnosti za nesplnění nepeněžní povinnosti až 30 dnů, když již dříve byla uložena pokuta.
4. Zvýšení daně za pozdní podání daňového přiznání až o 10 % daňové povinnosti, bylo-li přiznání podáno po více než 5 dnech po skončení lhůty pro podání daňového přiznání.
5. Úrok za pozdní uhrazení daňové povinnosti odpovídá ročně tzv. repo sazbě ČNB platné k 1. dni daného pololetí, zvýšené o 14 % dlužné částky za každý den prodlení.

-
6. Penále 20 % z částky dodatečně vyměřené daně, při snížení odpočtu či nároku na vrácení daně nebo 5 % při dodatečném snížení daňové ztráty. Úrok z prodlení je vypočítáván nejdéle za 5 let prodlení.
 7. Náklady exekučního řízení 2 % z vymáhané částky, nejméně však 200 Kč.
 8. Pokuta třetí osobě, která se účastní daňového řízení, nebo správci daně za porušení povinnosti zachovávat mlčenlivost 500 000 Kč.

No a z čeho asi tak by se to všechno mělo platit...?

5.5 Účtová třída 6 – VÝNOSY

O výnosech uvažujeme v souvislosti s:

- hospodářským výsledkem,
- daněmi,
- kalkulacemi, cenami, konkurenceschopností.
- výnosy a tržbami,
- aktivací.

Výnos (tržba) = zvýšení vlastního jmění, kapitálu prodejem výrobků, zboží, služeb; aktivací; udává nově přijatá aktiva.

Zatímco v daňové evidenci se jedná o příjmy (obdržení peněz) a výdaje (vydávání peněz), v účetnictví se jedná už o prodej zboží, služeb, tj. okamžik, kdy dojde k jeho poskytnutí a už tímto momentem nastane výnos (tržba). Připomeňme, že snadno se tedy stane, že firma vykáže tržby a výnosy; ačkoliv nedostala zaplacené; přesto je povinna platit daň z příjmů. Pokud k včas nezaplacené dani přistoupí penále, může dojít k nepříjemným důsledkům na hospodaření firmy, a to bez jejího zavinění.

Účtová skupina 60 Tržby za vlastní výkony a zboží

U plátce DPH není částka této daně součástí tržeb (čistý obrat), je uváděna jako součást tržeb (hrubý obrat). Částku DPH zaúčtujeme na účet 343 Daň z přidané hodnoty, na stranu D.

úč. vztahy : MD sk. 31/60x tržby
211/60x tržby

601 Tržby za vlastní výrobky i ocenění nepeněžních příjmů (zásoby, dlouhodobý majetek, služby včetně projektové činnosti)

602 Tržby z prodeje služeb

604 Tržby za zboží

účtová skupina 64 Jiné provozní výnosy

641 Tržby z prodeje dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku

642 Tržby z prodeje materiálu, např. i pokud je prodáván odpad sběrným surovinám.

643 Přijaté dary

644 Smluvní pokuty a úroky z prodlení, např. nesplní-li odběratel podmínky uvedené ve faktuře.

646 Výnosy z odepsaných pohledávek, např. dlužník nám zaplatil již v minulosti odepsané pohledávky.

648 Ostatní provozní výnosy (viz např. účet 346 a 347 Dotace ze SR, Ostatní dotace)

649 Mimořádné provozní výnosy

účtová skupina 66 Finanční výnosy

661 Tržby z prodeje cenných papírů a podílů

662 Úroky vč. úroků z půjčky zaměstnanci

663 Kurzové zisky

665 Výnosy z dlouhodobého finančního majetku

666 Výnosy z krátkodobého finančního majetku

668 Ostatní a mimořádné finanční výnosy

669 Přijaté dary

Účtová skupina 69 Převodové účty, převod provozních a finančních výnosů do vnitropodnikového účetnictví

5.6 Účtová třída 3 – ZÚČTOVACÍ VZTAHY

Moji odběratelé neplatí...

Moji dodavatelé nic nedostanou...

- Odběratelé
- Dodavatelé
- Závazky
- Pohledávky
- Dotace
- Vliv faktoru času na účtování a daně

Jak název již sám naznačuje, jedná se o soubor účtů vztahující se k našim závazkům a pohledávkám vůči okolí, tj. zaměstnancům, odběratelům, dodavatelům, institucím, společníkům. Kromě zúčtovacích vztahů je v účtové třídě 3 zařazena důležitá skupina, kterou jsou přechodné účty aktiv a pasiv (viz problém např. s nedošlou fakturou, nájmem placeným předem, viz akruální princip – účetní zásady).

5.6.1 Základní účty

Účtová skupina 31 Pohledávky z obchodního styku

311 Pohledávky z obchodního styku – odběratelé – na tomto účtu jsou evidovány pohledávky za odběrateli vč. uplatněných reklamací (pokud nepřesahují do dalšího účetního období).

Proces prodeje položek majetku se sestává ze dvou rovin:

1. vyskladnění majetkové složky, př. materiálu ze skladu prodejem 542/112 (naturální, fyzická stránka věci),
2. vypsání faktury odběrateli, za níž máme pohledávku 311/642 (finanční stránka věci).

313 Pohledávky za eskontované cenné papíry (pohledávky za směnky, které banka odkoupila před dnem jejich splatnosti).

Použití směnky v platebním styku

1. Dodavatel – odběratel

- Vystavíme fakturu za zboží, kde celková cena je rozdělena na cenu základní a DPH. Odběratel platí směnkou splatnou za 3 měsíce, tzn., uhradí pohledávku podle vystavené faktury + úrok za prodlouženou splatnost směnky = *nominální hodnota směnky*.
- Směnka uhrazena na BÚ.

2. Vlastník směnky (Dodavatel) – banka, směnka předaná bance k eskontu

Máme směnku od odběratele s určitou dobou splatnosti, avšak potřebujeme peníze dříve. Banka může přijmout směnku do zástavy a poskytnout nám tzv. eskontní úvěr (rozdíl mezi hodnotou směnky a výší poskytnutého úvěru = poplatek, *diskont*), účtovaný na 562 Úroky nebo 568 Ostatní a mimořádné finanční náklady.

Pokud dlužník směnku v době splatnosti bance uhradí, je vše v pořádku a je tím i náš eskontní úvěr splacen. V případě, že dlužník nezaplatil, bude od nás banka požadovat splacení poskytnutého eskontního úvěru a směnku nám vrátí; je pak na nás, abychom dluh vymáhali sami.

314 Poskytnuté provozní zálohy a závdavky dodavatelům před splněním smlouvy ze strany dodavatele

315 Ostatní pohledávky týkající se zvláště jiné účetní jednotky, reklamace vůči dodavatelům, refundace atp.

316 Nárok na záruční paušál

Účtová skupina 32 Závazky

321 Závazky z obchodních styků – dodavatelé, závazek vůči dodavateli (ne závazky směnečné), na účtu máme v podstatě evidenci *krátkodobých* závazků, vyplývajících z obchodního styku.

322 Směnky k úhradě, mají funkci úvěrového platebního prostředku z hlediska podniku jako dlužníka.

324 Přijaté provozní zálohy a závdavky od odběratele, nemají vliv v podvojném účetnictví na hospodářský výsledek! Ten vzniká až při fakturaci.

325 Ostatní závazky – např. při uplatnění reklamace z obchodních vztahů (odběratel vůči nám, jestliže již zaplatil za dodávku, kterou reklamuje).

326 Záruční závazky

Příklad: Účtování záloh

Rozepište si libovolnou částku do účtů v T podobě a účtujte na základě uvedených účtovacích předpisů

	MD/D
1. Přijali jsme zálohu na BÚ na dodávku zboží	221/324
2. Sami jsme poskytli zálohu hotově na opravu auta	314/211
3. Dodavatelská faktura za provedenou opravu stroje	511/321
4. Vyúčtování zaplacené zálohy	321/314
5. Vrácení zbytku zálohy (byla-li vyšší než fakturovaná částka) do pokladny	211/314
6. Faktura za prodávané výrobky	311/601
7. Převod přijaté zálohy od odběratele	324/311
8. Doplatek od odběratele do výše faktury	221/311

Poznámka:

Při dosazení konkrétních čísel zůstanou po účetních operacích základní provedené operace

5.6.2 Závazky k zaměstnancům a institucím

aneb: stojí ti zaměstnanci vlastně za to?

Účtové skupiny: 33 Zúčtování se zaměstnanci a institucemi
35 Pohledávky ke společníkům a sdružení
36 Závazky ke společníkům a sdružení

331 Zaměstnanci, zúčtování mezd a odměn, srážek z mezd (pojistné, daň z příjmů fyzických osob), zúčtování dávek sociálního zabezpečení atd.; mzdová karta

333 Ostatní závazky vůči zaměstnancům, náhrady cestovních výdajů, odstupné, stipendia

335 Pohledávky za zaměstnanci, poskytnuté zálohy na cestovní výdaje, pohledávky za škody a manka atp.

336 Zúčtování s institucemi sociálního zabezpečení a zdravotního pojištění, naše závazky a pohledávky vůči těmto institucím

Účetní operace při propočtu mezd	MD/D
1. Hrubé mzdy přiznané zaměstnancům (zatím ještě neproplacené – náklad)	521/331
2. Náhrada cestovních výdajů zaměstnancům – předpis (nikoliv ještě proplacení, teprve přiznaný nárok, vznik našeho nákladu)	512/333
3. Předpis zákonného pojištění hrazeného zaměstnancem 11 % (zaměstnanci si hradí sami, není to náš náklad)	331/336

4. Předpis zákonného pojištění hrazeného zaměstnavatelem z 34 % (Zde již vznikl náš další náklad, musíme kromě mezd zaplatit za své zaměstnance i těchto 34 %).	524/336
5. Dále ještě je třeba srazit vypočítanou daň z příjmu (z rozdílu hrubé mzdy a pojištění, hrazeného zaměstnancem a po odpočtu životního minima), v příp. že platíte za sebe, pak se jedná o účet 341 (viz tabulky pro výpočet daně z příjmu)	331/342
6. Nárok zaměstnanců na dávky nemocenského pojištění	336/331
7. Srážka ze mzdy na výživné oprávněné osobě	331/379
8. Úhrada sražené zálohy na daň z příjmů finančnímu úřadu	342/221
9. Úhrada salda zjištěného na účtu 336 institucím soc. zabezpečení	336/221
10. Výplata čistého platu zaměstnancům z pokladny	331/211
11. Proplaceno cestovné z pokladny	333/211

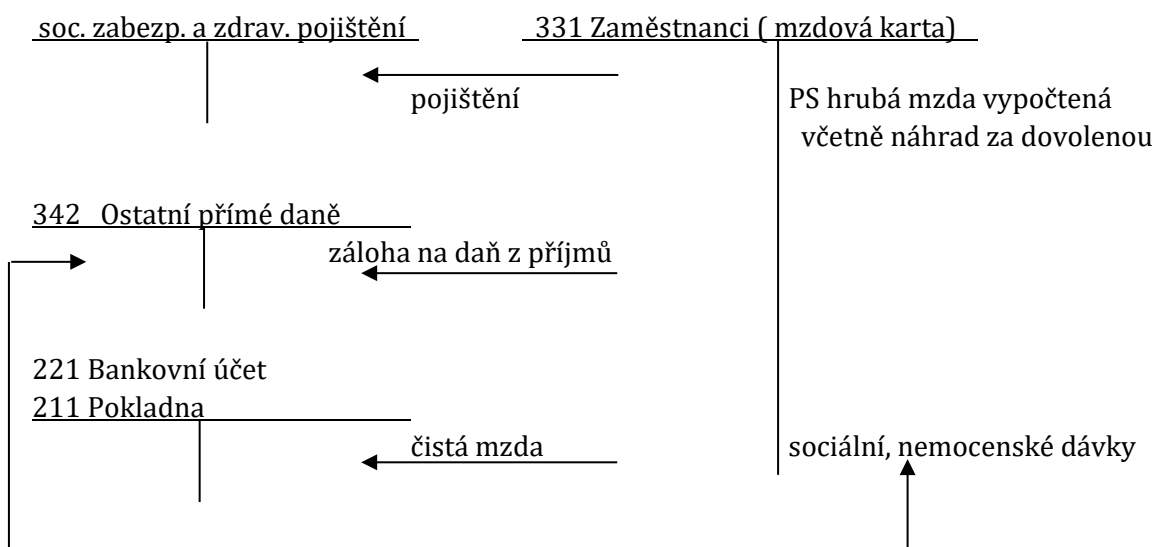
Sazby zdravotního a sociálního pojištění:

Zaměstnanec si hradí 4,5 % zdravotní a 6,5 % sociální pojištění, tj. celkem 11 % z hrubých mezd,

zaměstnavatel: 9 % zdravotní a 25 % sociální pojištění, tj. celkem 34 %, pojištění celkem = 13,5 % zdravotní a 34 % sociální, tj. 47,5 %.

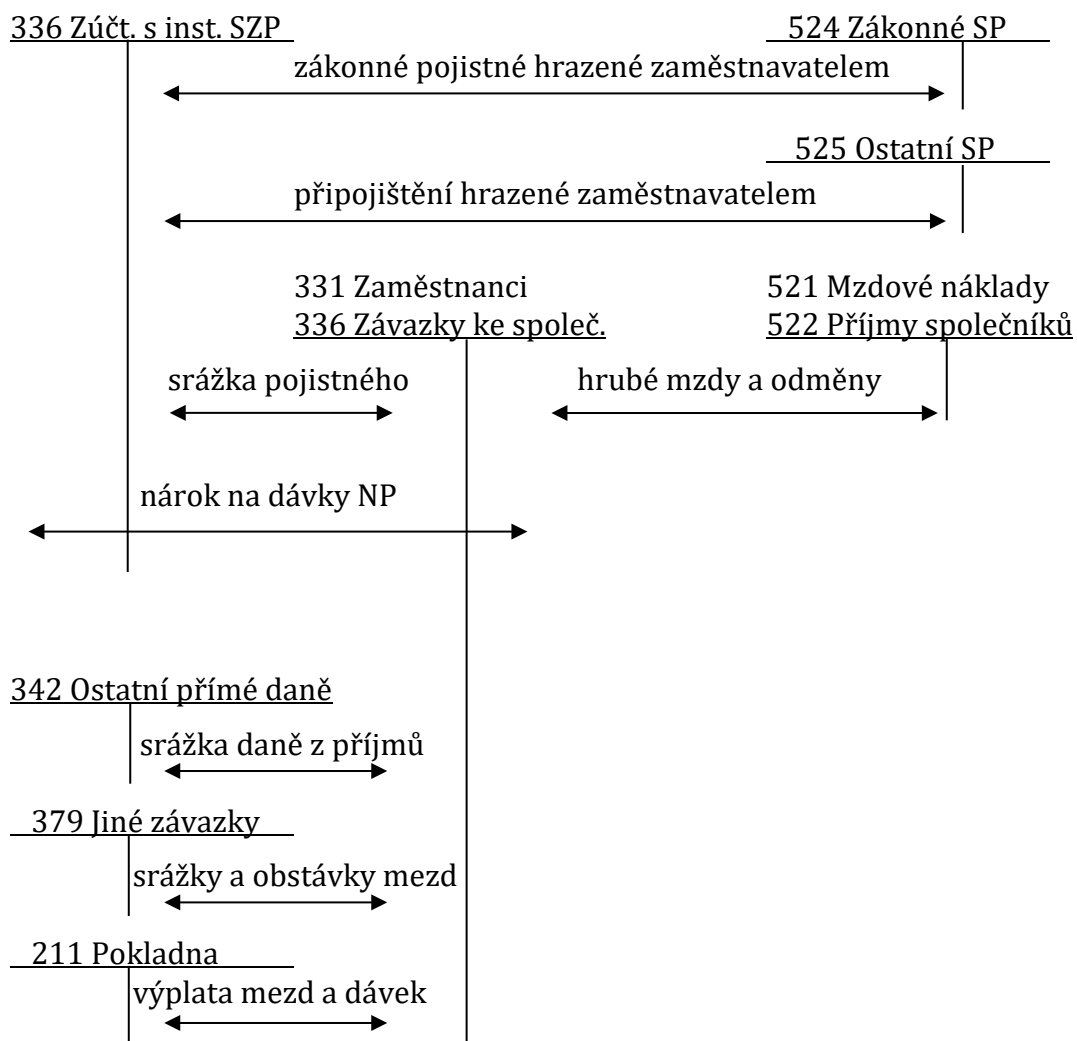
Schéma propočtu a účtování mzdy ze závislé činnosti

336 Zúčtování s institucemi

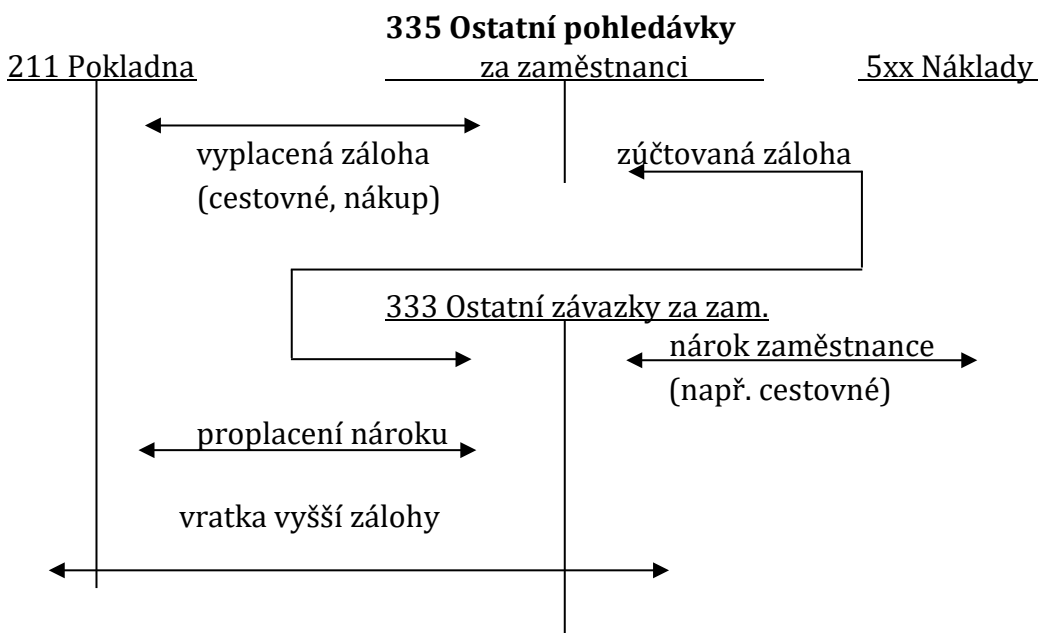

Připomeňme zde příjem z užívání firemního automobilu, pozor na naturální platby, výhodné prodeje atp. na dopady daně z příjmů, pojištění.

Schéma zúčtování se zaměstnanci a institucemi sociálního pojištění (SZP)

Účtování záloh

Poznámka:

Četné kalkulačky na propočet čisté mzdy a odvodů poskytují mnohé www stránky. Např.: <http://www.penize.cz/mzda-a-plat/319710-kalkulacka-ciste-mzdy-2017-kolik-vam-daji-a-kolik-ukroji-odvody>.

5.6.3 Daně, DPH včetně účtování zásob způsobem B

Kdo ještě chce po mně peníze?

Účtová skupina 34 Zúčtování daní a dotací

341 Daň z příjmů, zůstatek na konci roku představuje nedoplatek nebo přeplatek za zdaňovací období. Celková daňová povinnost je obrat strany D, na MD jsou zálohy placené v průběhu roku. Doměrky a vratky daně na účtu 595, např. doměrek daně 595/341.

342 Ostatní přímé daně a daň z příjmů v případech, kdy ÚJ je plátcem daně, ale poplatníkem někdo jiný (viz platba za zaměstnance, společníky atp.).

343 DPH, evidujeme ji na vstupu a výstupu a čtvrtletně či měsíčně platíme saldo finančnímu úřadu, tj. vypočteme: 343 D – 343 MD = povinnost platby. K syntetickému účtu 343 vedeme analytické účty: DPH na vstupu, DPH na výstupu.

Jsme-li registrováni jako plátcí, odvádíme DPH do veřejných rozpočtů a zahrnujeme tuto daň do ceny zboží a služeb, které prodáváme. DPH tedy přechází prostřednictvím ceny na konečné spotřebitele (poplatníky), kteří toto zboží a služby nakupují. V ceně zboží a služeb získáváme od poplatníků tzv. DPH na výstupu za uskutečněná plnění, kterou máme povinnost odvést do veřejných rozpočtů. Vůči této povinnosti však máme nárok uplatnit odpočet daně na vstupu, kterou jsme zaplatili v ceně nakoupeného zboží a služeb, čímž se naše povinnost odvodu DPH sníží.

Převyšuje-li daň na výstupu celkový nárok na odpočet daně na vstupu za nakoupené zboží a služby, vzniká účetní jednotce vlastní daňová povinnost. Jedná se o *daňový závazek* za zdaňovací období. V opačném případě, kdy nárok na odpočet daně na vstupu převyšuje daň na výstupu získanou v ceně prodávaného zboží a služeb, vzniká *nadměrný odpočet*, tj. vratitelný přeplatek DPH, který je plátcí DPH bez žádosti vrácen.

Poznámka:

Poněkud odlišné je schéma struktury, resp. původu DPH z ekonomického hlediska: podíl (sazba) z hodnoty, kterou přidává účetní jednotka.

Prodejní cena (bez DPH)	- materiál - energie - služby
	= Přidaná hodnota: osobní náklady zisk odpisy dlouhodobého majetku daně (viz daně z příjmů)

A co kdybych byl plátcem DPH?

Účty 336, 341, 343 zachycují pohledávky i závazky, v rozvaze se uvede výsledné saldo na příslušnou stranu aktiv (vzniká pohledávka) nebo pasiv (vzniká závazek).

Příklad:

Plátce a neplátce DPH nakoupili naše zboží. Sazba DPH u tohoto zboží je pro tento příklad 20 a 10 %. My jsme plátcí DPH. Jaký hospodářský výsledek vykáží oba subjekty?

Účtování způsobem B

ad plátce daně:

1. Faktura od dodavatele za zboží na 1 000 Kč a DPH 200 Kč (nákup zboží).
2. Faktura za dopravu zboží celkem 110 Kč, z toho 10 Kč DPH.

3. Vystavená faktura za prodej zboží na 1 400 Kč a DPH 280 Kč.

4. Úhrada dlužné DPH finančnímu orgánu 39 Kč.

MD 343 DPH	D	MD 311 Odběratelé	MD 221 Běžný účet D
1b) 200,-	3b) 280,-	3c) 1 400,-	4) 70,-
2b) 10,-			
4)			

MD 321 Dodavatelé D	MD 504 Prodané zboží D	MD 604 Tržby za zboží D
1c) 1200,-	1a) 1 000,-	3a) 1400,-
2c) 105,-	2a) 100,-	

Rozdíl výnosů a nákladů činí $1\,400 - 1\,100 = 300,-$ Kč, finančnímu orgánu odvedena daň $280 - (200 + 10) = 70,-$ Kč. Pokud se jedná o prodej konečnému spotřebiteli, dopadá na něj daňové břemeno, protože musí uhradit celou DPH v ceně zboží. Prodávající podnikatel je pouze plátcem, tj. zprostředkovatelem pro placení daně od spotřebitele do státního rozpočtu. Pokud odběratelem bude podnikatelský subjekt, je pro něj nákladem částka 1 200 Kč a zaplacenou DPH 264,- Kč si může odpočítat od DPH, kterou je povinen odvést.

ad neplátce daně

1. Faktura od dodavatele za zboží, 1200 Kč včetně DPH	MD/D 504/321
2. Faktura za dopravu zboží, 110 Kč včetně DPH	504/321
3. Vystavená faktura za prodej zboží 1400 Kč (Účet 504 způsob A 504/132 výdej ze skladu)	321/604

Neplátce DPH nevede účet 343, nezdaňuje prodávané zboží, ale také nemá nárok na odpočet daně při nákupu, proto nakupuje-li od plátce DPH, patří celá fakturovaná částka (vč. DPH) do ceny pořizovaného zboží (náklad, výdaj).

Jaké daně a platby mě ještě čekají?

345 Ostatní daně a poplatky, kam zahrneme daně a poplatky, které nemají svůj účet, např.:

- Spotřební daně, dovozní clo, je-li ÚJ plátcem DPH. Pevná sazba spotřební daně za jednotku produkce minerálních olejů lihu, piva, vína a meziproductů, tabákových výrobků. Je součástí základu pro výpočet DPH.
- Daň z nemovitostí, silniční, dědická a darovací, z převodu nemovitostí, k ochraně životního prostředí, je-li ÚJ daňovým poplatníkem poplatky dle příslušných právních předpisů.

A samozřejmě mě zajímají také dotace...

5.6.4 Dotace

Účtování ve dvou krocích: předpis nároku a převod nárokované částky.

346 Dotace ze státního rozpočtu

Zúčtování investičních a provozních dotací poskytnutých ze státního rozpočtu. Účtuje se v okamžiku použití těchto prostředků a v závislosti na účelu, pro který byla dotace poskytnuta. V případě investic si tyto investice, na které máme dotaci od státu, nemůžeme zcela (či částečně) zařadit do našeho majetku (pouze uvést do podrozvahové evidence).

Jedná se o provozní a finanční výnosy podmíněné časovou souvislostí. Jedná se např. i o prominutí části poplatku, např. dle zákona o vodách.

O dotacích se účtuje až v případě jejich odsouhlasení s přidělením.

Dotace na pořízení dlouhodobého majetku

pořizování dlouhodobého majetku	042/321
dotace na dlouhodobý majetek	346/042 Pořízení hmotných investic (snižuje se tedy vstupní cena dlouhodobého majetku o částku hrazenou z dotace)
dotace na úhradu nákladů (provozní)	346/648 Ostatní provozní výnosy
příjem dotací na BÚ	221/346

Dotace provozní

vznik provozních nákladů, které jsou dotačním titulem	sk. ú. 50–55/různé účty
úhrada nákladů z BÚ	různé účty/221
nárok na dotace ze státního rozpočtu	346/648, 668
příjem dotací na BÚ	221/346

Může však nastat situace, kdy nedodržíme podmínky smlouvy, na základě které jsou dotace poskytnuty a dotace bude potřeba vrátit;

vrácení provozních dotací do státního rozpočtu	648/346
úhrada závazku do státního rozpočtu	346/221

Poznámka:

Dle Zásad MF ČR lze poskytnout dotace a návratné finanční výpomoci na vyjmenované zemědělské, lesnické a vodohospodářské činnosti. Dotace se poskytují formou úhrady úroků splatných v běžném roce z úvěrů poskytnutých k dotovaným účelům nebo formou přímé nenávratné dotace.

Dle ZDP § 4 jsou od DP osvobozeny dotace ze státního rozpočtu a dalších vyjmenovaných institucí a dotace z prostředků EU na pořízení hmotného majetku, technické zhodnocení, odstranění následků živelné pohromy. Jestliže se bude jednat o dotaci, grant a příspěvek poskytnuté na jiný účel, nebude příjem osvobozený, ale k němu

uplatnit prokazatelné výdaje. Např. daňově neúčinné jsou podpory z Vinařského fondu, vyrovnávací příspěvek na údržbu krajiny, příjmy ze Státního intervenčního fondu dle dispozic, obdobně podpůrné programy na mimoprodukční funkce.

347 Ostatní dotace

Např. dotace z Podpůrného a garančního rolnického a lesnického fondu. Dotace jsou poskytovány k částečné úhradě úroků z úvěrů a garance těchto úvěrů. Mohou nám tedy pomoci překlenout přechodné období s nedostatkem finančních zdrojů.

Úvěr od banky na úhradu závazků vůči dodavateli	321/ 231 (461)
Splátky úvěru	231 (461)/221
Úhrada úroků	562/221
Nárok na dotace od PGRLF	347/668
Příjem dotací na BÚ	221/347

Opět budeme uvažovat i situaci, kterou bychom si nepřáli, ale může dojít k tomu, že dotace budeme muset vrátit.

Vrácení dotace do PGRLF	668/347
Úhrada závazku vůči PGRLF	347/221

5.6.5 Ostatní pohledávky a závazky

účtová skupina 35 a 36 Pohledávky a závazky ke společníkům, obchodní korporace, sdružení

Krátkodobé pohledávky a závazky ve skupině podniků (koncern, holding), vztahy z pohledávek a závazků v rámci obchodních společností a družstev, a to ke společníkům a členům, pohledávky a závazky ze smluv o sdružení.

účtová skupina 37 Jiné pohledávky a závazky

371 Pohledávky z prodeje obchodního závodu

372 Závazky z koupě obchodního závodu

374 Pohledávky z nájmu a pachtu obchodního závodu

375 Pohledávky z vydaných dluhopisů

376 Nakoupené opce

377 Prodané opce

Prodej prostřednictvím nákupní opce, její postoupení

Opce – zajišťovací derivát, nástroj jako možnost sjednat budoucí obchod za dnešní ceny, např. nákup fotbalisty, ryb, obilí.

Smlouva, týkající se práva na nákup či prodej určitého majetku (cenné papíry, zásoby aj.). Opce může a nemusí být uplatněna. Opce na nákup a opce na prodej. Za nákup opce zaplatíme cenu opce. Od nákupu opce do splatnosti opce sledujeme vývoj cen na trhu. V případě, že je situace natolik příznivá, abychom uplatnili náš zamýšlený obchod, učiníme to, jinak počkáme na dobu splatnosti. Opci lze i prodat, postoupit.

Příklad:

Byla zakoupena nákupní opce na budoucí sklizeň za 20 tis. Kč, tzn., v dohodnutý den 15. 8. bude prodán dohodnutý objem úrody za dohodnutou cenu.

nákup prodejní opce	376/221
prodej obilí	221/601
postoupení opce	221/667 zpravidla za nižší částku
opce nebyla uplatněna	567/376
uplatnění opce 20 tis. Kč	111/376

378 Jiné pohledávky, 379 Jiné závazky

Pohledávky a závazky, které nelze zatřídit na předchozí účty, př. pohledávky za náhradu škody a manka za odpovědnou osobou, závazky z odpovědnosti za škody, závazky vůči celním orgánům, fyzickým osobám – výživné atp.

*Soused platil ted' na FÚ pokutu za zaplacený nájem na dva roky dopředu.
Prý něco s časem a daněmi...*

5.6.6 Časové rozlišení plateb

účtová skupina 38 Přejídné účty aktiv a pasiv

Je na ně účtováno, pokud vznikne potřeba porovnat náklady a výnosy v období, s nímž časově i věcně souvisejí. Fungují jako rezervoár (shromažďují menší položky po několik období a při uskutečnění určitého výdaje, nebo příjmu tuto rezervu uvolní) nebo jako jakýsi ventil, tj. nepropouštějí velké položky najednou, ale postupně po částech tak, aby náklady odpovídaly výnosům v čase.

381 Náklady příštích období (aktivní), v průběhu účetního období vzniká výdaj placený hotově či na fakturu, který se bude vztahovat i k budoucím obdobím, příští rok se stane adekvátní částka nákladem. Např. předplacené služby: zaplatíme předem nájemné, zálohu na leasing atp.

Zúčtování nákladů příštích období na příslušný účet nákladů se provede pak v účetních obdobích, s nimiž časově rozlišené náklady věcně souvisejí (akruální princip).

Příklad:

V lednu bylo uhrazeno nájemné 100 tis. Kč na 2 roky dopředu; polovina, tedy částka za ještě „neodbydlenou“ dobu je převedena do dalšího roku. Na konci dvouletého období se náklad na účtu 381 stává nákladem převedeným do výsledovky.

1. rok:

518/211 takto účtujeme 1/2 zaplaceného nájemného, které se týká běžného roku. Z BÚ však byla zaplacená celá částka nájemného, proto druhou polovinu zaúčtujeme 381/211 jako náklad příštího období.

2. rok:

518/381 2. rok (odepíšeme částku z účtu 381)

MD 211 Pokladna D	MD 518 Ost. služby D	MD 381 Nákl. příšt. období D
1) 100,-	1) 50,-	1) 50,-
	2) 50,-	2) 50,-

382 Komplexní náklady příštích období (aktivní účet)

Jedná se o více druhů nákladů, které se sledují ve vztahu k danému účelu. Jedná se např. o náklady na technický rozvoj, propagaci, předzásobení.

383 Výdaje příštích období (pasivní účet)

Např. nájemné placené zpětně nebo daně vyplácené po skončení roku; nyní máme náklad, příští rok zaplatíme (výdaj).

384 Výnosy příštích období (pasivní účet)

Např. příjem nájemného přijatého předem, školného, předplatného aj.; příští rok bude výnosem.

Příklad:

V září bylo námi zaplaceno školné na celý školní rok.

1. rok:

Poměrnou část školného účtujeme do výnosů (za období září až prosinec)	221/602
Druhou část, která se týká výnosů příštího roku (leden až červen)	221/384

2. rok:

Zúčtujeme do výnosů školné, týkající se tohoto roku	384/602
---	---------

385 Příjmy příštích období (aktivní účet)

Máme nárok a povinnost zúčtovat výnos (očekávaný užitek), ale zaplaceno bude až příští rok.

Např.: nevyfakturované, ale provedené práce a služby, dosud nepřijaté náhrady pojistného plnění již pojišťovnou potvrzené.

Příklad:

Úhrada škody na zvířatech	MD/D
1. Vyčíslená škoda na zvířatech	549/124
2. Potvrzená výše úhrady	385/649
3. V následujícím roce příjem úhrady	221/385

391 Opravná položka k pohledávkám

Jediný možný způsob postupného umořování pohledávek za dlužníky plynoucí z obchodních vztahů (tak, aby nebylo nutno zdaňovat související výnosy); prostřednictvím tvorby opravné položky k pohledávkám se zvyšují náklady, tj. snižuje se výsledek hospodaření. Daňově účinnou je tvorba opravné položky (OP) k pohledávce:

- po době splatnosti nad 18 měsíců, do výše 50 % neuhrazené rozvahové hodnoty pohledávky;
- po době splatnosti nad 30 měsíců až do výše 100 % neuhrazené rozvahové hodnoty pohledávky.

Opravnou položku lze utvořit běžně v rámci podniku a na základě soudního a správního rozhodnutí. Pravidla se relativně často mění, jsou uvedena v Zákoně o rezervách pro zjištění základu daně z příjmů.

Tvorba opravné položky: prostřednictvím nákladů 55x/391. Daňová OP snižuje daňový základ, účetní objektivizuje výši majetku v podniku v konkrétním období.

Řízení obchodních úvěrů, pohledávek a zejména pohledávek po lhůtě splatnosti, jejich zajišťování a vymáhání, zůstává stále aktuální činností v životě podniku.

5.7 Účtová třída 0

5.7.1 Charakteristika hlavních účtů

01 Dlouhodobý nehmotný majetek (DNM) ČÚS 013

Jeho pořizovací cena vyšší než 60 000,- Kč a doba využívání delší než 1 rok. DNM dle rozhodnutí ÚJ se účetně může v zařazení lišit.

Patří sem zejména:

012 Nehmotné výsledky výzkumu a vývoje

013 – Software

Zde účtujeme software, jestliže není součástí dodávky hardwaru nebo byl vytvořen vlastní činností za účelem obchodování s ním. Software, který je pořízen společně se sestavou počítače, monitoru a klávesnice, není DNM, ale je účtován jako součást vstupní ceny DHM.

014 – Ostatní ocenitelná práva

Jsou výrobně technické poznatky (know-how), ochranné známky, licence (= právo k užívání ochranné známky nebo patentu – např. koupená licence na výrobu motorů za 500 000,- Kč na 2 roky) aj.

015 – Preferenční limity: může sloužit např. k evidenci dřívě mléčných, či environmentálních kvót. Zákon o daních z příjmů nepovažuje preferenční limity za nehmotný majetek. Daňové odpisy nelze stanovit. Daňově uznatelnými jsou účetní odpisy.

016 – Emisní povolenky

Nejsou nehmotným majetkem z pohledu daně z příjmů. Daňově uznatelnými jsou účetní odpisy.

017 – Goodwill, rámcově uváděný jako dobré jméno, pověst podniku, výrobku nebo služby. Vyplývá z jeho fungování a dobrých zkušeností zákazníků.

Má vliv na cenu podniku při jeho prodeji nebo fúzi. V rozvaze se uvádí jako nehmotné aktivum. Opakem goodwillu je badwill. Goodwill není nehmotným majetkem podle zákona o daních z příjmů, nelze vypočítat daňové odpisy. Daňově účinné jsou opět účetní odpisy.

019 Ostatní dlouhodobý nehmotný majetek

Poznámka:

Činí-li ocenění DNM 60 000,- Kč a méně, lze jej zařadit do skupiny DNM, nebo jej vyúčtovat pořízení do nákladů (nižší na účet 518 Ostatní služby).

Zákon o daních z příjmů považuje za nehmotný majetek nehmotné výsledky výzkumu a vývoje, software, audiovizuální díla, ocenitelná práva a jiný majetek, který je veden v účetnictví, se vstupní cenou nad 60 000,- Kč. U tohoto majetku se počítají daňové odpisy, které jsou daňově uznatelné. V případě majetku, který není v tomto zákoně považován za nehmotný majetek, ale účetní jednotka jej odepisuje, daňově uznatelnými jsou odpisy účetní. Podmínkou je, že se jedná o dlouhodobý majetek podle zákona o účetnictví. Podrobněji viz Zákon o daních z příjmů, § 24 – daňově uznatelné výdaje).

02 Dlouhodobý hmotný majetek odpisovaný

Patří sem:

021 – Stavby

U DHM se řídíme i *účelem používání*, např.: zakoupíme-li dvě budovy, jednu z nich použijeme pro podnikání, pak jde o DHM, druhou chceme prodat, pak jde o zboží (ev. zásoby).

Rybník, u kterého je uměle vybudována hráz pro regulaci vodní hladiny nebo upraveno dno smýcením porostu či vybagrováním terénu, zpevnění břehů, je stavebním dílem a tedy dlouhodobým majetkem odepisovaným, lze tedy tvořit daňovou rezervu na opravy a udržování rybníka (viz dále).

022 – Hmotné (samostatné) movité věci, příp. soubory movitých věcí

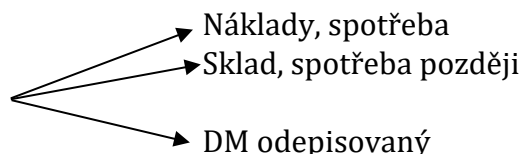
Jedná se o věci se samostatným technickoekonomickým určením, s pořizovací cenou nad 40 000,- Kč a mající provozně technické funkce delší než 1 rok.

Na tento účet patří celá škála movitých věcí, počínaje automobily, dále stroje, patří sem i zařízení netvořící s budovou nebo stavbou jeden funkční celek, i když jsou s ní pevně spojena.

Příslušenství může být součástí hlavní dodávky, pak je součástí pořizovací ceny včetně technického zhodnocení. Soubor movitých věcí se zařazuje do odpisové skupiny podle hlavního funkčního předmětu.

Patří sem rovněž i majetek tohoto charakteru se vstupní cenou 40 tis. Kč a méně, pokud jej účetní jednotka takto uzná; v opačném případě jej zaeviduje do zásob a dle uvážení dá do spotřeby.

A tady nás trochu čeká problém...: DHM:
jak zařadit DHM

Zařazování DM a zvláště drobného dlouhodobého majetku (nižší vstupní ceny než 40 tis. Kč) je t.č. v kompetenci ÚJ co se týká účetnictví; nikoliv co se týká daní (DP). Pokud se budou ve vnitřních předpisech lišit obě tyto zařazení navzájem, je toto třeba mít na zřeteli.

Příklad:

Dle rozhodnutí ÚJ bude účetně zařazovat DM takto: do 1 tis. Kč hned do spotřeby, do 10 tis. Kč jako zásoby na sklad, nad 10 tis. Kč odepisovat.

Z daňového hlediska je třeba respektovat zákon o daních z příjmů, problematikou odpisování hmotného majetku a jeho vymezením pro daňové účely se zabývají

§ 26–33a. Daňové odpisy lze uplatnit u samostatných movitých věcí či souborů movitých věcí, jejichž vstupní cena přesahuje 40 tis. Kč a provozně technické funkce mají delší než jeden rok. Movité věci s nižší hodnotou patří zpravidla do daňově uznatelných nákladů, což má v daném zdaňovacím období vyšší daňovou účinnost. Jinými slovy: podle situace v podniku můžeme pořízený DHM zařadit do skupin jak potřebujeme, ale co se týká DP, stávající hranice 40 tis. Kč platí absolutně.

025 – Pěstitelské celky trvalých porostů s dobou plodnosti delší než 3 roky, tzn.:

- (a) ovocné stromy vysázené na souvislém pozemku o výměře nad 0,25 ha v hustotě nejméně 90 stromů ha⁻¹;
- (b) ovocné keře dtto v hustotě min. 1 000 keřů ha⁻¹;
- (c) trvalý porost chmelnic a vinic...

026 – Dospělá zvířata a jejich skupiny (dříve základní stádo a tažná zvířata)

Plemenní, tažní a dostihoví koně, prasata, ovce, kozy, hejna husí (od nichž sbíráme násadová vejce); na základě rozhodnutí ÚJ i pštrosi, mufloni, jeleni atp. (ne zvířata ve výkrmu a mladá zvířata, kožešinová zvířata, včelstva, psi, kachny, slepice, ryby). Nepatří sem zvířata z vlastního chovu, určená k prodeji.

Odepisovat lze:

po skupinách, ovšem jen při rovnoměrném způsobu odpisování (viz dále), ale ne u tažných zvířat, dostihových a plemenných koní,

nebo jednotlivě každé zvíře zvlášť při individuální evidenci.

Vstupní cena zvířete je obdobně jako jiného druhu DHM 40 tis. Kč.

029 – Ostatní dlouhodobý hmotný majetek

Sem řadíme např. výdaje na otvírky nových lomů, pískoven, hlinišť, dále technické zhodnocení, technické rekultivace, pokud nezvyšují vstupní a zůstatkovou cenu DHM.

Svým způsobem sem patří i jiný majetek (př. technické zhodnocení nebo výdaje hrazené námi jako nájemcem, které tvoří součást ocenění majetku na leasing, pokud dohromady s kupní cenou převyšují 40 000 Kč) dále a podrobněji viz § 26–27 Zákona o daních z příjmů.

Odepisování standardní, komponentní (náhradní díly)

03 – Dlouhodobý hmotný majetek neodpisovaný

(bez ohledu na pořizovací cenu)

031 – Pozemky

Viz občanský zákoník § 496 a § 498; ale v účetnictví a daních z příjmů je stavba zvlášť.

Pěstitelské celky s dobou plodnosti delší než 3 roky, jež nedosáhly plodonosného stáří, hydromeliorace do 2 let po jejich dokončení, hodnota koupeného lesa za účelem jeho pěstování. Do této kategorie zařazujeme také rybník, je-li přírodním útvarem a není vytvořen stavební činností. U rybníka, kde dno je pozemkem (nevzniklo stavební činností), nelze provádět opravu ani technické zhodnocení.

Pozemek může sloužit: pro využívání ÚJ, zhodnocení investice a pronájem, uložení prostředků, nákup – prodej (zásoby).

032 – Umělecká díla, sbírky a památky

výtvarná díla, sbírky i movité kulturní památky a předměty kulturní hodnoty, pokud nejsou dlouhodobým finančním majetkem. Nemá smysl vymezovat ekonomicky opotřebení; naopak může dojít k nárůstu hodnoty v čase.

04 – Pořízení dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku – kalkulační účet

041 – Nedokončený dlouhodobý nehmotný majetek

042 – Nedokončený hmotný majetek

Jedná se o kalkulační účty pro sledování všech složek pořizovací ceny do doby uvedení do používání (smluvní cena + doprava + pojistné + clo atp.);

$pořizovací\ cena = cena\ pořízení\ (smluvní\ cena) + náklady\ s\ pořízením\ související - viz\ Oceňování$

05 – Poskytnuté zálohy na DNM a DHM

051 – Poskytnuté zálohy a závdavky na DNM

052 – Poskytnuté zálohy a závdavky na DHM

mají charakter pohledávek, evidence dlouhodobých i krátkodobých záloh poskytnutých dodavatelům.

053 – Poskytnuté zálohy a závdavky na finanční majetek

06 – Dlouhodobý finanční majetek

Dlouhodobým finančním majetkem se rozumí zejména:

- (a) půjčky poskytnuté účetní jednotkou podnikům ve skupině a ostatní půjčky s dobou splatnosti delší než jeden rok (např. vklad tichého společníka do společnosti),

(b) cenné papíry a podíly,

(c) dlouhodobý majetek pronajatý v rámci smlouvy o nájmu podniku.

Patří sem i cenné papíry (CP) nakoupené pro dlouhodobé vlastnictví půjčky poskytnuté podnikem se splatností na dobu delší než jeden rok, umělecká díla, sbírky, předměty z drahých kovů pro účel obchodu, někdy i pozemky a budovy, pokud jsou formou uložení finančních prostředků.

061 – Podílové CP a podíly v ovládaných osobách

062 – Podílové CP a podíly v účetních jednotkách pod podstatným vlivem

063 – Realizovatelné CP a podíly

065 – Dluhové cenné papíry držené do splatnosti

066 – Zápůjčky a úvěry, ovládaná nebo ovládající osoba, podstatný vliv

067 – Zápůjčky a úvěry, podstatný vliv

068 – Ostatní zápůjčky a úvěry

069 – Ostatní dlouhodobý finanční majetek, např. povodňové dluhopisy

07 – Oprávky k DNM (ke skupině 01)

08 – Oprávky k DHM (ke skupině 02)

U dlouhodobého majetku se nesnižuje v důsledku opotřebení jeho hodnota přímo, ale odepsané částky se zachycují zvláště na účtech opravek. Oprávky představují sumu odpisů, částek již zahrnutých do nákladů. Jedná se o trvalé snížení hodnoty majetku v důsledku jeho používání a zastarávání.

09 – Opravné položky k DM

Na základě výsledků inventarizace se takto zaznamená moment přechodného snížení hodnoty konkrétní části majetku (dočasné nevyužívání, potřeba opravy atd.) Rovněž má tento účet své využití v případě chybně stanoveného odpisového plánu.

A co když zvíře a stroj nakoupíme, pořídíme ve vlastním podniku, dostaneme, jak to bude s oceněním?

5.7.2 Oceňování dlouhodobého majetku

Vstupní cenou (historickou cenou), kterou obecně uvažujeme při účtování investic, může být:

-
1. **cena pořízení**, cena smluvní,
 2. **či pořizovací cena**, vč. nákladů spojených s pořízením, je-li majetek pořízen úplatně, př. koupí.

Důležitou okolností je zde daňový pohled (viz Zákon o daních z příjmů). Součástí vstupní ceny je i technické zhodnocení provedené nejpozději v prvním roce odpisování majetku. Vstupní cena se naopak pro potřeby odpisování snižuje o poskytnuté dotace z veřejných rozpočtů, státních fondů, o poskytnuté granty z EU apod.

Do vedlejších pořizovacích výdajů, a tudíž ani do pořizovací ceny, se nezahrnují:

- smluvní pokuty a úroky z prodlení, jiné sankce ze smluvních vztahů a peněžní náhrady škod související s investiční výstavbou;
- náklady na přípravu pracovníků pro budované provozy a zařízení, zaškolení;
- náklady za nájemné za stavební pozemek, na kterém probíhá stavba, viz daň z nemovitých věcí;
- náklady na vybavení pořizované investice zásobami;
- náklady na biologickou rekultivaci (součástí provozních nákladů, „oprava pozemku“, u rozsáhlejších se může jednat i o technické zhodnocení (mění se odtokové, výškové poměry);
- náklady spojené s přípravou a zabezpečením výstavby vzniklé po uvedení do užívání;
- výdaje na opravy a udržování hmotného dlouhodobého majetku (co je oprava a co je technické zhodnocení); opravami se udržuje částečné fyzické opotřebení nebo poškození za účelem uvedení do předchozího nebo provozuschopného stavu, použitím jiných než původních materiálů, dílů a technologie;
- daně spojené s pořízením DHM, které zákon o daních z příjmů neuznává za výdaje na získání, zajištění a udržení příjmu;
- daň z nabytí nemovitých věcí; v případě úhrady daně kupujícím v souladu se zákonem, může rozhodnout o zahrnutí uhrazené daně z nabytí nemovité věci do pořizovací ceny nabytého majetku (ZDP § 24);
- kurzové rozdíly;
- úroky z úvěru, pokud ÚJ rozhodne o jejich účtování do finančních nákladů;
- náklady nájemce či pachtýře na uvedení najatého či propachtovaného majetku do předchozího stavu.

Naopak do pořizovací ceny se zahrnují:

- clo, montáž, doprava;
- náklady na přípravu a zabezpečení pořizovaného majetku (odměny za poradenskou činnost a zprostředkování, správní poplatky, platby za poskytnuté záruky, předprojektové přípravné práce);
- úroky z úvěrů a zápůjček, pokud tak ÚJ rozhodne;
- neuplatněná část DPH spojená s pořízením, u neplátce DPH;
- odvody za trvalé i dočasné odnětí zemědělské půdy zemědělské výrobě, lesní půdy;
- technická rekultivace na pozemku (sanace zamořené zeminy, zatravnění, viz Zákon o ochraně zemědělského půdního fondu a Horní zákon);
- výdaje za průzkumné, geologické, geodetické a projektové práce (včetně variantních řešení a rozpočtu); pokud součástí investice bylo vypracování několika projektů a variantních řešení, zahrnují se všechny výdaje s nimi spojené do pořizovací ceny investice;
- umělecká díla, tvořící součást stavebních objektů;
- odstranění porostu a terénní úpravy;
- platby za licence, patenty, jiná práva využitá při pořizování DM, mimo DNM spojeného s využitím pro budoucí provoz a výrobu;
- zůstatkové ceny vyřazených staveb nebo jejich částí v důsledku nové výstavby a náklady spojené s likvidací těchto staveb (např. bourací práce);
- náklady na zabezpečovací, konzervační práce v případě dalšího pokračování výstavby, pokud jde o trvalé zastavení, odepíše se majetek při vyřazení do nákladů;
- náhrady za omezení vlastnických práv, majetkové újmy, předčasně smýcený porost a ekologickou újmu v souvislosti s výstavbou;
- úhrada nákladů za přeložky, překládky a náhradní pozemní komunikace, zkoušky před uvedením do provozu atd., viz blíže aktuální znění ZDP.

Pokud se nepodaří započíst všechny dotčené položky (a jen prostřednictvím odpisů uplatňovat vynaložené náklady), je krácen vyměřovací základ daně z příjmu.

U nemovitého majetku, který byl pořízen v době kratší než 5 let před vložením do obchodního majetku, se pořizovací cena zvyšuje o náklady prokazatelně vynaložené na jeho opravy a technické zhodnocení (Zákon o daních z příjmů).

Poznámka:

Majetek, pořízený více než 5 let před vložením do obchodního majetku, je třeba ocenit reprodukční pořizovací cenou (viz níže).

Movitý majetek pořízený v době kratší než 1 rok před vložením do obchodního majetku, je oceněn pořizovací cenou, v opačném případě se použije ocenění reprodukční pořizovací cenou, tj. v souladu se zákonem o oceňování majetku.

3. **Vlastními náklady** – oceňujeme v případě pořízení majetku ve vlastní režii: vlastními zaměstnanci, z vlastních zásob, za pomoci externích subdodávek (např. vystavíme si kolnu, odchováváme zvíře); sem napočítáme všechny přímé náklady, podíl nepřímých nákladů bezprostředně související s vytvořením DNM a DHM vlastní činností (výrobní režie), popř. nepřímé náklady správního charakteru, pokud vytvoření majetku přesahuje období 1 roku.

Nedokončená výroba NV	121/581 nedokončená výroba, změna stavu NV
dokončená výroba, zahrnutí do aktiv	042/588 pořizování DM, aktivace do majetku
dokončená výroba a prodej, tržby	311/60x odběratel, tržby, např. za DM (641)

(viz dále)

Opět u nemovitého majetku, který byl pořízen v době kratší, než 5 let před vložením do obchodního majetku platí, že se vlastní náklady zvyšují o náklady prokazatelně vynaložené na jeho opravy a technické zhodnocení.

4. **Reprodukční pořizovací cena** – cena, za kterou by byl majetek pořízen v době, kdy se o něm účtuje, použijeme ji:
- v případě získání darem;
 - v případě získání vlastní činností a reprodukční cena je nižší než vlastní náklady, což nepostrádá logické důvody;
 - u vkladu majetku, který nebyl oceněn podle společenské smlouvy nebo zakladatelské listiny;
 - u majetku nově zjištěného;
 - u majetku získaného finančním leasingem;

- u nemovitého majetku úplatně nabytého v době delší než pět let před jeho vložením do obchodního majetku;
- u movitého majetku úplatně nabytého v době delší než jeden rok před jeho vložením do obchodního majetku.

Ocenění je stanoveno buď prostřednictvím soudního znalce, je-li věc dražší, nebo se jedná o nemovitou věc, nebo vlastním kvalifikovaným odhadem v opačném případě.

K oceňování zvířat:

Nakoupená zvířata jsou oceňována pořizovací cenou a přírůstky vlastními náklady. Příchovky též vlastními náklady, ale pokud je nelze zjistit, pak cenou reprodukční.

Poznámka:

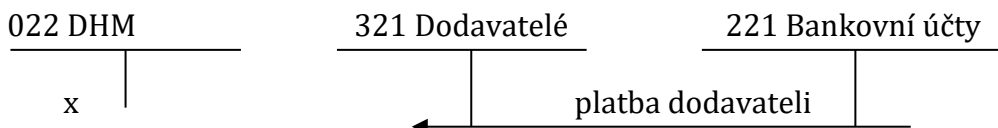
Byl-li vrácen stroj v rámci restituce a je-li vložen do obchodního majetku pro podnikatelskou činnost a má být odepisován, ocení se v ceně, kterou byla pohledávka vypořádána.

5.7.3 Pořizování dlouhodobého hmotného (DHM) a dlouhodobého nehmotného majetku (DNHM)

Pořízení dlouhodobého majetku (DM) nákupem

Schéma pořízení nákupem

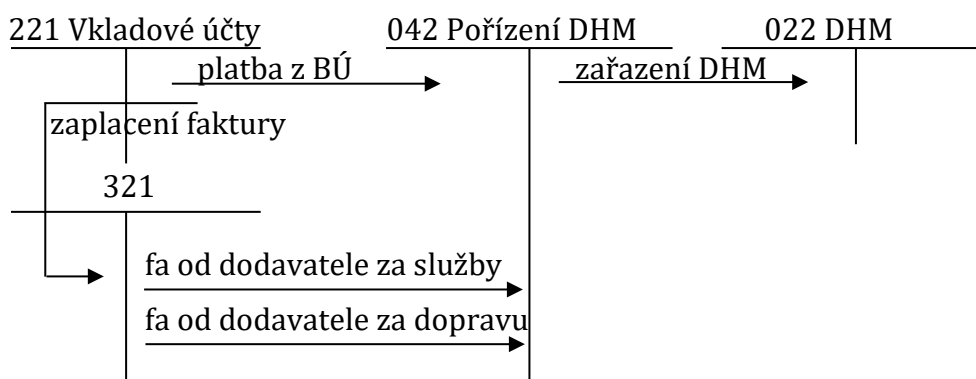
1. cena pořízení (smluvní ceny)

Příklad:

Pořízení nemovitého a movitého majetku, nákup pozemku včetně stavby; kdy není určena zvlášť cena pozemku a zvlášť stavby, je třeba nechat vypracovat odborný posudek a ve zjištěném poměru propočíst ocenění každou položku a zařadit do evidence podniku.

2. cena pořizovací (smluvní ceny + náklady s pořízením související)

Příklad:

Pořizujeme si koupí koně, automobil a počítač. Auto dovezla přepravní firma, počítač přivezla též firma a navíc jej namontovala. Kůň s sebou dostal zásoby, k autu byl vyškolen řidič. Nejsme plátcí daně z přidané hodnoty, tzn., že event. účtovaná DPH je součástí ceny pořízení.

	Kč	účetový předpis
a) Faktura (dále fa) od dodavatele za koně	80 000,-	026/321
zásoba ovsa, kterou dostal na cestu, nás nezajímá
(zvýšili jsme stav účtu 026 o cenu koně, zároveň máme závazek u dodavatele 321, což je pasivní účet a dluhy nabíhají na stranu účtu D).		
b) Fa od dodavatele za auto ve výši 180 000 Kč, očekáváme však ještě další náklady spojené s pořízením, tak si otevřeme účet 042, nikoliv hned 022 a dodavatele již známe.		
fa od dodavatele	180 000	042/321
fa od přepravce	5 000,-	042/321
školení platíme jako náklad přímo (účtujeme 518/321)		
zařadíme do DHM
(a vypíšeme z 042)	185 000,-	022/042
- Celkem byla pořizovací cena auta zatím 185 000 Kč. Po kontrole splnění předpisů (Zákona o daních z příjmů) můžeme nyní vyplnit inventární kartu a začneme odepisovat.

V případě pořízení dospělého zvířete je postup účtování stejný.

3. Vytvoření dlouhodobého majetku vlastní činností (ve vlastní režii)

Předpokládáme aktivaci – začlenění vyrobeného DM do aktiv.

Příklad:

Stavíme-li dílnu, platíme materiál, mzdy spolupracovníků, zdravotní a sociální pojištění aj.

Náklady na stavbu =

spotřebovaný materiál	20 000 Kč	501/112 spotřeba materiálu, materiál ze skladu
mzdy	10 000 Kč	521/331 mzdy, zaměstnanci
spotřeba vody atp.	1 000,- Kč	502/321 spotřeba energie, dodavatelé

Vynaložili jsme náklady

(postavena dílna v hodnotě) 31 000,- Kč 042/588 pořízení DM, aktivace

Zařazení dílny do používání 31 000,- Kč 021/042 pořízení DHM

Na jedné straně jsme vynakládali *náklady*, zařadili pak dílnu do aktiv (majetku), měli bychom mít ze zařazení dílny užitek (*výnosy*).

Pokud by nám byla ještě vyúčtována třeba faktura za přepravu, o tuto částku by se zvýšila hodnota dílny (042/586 pořízení DM, aktivace služeb).

Darováním

Byl získán darem počítač od bohatšího přítele, dovoz nám neúčtoval. Nejsou-li ve-
dlejší pořizovací náklady, můžeme účtovat bez použití kalkulačního účtu:

v reprodukční pořizovací ceně 45 000,- Kč 022/643

Zde přistupuje často povinnost zaplatit DPH dle ocenění z darovací smlouvy, např. 20 % ze 45 000 Kč.

Přeřazení z osobního užívání

Vložíme do podniku své auto v reprodukční
pořizovací ceně

120 000,- 022/491

Poznámka:

Způsobilost k (uvedení do) užívání nabytého majetku.

Zmíněnými způsoby předpokládá zabezpečení všech technických funkcí potřebných k užívání a splnění všech povinností stanovených právními předpisy, např. stavebními, ekologickými, požárními, bezpečnostními a hygienickými. Obdobně se postupuje v případě technického zhodnocení.

Dlouhodobým finančním majetkem se stávají majetkové položky okamžikem uskutečnění účetního případu.

Pronájem dlouhodobého majetku DHM

Zde mohou nastat dvě situace. Buď majetek tímto způsobem pořídíme, nebo je možné pronajmout náš majetek jinému nájemci (eventuálně nájem a pronájem).

Rozdílné účtování bude v případě, jestliže se jedná o pronájem s odepisováním převzatého DM a pronájem jednotlivých věcí.

Poznámka:

Původní rozdíl mezi pachtem a klasickou nájemní smlouvou je ten, že pachtýř se zavazuje propachtovanou půdu zušlechtovat, zatímco nájemce tuto povinnost nemá. Nájemem je chápáno užívání věci, pachtem je brání si užiteků.

Poznámka:

Nehovoříme zde o podnájmu, kterým se rozumí další pronájem už jednou pronajaté věci. V tomto případě nájemce věc pronajme další osobě, kterou je podnájemník.

Leasing

Rozlišujeme dva typy leasingu, operativní a finanční.

Operativním leasingem rozumíme krátkodobý nájemní vztah pronajímatele (leasingové společnosti) a nájemce (uživatele). Po skončení nájemní doby je předmět leasingu vrácen pronajímateli, který jej může pronajímat dále. Předmětem leasingu jsou např. v zemědělských podnicích stroje a technika, které zemědělec využívá omezenou část roku, např. sklízecí stroje.

Častější formou leasingu je však **finanční leasing**, který představuje naopak dlouhodobý smluvní vztah mezi pronajímatelem (leasingovou společností) a nájemcem (uživatelem). Před uplynutím nájemní doby je nájemci předmět nájmu za dohodnutou symbolickou cenu prodán. Podrobněji viz účty časového rozlišení.

Takové střešní okénko v mém Ferrari...

Technické zhodnocení

- dokončení nástavby, přístavby a stavební úpravy,
- rekonstrukce (změna účelu a technických parametrů),
- modernizace (rozšíření vybavenosti a použitelnosti).

Pro technické zhodnocení (TZ) je stanovena hranice 40 tis. Kč, připočítává se ke vstupní ceně DM. Technickým zhodnocením se pro daňové účely rozumí výdaje na dokončené nástavby, přístavby a stavební úpravy, rekonstrukce, modernizace majetku, čímž je chápáno rozšíření původní vybavenosti majetku, změnu účelu či technických parametrů. Technické zhodnocení, které přesáhlo uvedenou částku, je odpisováno společně s majetkem. U rovnoměrných daňových odpisů navyšuje TZ vstupní cenu, pak se odpisuje z tzv. zvýšené vstupní ceny. U zrychlených daňových odpisů TZ zvyšuje zůstatkovou cenu – odpisuje se ze zvýšené zůstatkové ceny. Technické zhodnocení, které je uskutečněno před uvedením majetku do používání,

nebo nejpozději v roce zahájení odpisování, se stává součástí vstupní ceny. V některých vybraných případech může být technické zhodnocení odpisováno samostatně.

Nepřesáhne-li částka TZ 40 tis. Kč, účetní jednotka se může rozhodnout, zda technické zhodnocení zařadí do daňově uznatelných výdajů, nebo zda jej bude odepisovat stejně, jako by částka TZ uvedenou hranici přesáhla. Pro dané zdaňovací období je samozřejmě daňově nejvýhodnější zařazení celé částky TZ do daňově uznatelných výdajů.

Technické zhodnocení majetku

Technické zhodnocení do 40 tis. Kč	Daňově uznatelné náklady – v daném zdaňovacím období daňově nejúčinnější. Účet 548
	Odpisování obdobně jako by částka TZ přesáhla 40 tis. Kč.
Technické zhodnocení nad 40 tis. Kč	Odpisování – TZ uskutečněné nejpozději v 1. roce odpisování je součástí vstupní ceny, nenavýšuje ji dodatečně.
	Odpisování – navyšuje vstupní (RO) či zůstatkovou cenu majetku (ZO) v roce uskutečnění TZ, pak se odpisuje ze zvýšené vstupní či zvýšené zůstatkové ceny majetku.

Chci jiný stroj; prodat, darovat, jak s výsledkem hospodaření?

5.7.4 Odpisování dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku

Zatímco daňové odpisy, uvedené v kapitole 5.4.3, jsou skutečně věcí daně z příjmu, odpisy účetní jsou záležitostí podniku. Částku odpisu zaokrouhlujeme na celé koruny nahoru. Odepisování daňové je možno přerušit. Účetní odepisování přerušit nelze.

Zvolený způsob odepisování ovlivní v čase výši výsledku hospodaření. Nepříznivý vliv má např. inflace, která snižuje faktickou hodnotu odpisů v čase, neboť odpisy mají sloužit jako „spoření“ na pořízení dalšího stroje, který se ale stává zpravidla postupně dražším.

- Odpisy vyjadřují postupné hmotné i morální opotřebení dlouhodobého majetku za účetní období a jsou zdrojem pro jeho obnovu.
- Odpisy mají velký význam zejména pro podnikatele samého, neboť jejich prostřednictvím by měl znát reálnou hodnotu svého majetku, protože ví, do jaké míry je opravdu opotřeбенý určitý stroj, ale i do jaké míry je zastaralý ať už po fyzické či morální linii.

- Odpisy tvoří součást kalkulací, určují, nakolik byl „opotřeben stroj“ při vyhotovení konkrétní zakázky.

Zvolený způsob (výkonový, časový, zrychlený atd.) může v čase ovlivnit výsledek hospodaření podniku, naopak jeho výše je relativně ovlivňována zvenku inflací, vývojem cen apod.

Nepříjemné jsou poměrně významné změny, které legislativa připravuje praxi v relativně krátkých intervalech. Základní poznatky z předmětu Ekonomika podniku je nejlépe konfrontovat s aktuálním stavem.

Účtování odpisů

Při účtování se vychází z toho, že účetní odpisy jsou zahrnuty v provozních nákladech a současně snižují vstupní cenu odpisovaného majetku.

MD	551 Odpisy...	D	MD	082 Oprávky...	D
	náklad			snížení pořizovací ceny	
			← odpis samostatných movitých věcí →		

Oprávky – opravují hodnotu majetku.

5.7.5 Vyřazení dlouhodobého majetku (DM)

Vyřazení DM se uskutečňuje prodejem, likvidací, bezúplatným převodem, převodem dle platných předpisů, v důsledku škody a manka, vkladem do DM jiné účetní jednotky, přeřazením do osobního užívání.

Při každém způsobu vyřazení je potřeba majetek vyřadit z evidence

v ceně pořizovací	Oprávky / pořizovací cena	082/022
zůstatkové	druh nákladu podle / způsobu vyřazení / oprávky	5. tř./082

Účtování o vyřazení nám tedy poskytuje potřebné informace:

co vyřazujeme: zde např. 022 auto, v jakém věku (daňové odpisy), v jakém reálném stavu fyzického a morálního opotřebení (účetní odpisy),
důvod vyřazení: 551 odepsáním, 543 darem...

Pořizovací cena nebo vstupní cena – oprávky = zůstatková cena

Vstupní cenou může být cena pořizovací, reprodukční (ta, kterou DM vstoupil do našeho majetku).

Příklady různého důvodu vyřazení dlouhodobého hmotného majetku DHM na příkladu automobilu:

1. Likvidace v důsledku úplného opotřebení (součet odpisů se vyrovnal opravkám)

auto 400 000 Kč pořizovací cena

Jednorázový odpis z účtu opravek a vyřazení ze stavu majetku 082/022

551 Odpisy DHM a DNHM

100,-
100,-
100,-
100,-

082 Oprávky k samostatným movitým věcem a jejich souborům

400,- účtování odpisů v jednotlivých letech

082 Oprávky k hmotným mov. věcem a jejich souborům

400,- PZ 400,-

022 Samostatné movité věci a soubory movitých věcí

PZ 400,- 400,- vyřazení ze stavu majetku

2. Prodejem

Po dvou letech užívání:

kde 541 je zůstatková cena prodaného DNM a DHM
311 odběratelé, u kterých máme my pohledávku, aktivní účet
641 tržby z prodeje dlouhodobého majetku

Celá zůstatková cena se stává nákladem, stroj je pak odepsán v plné výši. Jestliže je prodejní cena DM vyšší než zůstatková, firma vykáže zisk z prodeje, opačně ztrátu.

551 Odpisy dl. hmot. a nehmot. maj.

100,-
100,-

082 Oprávky k samostat.mov. věcem a jejich souborům

200,- odepisovali jsme 2 roky auto
(1. odpisová skupina, doba odepisování 4 roky)

541 Zůstatková cena DHM a DNHM

200,-

082 Oprávky k samostat.mov. věcem a jejich souborům

200,- 541/082
doúčtování zůstatkové ceny

082 Oprávky k sam.mov. věcem a jejich souborů	022 Hmotné movité věci a soubory movitých věcí
400,-	PZ 400,- 400,- 082/022 vyřazení ve vstupní ceně
311 Odběratelé	641 Tržby z prodeje DHM a DNHM
500,-	500,- 311/641 prodej na fakturu

3. Darem

doučtování zůstatkové ceny	543/082
vyřazení ve vstupní ceně	082/022

4. V důsledku manka, škody

doučtování zůstatkové ceny	549/082
vyřazení ve vstupní ceně	082/022
předpis úhrady odpovědné osobě	335/649

(odepsali jsme stroj z evidence, zůstatkovou cenu zaevidovali na účtu 549 manka a škody, našli viníka a předepsali k náhradě).

Poznámka:

Jedná se o nezáviněný požár a výbuch, blesk, vichřici s rychlostí větru nad 75 km/hod, povodeň, záplavy, krupobití, sesuv půdy, zřícení skal, zemětřesení minimálně 4. stupně mezinárodní stupnice. Výši škody je třeba doložit posudkem pojišťovny nebo soudního znalce, a to i v případě, jestliže podnikatel není pojištěn.

V případě mimořádných nákladů je vhodné vést analytickou evidenci k účtu 549.

5. Stroj převádíme z podnikání do osobního užívání (u individuálního podnikatele)

doučtování zůstatkové ceny	491/082
vyřazení ve vstupní ceně	082/022

(snížili jsme stav na účtu individuálního podnikatele – pasivní účet)

6. V případě delimitace či restituce základního kapitálu

snižujeme výši základního kapitálu (zůstatková cena)	411/082
vyřazení ve vstupní ceně	082/022

Vyřazuje-li se dosud neodepsaný majetek, lze zůstatkovou cenu promítnout do daňového základu pouze:

- (a) V případě **prodeje** auta do výše celé zůstatkové ceny (zůstatková cena = 20 tis. Kč, prodáno za 15 tis. Kč, ty jsou výnosem a oněch 20 tis. Kč lze zahrnout do daňových nákladů);

(b) V případě **škody, manka** do výše přijaté pojistné náhrady

Pro účely daňových nákladů se neuznávají manka a škody přesahující přijaté náhrady s výjimkou škod vzniklých živelnými pohromami nebo případů, kdy je podle potvrzení policie pachatel neznámý. V tomto případě a v případě škod vzniklých v důsledku živelných pohrom, lze zahrnout celou zůstatkovou cenu.

Příklad:

Zcizeno auto se zůstatkovou cenou 40 tis. Kč, náhrada od pojišťovny 23 tis. Kč. Příjem od pojišťovny je výnosem, zůstatková cena zahrnuta do daňových nákladů ve výši 23 tis. Kč. V případě potvrzení od policie o neznámém pachateli se stává uznatelnou částka celé zůstatkové ceny.

Při úhynu zvířete základního stáda je možné odepsat do daňového základu celou jeho zůstatkovou cenu. Nicméně je třeba posoudit, zda k úhynu nedošlo zaviněně. V tomto případě posoudíme vyřazení jako škodu, kdy je možno zůstatkovou cenu zvířete zahrnout do výdajů jen do výše přijatých náhrad. Obdobně u pěstitelských celků. Nákladem je i zůstatková cena pěstitelských celků trvalých porostů a zvířat při jejich vyřazení.

(c) Při vyřazování neodepsaného majetku **likvidací** lze zahrnout zůstatkovou cenu v plné výši.

Vyřazování neodpisovaného majetku

Vstupní cena dlouhodobého majetku, který je vyloučen z odepisování podle zákona o daních z příjmů, je daňově uznatelným výdajem do výše příjmů z prodeje majetku.

Příklady prodeje dlouhodobého majetku za 100 tis. Kč:

- Umělecké dílo pořízené za 70 tis. Kč. Zdanitelný příjem 100 tis. Kč lze snížit o daňově uznatelný výdaj 70 tis. Kč, tzn., 30 tis. Kč je daňově účinným neboli zdanitelným příjmem.
- Rybník, pořízený směnou za 150 tis. Kč. Zdanitelný výnos 100 tis. Kč lze snížit o daňově uznatelný výdaj ve výši 100 tis. Kč. Zbývající výdaj 50 tis. Kč je výdajem daňově neuznatelným. Po skončení účetního období, při úpravě výsledku hospodaření na základ daně zvyšuje daňově neuznatelný výdaj základ daně z příjmů.
- Les, vložený společníkem, který jej koupil za 80 tis. Kč, částka 20 tis. Kč je daňově účinným neboli zdanitelným příjmem.

- Louka, vložená společníkem, který ji zdědil v ocenění 130 tis. Kč; výdaj 30 tis. Kč není daňově účinným.

Příklad vyřazení DM:

- Stroj, nakoupený za 100 tis. Kč a zároveň ihned prodaný za 110 tis. Kč: celý náklad daňově účinným, zdanitelný zisk činí 10 tis. Kč.
- Pozemek v pořizovací ceně za 80 tis. Kč, směněný za stroj v zůstatkové ceně: 50 tis. Kč, náklad daňově uznatelný je do výše příjmu 50 tis. Kč, částka 30 tis. Kč je daňově neuznatelným výdajem.
- Rybník vložený jako vklad, pořízený za 60 tis. Kč, prodán za 70 tis. Kč. Výnos (příjem) 10 tis. Kč je zdanitelným příjmem.

Účtování o vyřazení dospělých zvířat (základního stáda a tažných zvířat)

Pokud k vyřazení dojde během roku, je daňově uznatelná jedna polovina vypočteného ročního odpisu, pokud byla zvířata v evidenci počátkem roku, pak zůstatková cena je rovněž uznatelným daňovým nákladem (viz účty 551, 541).

Vyřazování zvířat se děje z různých důvodů:

Pořizovací cena samostatně odepisovaného zvířete = MD 026

Počáteční oprávky samostatně evidovaného zvířete na počátku období = D 086

účtování odpisů 551/086

vyřazení zvířete z dlouhodobého majetku 086/026

zúčtování zůstatkové ceny:

při nezaviněném úhynu 551,549/086

při brakaci 541/086 + např. při BSE

obdobně např. prodej sousedovi 541/086

při zaviněném úhynu 549,549/086

náhrada vzniklé škody:

předepsaná viníkovi 335/648; 649

přijatá od pojišťovny vypořádaná do konce roku 221/648, 649 + čas. rozlišení

dar škole 543/086

převodem do osobního užívání 491/086

Poznámka:

Jiná zvířata, než jsou běžně zmiňována, mohou a nemusí být základním stádem; traduje se, že nepřináší-li zvíře hospodářský užitek, např. krysa, had, delfín, je chováno pro potěchu, nebude se jednat o DM. Otázkou zůstává zvíře použité třeba jako symbol firemního loga.

5.7.6 Něco z daňové problematiky nakonec

Daň z nemovitostí je složena ze dvou částí, na daň z pozemků a daň ze staveb. Poplatníkem je vlastník nemovitosti, případně nájemce. Daňové přiznání se podává do 31. 1. zdaňovacího období a pro placení daně jsou stanoveny termíny. Daň do 5 tis. Kč je splatná najednou, do konce května. Vyšší částku daně je možné platit ve splátkách. První splátka do 31. 5., druhá splátka daně je 30. 11. Subjekty, které provozují zemědělskou výrobu a chov ryb platí daň ve dvou splátkách – první splátka do 31. 8. a druhá do 30. 11. roku, na který se daň platí.

Daň z pozemků zahrnuje většinu pozemků v katastru nemovitostí. Od daně jsou osvobozeny např. pozemky ve vlastnictví státu, veřejné parky, hřbitovy, sportoviště, remízky, háje, meze na orné půdě, a další plochy, které nelze žádným způsobem využívat. Zemědělské pozemky jsou osvobozeny na dobu pěti let a lesní pozemky na 25 let od provedení technické rekultivace pozemku či biologického zúrodnování. Osvobození se za stanovených podmínek vztahuje též na pozemky, které byly vydány vlastníkům v souladu se zákonem o úpravě vlastnických vztahů k půdě a jinému zemědělskému majetku, i v případě, kdy byly vlastníkům vydány pozemky náhradní.

Základem daně je v případě zemědělských pozemků cena pozemku vypočtená součinem výměry pozemku v m² a průměrnou cenou půdy stanovenou na 1 m² dle Vyhlášky MZe ČR č. 613/1992 Sb.

Sazby daně jsou pro zemědělské pozemky stanoveny dle intenzity využití pozemku. Pro ornou půdu, chmelnice, vinice, zahrady, ovocné sady platí sazba 0,75 %, na trvalé travní porosty, hospodářské lesy, rybníky s intenzivním a průmyslovým chovem ryb se vztahuje sazba 0,25 %.

Základem daně u ostatních pozemků je výměra pozemku v m², sazby daně jsou pevné v Kč/m² a liší se dle druhu a využití pozemku. U stavebních pozemků se zohledňuje oblast (dle počtu obyvatel obce), kde se pozemek nachází.

Daň ze staveb a jednotek

Nemovitost, která podléhá dani z pozemků, je osvobozena od daně ze staveb, jinak by docházelo ke dvojímu zdanění jedné plochy.

Předmětem daně jsou nemovité stavby, tj. spojené s pevným základem, byty a samostatné nebytové prostory.

Poplatníkem daně je vlastník stavby, bytu či nebytového prostoru. U pronajatých staveb v majetku spravovaném Pozemkovým fondem či jinou státní institucí, je poplatníkem nájemce.

Obdobně jako u daně z pozemků jsou osvobozeny stavby ve vlastnictví státu, krajů a obcí, církví, dále kulturní památky, stavby sloužící k hromadné přepravě osob, veřejně přístupné budovy (školy, galerie, muzea).

Na dobu pěti let jsou osvobozeny stavby, v nichž došlo k provedení změny systému vytápění z tuhých paliv na systém využívající obnovitelné zdroje energie (solární, větrné, biomasy apod.) nebo ke snížení tepelné náročnosti stavby.

Základem pro výpočet daně je výměra půdorysu nadzemní části stavby, tj. zastavěná plocha podle stavu k 1. lednu zdaňovacího období. Sazby jsou pevné v Kč/m² a liší se podle druhu a využití stavby.

U rodinných a bytových domů určených k trvalému bydlení jsou stanoveny sazby nižší než u staveb rekreačních, přihlíží se k počtu podlaží domu. Garáže mohou významně ovlivnit výši daně: garáž postavená a kolaudovaná samostatně, oddělená od obytného domu podléhá sazbě 8 Kč/m². Oproti tomu garáž, která je součástí obytného domu, je společně s domem zkolaudována, podléhá sazbě pro obytný dům, tedy sazbě nižší (v případě domu k trvalému bydlení činí sazba 2 Kč/m²).

Stavby určené k podnikání a samostatné nebytové prostory využívané k podnikání jsou členěny dle druhu podnikatelské činnosti. Nejnižší sazba je uplatňována v případě staveb pro zemědělskou prvovýrobu, lesní a vodní hospodářství, tj. 2 Kč/m² zastavěné plochy. Stavby využívané pro ostatní zemědělskou výrobu, průmysl, stavebnictví, dopravu, energetiku podléhají sazbě 10 Kč/m² plochy. Ostatní podnikatelská činnost je pokryta sazbou 10 Kč/m² zastavěné plochy.

U staveb se častěji než u pozemků setkáváme s úpravou sazby daně koeficientem určeným podle počtu obyvatel obce.

Obec může obecně závaznou vyhláškou pro všechny nemovité věci mimo zemědělských pozemků stanovit tzv. místní koeficient ve výši 2, 3, 4 nebo 5. Tímto koeficientem se násobí daň za jednotlivé druhy nemovitých věcí.

A co zásoby, je to složité jako u dlouhodobého majetku?...

5.8 Účtová třída 1 – ZÁSoby

- Vymezení zásob
- Způsob pořízení a oceňování zásob

- Způsoby účtování o zásobách
- Způsoby účtování o zvířatech

5.8.1 Struktura a oceňování zásob

Zásobami jsou:

1. Skladovaný materiál + zboží;
2. Nedokončená výroba, polotovary vlastní výroby, výrobky;
3. Zvířata (viz kapitola Dlouhodobý majetek).

Materiál: suroviny, náhradní díly, pomocné látky, obaly, DHM, o kterém ÚJ rozhodla, že není dlouhodobým majetkem.

Zbožím je vše, co ÚJ nakupuje za účelem prodeje, vč. aktivovaných výrobků vlastní výroby předaných do vlastních prodejen. V případě zvířat mimo jatečních.

Zbožím jsou movité věci nabyté za účelem prodeje, pokud účetní jednotka s těmito věcmi obchoduje. Zbožím jsou i výrobky vlastní výroby, které byly aktivovány a předány do vlastních prodejen. Zbožím jsou též nemovitosti s výjimkou pozemků, které účetní jednotka, jejímž předmětem činnosti je nákup a prodej nemovitostí, nakupuje za účelem prodeje v nezměněné podobě a sama je nepoužívá, nepronajímá a neprovádí na nich technické zhodnocení.

Jsou-li zakoupeny dva náhradní díly, jeden pro firemní auto, pak jde o materiál určený ke spotřebě, druhý určený pro prodej, pak jde o zboží.

Oceňování zásob

Zásoby nakupované – oceníme pořizovacími cenami (viz kapitola Dlouhodobý majetek). Pro účely vykazování ve finančním účetnictví náklady související s pořízením, např. úroky z úvěru jsou ale součástí finančních nákladů. Opět je příhodné konzultovat v tomto směru již zmíněné legislativní předpisy a postupy účtování.

Zásoby vlastní výroby vč. přírůstků zvířat – oceníme na úrovni vynaložených vlastních nákladů, příp. část nepřímých nákladů, a to podle skutečné výše nákladů nebo podle operativních kalkulací.

Např. náklady na mzdy + materiál + energii + případně část nepřímých nákladů.

Zásoby pořízené bezplatně – nalezené, darované, odpad a zbytkové produkty oceníme podle odborného odhadu jejich užitné hodnoty (stačí i nabídkový obchodní ceník). Pokud se jedná o méně významné množství, postačuje odborný odhad.

Oceňování zásob přijímaných na sklad, na skladě a zásob vydávaných ze skladu je poměrně obtížná záležitost.

Představme si, že odebíráme krmné směsi, náhradní díly či jiný materiál, který dááme na sklad a opět vyskladňujeme. Těchto operací je ve velkém skladu velký počet.

Nežli zavedeme *system hospodaření*, měli bychom si rozhodnout několik záležitostí:

- Jestliže chceme vést evidenci ceny pořízení a náklady s pořízením související, např. smluvní cenu a ostatní, je toto možné prostřednictvím analytických účtů.
- Není vhodné opominout prostřednictvím vnitřního předpisu stanovení normy *přirozených* úbytků zásob (viz základ daně z příjmu), které je možno odepsat přímo do spotřeby materiálu (účet 501), kdežto ostatní přijde na účet 549 Manka a škody.
- Nyní rozhodneme o druhích materiálu, který chceme *účtovat rovnou do spotřeby*, tzn. bez zaúčtování na sklad.
- Jestliže se mění ceny materiálu dodávaného na sklad, zvolíme si některou z povolených metod oceňování materiálu, protože při výdeji by nám vznikaly neustále problémy s oceňováním (většinou nelze vydávat zásoby přesně v pořadí a ceně, v jaké byly nakupovány).

V úvahu připadají tyto metody:

1. **Oceňování ve skutečných pořizovacích cenách** – je vhodné při ručním vedení účetnictví a přetrvávajících stejných cenách; z evidence lze přesně zjistit pořizovací cenu spotřebovávaného materiálu.
2. **Oceňování v průměrných cenách** – po každé dodávce vypočteme průměrnou cenu materiálu na skladě, v níž pak evidujeme úbytky materiálu ze skladu. Možno počítat i v intervalech (max. měsíčních).
3. **Technika FIFO** – first in, first out. Je založena na pořadí dodávek do skladu a jejich ceně. Účetně vyskladníme materiál v ceně první dodávky, pak dodávky následující atd. Není důležité, zda byla fyzicky vydána skutečně právě ona první dodávka. Nevýhodné pro podnikatele je v případě momentu růstu cen materiálu, protože zahrnuje do nákladů nízké ceny materiálu nakoupeného v minulosti.

(Opačný postup metoda LIFO není povolen).

Při použití metody FIFO bývá vykázan vyšší účetní zisk (do nákladů přichází dřívější cena, která bývá nižší), což je pro daňovou politiku státu výhodnější.

4. **Oceňování pevnou skladovou cenou a odchylkou** – je vhodné pro případ nákupu stejného či podobného sortimentu v různých cenách. Jako pevnou cenu evidence – příjem zboží do skladu a rozdíl je cenovou odchylkou, které se rozpouští.

V případě spotřeby veškerých zásob materiálu se rozdíly mezi jednotlivými metodami v úhrnu kompenzují; rozdílné hodnoty jsou v čase, tj. jednotlivých účetních obdobích.

Jestliže používáme vážený aritmetický průměr nebo způsob ocenění nejstarší cenou FIFO, avšak v rámci 1 účtu syntetického může být používán jen 1 způsob.

Často dochází k situaci, kdy nelze vše přesně a s konečnou platností zaznamenat. Například pokud potřebujeme ocenit dodávku materiálu a ještě nedošla faktura (i když tomu většinou bývá naopak), použijeme tzv. zmíněných dohadných účtů.

5.8.2 Charakteristika účtů zásob

Účtová skupina 11 Materiál a skupina 13 Zboží

Při účtování způsobem A využíváme kalkulační účty

111 – Pořízení materiálu (př. Fa za materiál + dopravu + clo + provize + pojištění atp.)

131 – Pořízení zboží (viz pořízení dlouhodobého majetku)

Jde o kalkulační účty, které známe již z období účtování o dlouhodobém majetku (účtová skupina 04). Pořízení účtujeme na vrub těchto účtů a souvztažným zápisem na příslušných účtech zúčtovacích vztahů (úč. třída 3) či na finančních účtech.

Z vnitropodnikových služeb se do pořizovací ceny zásob zahrnuje přepravné a vlastní náklady na zpracování.

Dodávky materiálu a zboží je rovněž možno účtovat přímo na majetkové účty, pokud již pořizovací cenu máme stanovenou, nebo zůstaneme při ceně pořízení:

112 – Materiál na skladě

132 – Zboží na skladě a v prodejnách

Při způsobu **A** se zde účtuje nakoupený a převzatý materiál nebo zboží v pořizovacích cenách. Materiál nebo zboží vlastní výroby se oceňují ve vlastních nákladech.

Při způsobu **B** se na těchto účtech účtuje pouze při uzavírání účetních knih (viz dále).

119 – Materiál na cestě

139 – Zboží na cestě

Koncem roku zde vyúčtujete materiál či zboží, které byly vyfakturovány, ale které ještě nebyly převzaty na sklad (dodávka dosud nedošla).

účtová skupina 12 – Zásoby vlastní výroby

121 – Nedokončená výroba (i pro případ duševní práce, nedokončená stavba)

122 – Polotovary vlastní výroby

123 – Výrobky, zde evidujeme třeba i včelí matky

124 – Zvířata

Sem náleží mladá zvířata, zvířata ve výkrmu, ryby, perličky aj., a to jak zvířata vlastního chovu, tak nakoupená mladá zvířata. Nikoliv laboratorní zvířata.

151 – Poskytnuté zálohy na pořízení zásob

19x Opravné položky k zásobám se tvoří např., jeví-li se, že uskladněné zboží má nižší účetní cenu, za kterou jej na trhu neprodáme; opravná položka je pak rozdílem mezi účetní a tržní cenou.

5.8.3 Způsoby účtování o zásobách

Účtování nakoupených zásob

1. Způsob A (účtování o zásobách s průběžnou evidencí)

Při účtování tímto způsobem je nám průběžně – každým momentem, znám aktuální stav zásob na skladě.

Příklad:

Pořídíme si zásoby nákupem

MD **111** – Pořízení materiálu

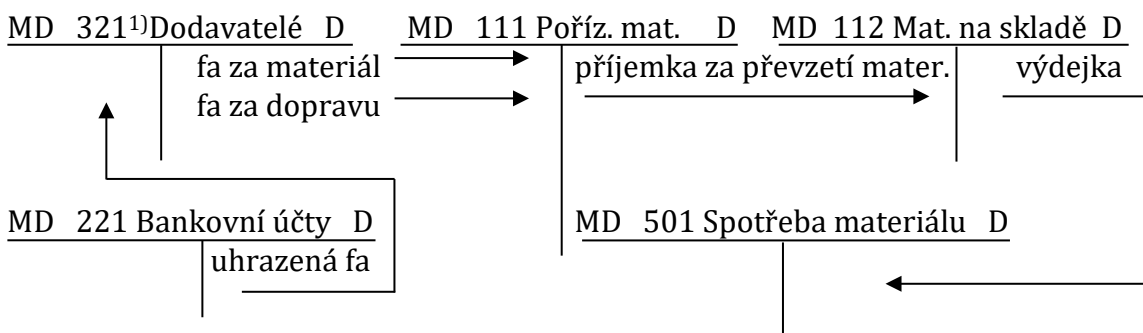
D **321** – Dodavatelé, **211** – Pokladna (při nákupu za hotové), **585** – Aktivace materiálu a zboží (při pořízení výrobou ve vlastní režii, vlastními silami – viz dále zařazení do aktiv)

(a) Převezmeme na sklad...

MD 112 – Materiál na skladě

D 111 – Pořízení materiálu (odepíšeme ho z účtu 111, takže na tomto účtu je zůstatek 0)

Pořízení materiálu nákupem – schéma

¹⁾ Nákup materiálu může být placen i hotově, pak místo účtu Dodavatelé bude účet 211 Pokladna.

(b) Vydáme jej ze skladu...

MD 501 – Spotřeba materiálu, v příp. výdeje do výroby, na straně

D 112 – úbytek ze skladu.

Nespotřebovaný materiál vrácený do skladu 112/501 nebo -501 MD společně se 112 MD)

MD 542 – Prodaný materiál v příp. prodeje (už není ve skladu a náklad je kompenzován výnosy, když zašleme odběrateli fakturu)

D 112 – Úbytek materiálu ze skladu

Pokuste se sami účtovat týmž způsobem o zboží

ad a) MD 131, D 321, 211, 621 Pořízení zboží

ad b) MD 132, D 131 Převzetí do prodejny a na sklad v pořizovací ceně

ad c) MD 504, D 132 v příp. prodeje, MD 549, D 132 v příp. vzniku manka nebo škody

(c) *Úbytky zjištěné inventarizací* (na MD nákladový účet dle důvodu úbytku či příčiny úbytku, D 112 úbytek na skladě)

- Přirozené úbytky – úbytek do výše normy 501/112
- Škody 549/112

- zaviněné – předepíšeme k náhradě hmotně odpovědné osobě (Pohledávky za zaměstnanci)	335/649
- ostatní, kdy nelze stanovit odpovědnost, úbytky nad normu	549AE/112
- škoda krupobitím na ovoci (vlastní výrobky)	549 AE/121
- přiznaná náhrada od pojišťovny	378, 315/649
(d) Přírůstky zjištěné inventarizací	
- získání materiálu z vyřazeného stroje rozmontováním (Jiné provozní výnosy)	112/648
- aktivace materiálu vlastní výroby, jeho zařazení mezi aktiva	112/621
- přebytek zjištěný u materiálu	112/649

Příklad:

Faktura od dodavatele zboží:

cena zboží bez DPH 200 000 Kč	131 /321
DPH, sazba 20 %, 40 000 Kč	343/
faktura – za dopravu 5 000 Kč	131 /321
DPH, sazba 20 %, 1 000 Kč	343/
Zboží převedeno na sklad v pořizovací ceně 205 000 Kč	132/131

Tržba za zboží v prodejně

čisté tržby (bez DPH) 220 000 Kč	211 /604
DPH, sazba 20 %, 44 000 Kč	343/
Převod tržeb na bankovní účet 264 000 Kč (na základě výdajového pokladního dokladu)	261/211
Částka tržeb připsána na běžný účet 264 000 Kč (na základě výpisu z bankovního účtu)	221/261

Účtování na konci roku v případě, že:

jsme dostali fakturu od dodavatele za dodávku, ale ta není do konce roku převzata na sklad.

1. Před koncem roku došla faktura za materiál	111/321
2. Materiál nebyl do konce roku převzat	119/111 je na cestě
3. Materiál v příštím roce přišel	112/119

4. Materiál nebyl do konce roku převzat –
je na cestě a nepoužívá se účet 111 (zp. B) 119/321

Účtování zásob vlastní výroby

1. Způsob A

V průběhu účetního období se účtují všechny přírůstky a úbytky zásob vlastní výroby.

Přírůstky se zachycují:

MD účty skupiny

D účty skupiny

12 Zásoby vlastní výroby

58 Změny stavu vnitropodnikových zásob

111 Pořízení materiálu		588 Aktivace		5xx Náklady	
→10			10←	PHM	2
				Mzdové náklady	8

Obdobně jako u dlouhodobého majetku je účtování koncem účetního období:

- Tržby (realizované výnosy)
- Přírůstek stavu zásob vlastní výroby (výkony vyprodukované)
- Aktivace

Úbytky zásob:

V případě vyskladnění nebo úbytku v rámci normy

MD účty skupiny 61 Změny stavu vnitropodnikových zásob

V případě manka nebo škody

MD účet 549 AE Manka a škody v důsledku živelné pohromy, 549 AE Škody v případě provozních škod

D účty skupiny 12 Zásoby vlastní výroby

Příklad:

Stanovme si opět počáteční zůstatek účtu 121 Nedokončená výroba a účtu 123 Výrobky a část převed'te z nedokončené výroby na výrobky, prodejte a zaúčtujte zjištěnou škodu na účty podle následujících předkontací:

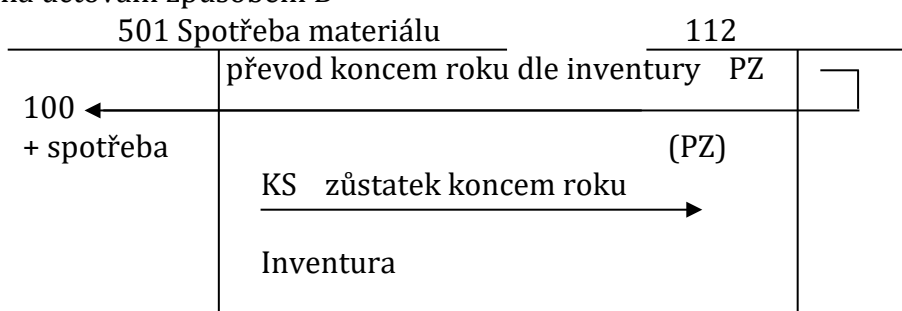
1. Snížení stavu nedokončené výroby	581/121
2. Zvýšení stavu výrobků na skladě	123/583
3. Vyskladnění výrobků pro prodej	583/123
4. Vystavená faktura odběrateli, tržby	311/601
	(601 tržby za vlastní výrobky)
5. Škoda na výrobcích	549/123

2. Způsobem B (úctování s pravidelnou evidencí)

Můžeme účtovat, máme-li levnější druhy materiálu na skladě či zajištěno, že někdo povede skladovou evidenci perfektním způsobem, aby bylo možné zjistit a prokázat stav zásob a složky pořizovací ceny zásob i v průběhu účetního období. Na konci účetního období nebude nutno řešit třeba problémy vysokých mank, sledování cen atp.

Pořízený materiál či zboží neúčtujeme v průběhu roku na sklad, ale rovnou do spotřeby, tj. do nákladů (na účet 501 Spotřeba materiálu, účet 504 Prodané zboží apod.). Až koncem roku převedeme PZ účet 112 rovněž na účet 501, provedeme inventuru skladu a skutečný stav zjištěný inventurou převedeme na účet 112.

Schéma účtování způsobem B

Bilance:

Zásoby již zaevidované do spotřeby + co tam bylo začátkem období – co se našlo při inventuře = spotřeba (výsledovka). Co se našlo při inventuře, je počáteční stav příštího období.

Vcelku je tento způsob vhodný pouze při účtování zásob při jejich relativně četných položkách a nízké ceně (kde např. případná krádež nemá rozhodující význam). Při jeho používání se vyskytuje dost problematických míst, která zpravidla často převažují nad výhodou danou jednodušší administrativou, resp. účtováním.

Způsob B v případě vnitropodnikových zásob

Při uzavírání účetních knih se PS zásob z účtové skupiny 12 převedou na účty ve skupině 61, účtujeme:

MD účty skupiny 61 Změny stavu vnitropodnikových zásob

D účty skupiny 12 Zásoby vlastní výroby

Dále pak stav zásob podle inventarizace:

MD účty skupiny 12 Zásoby vlastní výroby a D účty skupiny 61 Změny stavu vnitropodnikových zásob

Příklad:

	MD/D
1. Stanovte si počáteční zůstatek na účtu Výrobky	123
2. Úbytek stavu výrobků	583/123
3. Konečný zůstatek výrobků na skladě dle inventury	123/583
4. Škody na výrobcích v průběhu roku (podle výsledku inventarizace)(B)	549/583
5. Darování zvířat (B)	543/584

Evidence výroby vlastních výrobků, odchov zvířat, pořádání podnikové akce atp. je založena na kalkulacích.

5.8.4 Účtování o zvířatech – nejdůležitější operace

Oceňování zvířat

Připomeňme si, že nakoupená zvířata jsou oceňována pořizovací cenou.

Přírůstky a příchovky

Příchovky: narozená mláďata, jednodenní drůbež, nově vzniklá včelstva se oceňují *vnitropodnikovými náklady* na bázi vlastních nákladů. Pokud je nelze zjistit, můžeme použít *reprodukční pořizovací cenu* na bázi tržní ceny odstaveného mláděte, přičemž lze účtovat polovinu ceny při narození a druhou polovinu doúčtovat při odstavu.

Selata se při narození ocení cenou za 1 kg, vycházející z ceny odstaveného selete podle skutečné hmotnosti. Při odstavu se vrh zváží a vypočítá se rozdíl mezi hmotností zjištěnou při odstavu a hmotností zaúčtovanou při narození. Tento přírůstek oceníme hmotnostním rozdílem násobeným cenou za 1 kg odstaveného selete. Hmotnost selat koncem roku ještě neodstavených stanovíme alespoň odhadem, pokud se již neváží.

Přírůstky hmotnosti se oceňují opět vnitropodnikovými náklady na bázi vlastních nákladů, nejlépe, je-li znám kalkulační propočet alespoň z jednoho předchozího období.

Vzrůstový přírůstek zjišťujeme u zvířat, která pro tyto účely nevážíme (př. vysokobřezích jalovic, mladých ovcí, hříbat, kůzlat, kožešinových zvířat aj.), nýbrž počítáme krmné dny. Tyto se ocení vlastními náklady na jeden krmný den propočtenými pro chovatelskou skupinu zvířat.

Podkladem pro výpočty jsou vážní listiny, protokol o narození, protokol o přeřazení. Pokud není možné vážení (např. v době pastvy), určíme hmotnost orientačně měřením či namátkovým vážením a posléze dovážíme a dopočteme.

Při zjišťování přírůstku hmotnosti bereme v úvahu skutečnou hmotnost koncem období + veškeré přírůstky – veškeré úbytky vč. přeřazení do jiné kategorie = skutečná hmotnost na počátku období.

Úbytky mladých chovných zvířat a zvířat ve výkrmu se oceňují průměrnými cenami za 1 kg živé hmotnosti nebo průměrnými cenami za 1 kus (pokud se neváží) a předpokládá se zde skupinová evidence. Úbytky (vyskladnění) slepic viz dále účet 459.

Pořízení základního stáda a tažných zvířat z vlastního chovu

(navážeme na úvodní partii o druzích účtů)

124 Zvířata		584 Změna stavu zvířat			
PZ		(1)			
	260	—	260		
588 Aktivace DHM			042 Pořízení DHM		026 Zákl. stádo a tažná zvířata
		(2)			
	260	—	260	275	→ 275
321 Dodavatelé					
379 Jiné závazky		(3)			
	15	—	15		

Legenda:	Částka
(1) vyřazení zvířat z kategorie	260
(2) aktivace do dlouhodobého hmotného majetku	260
(3) externí náklady spojené s převodem	15
(4) převod na účet dlouhodobého hmotného majetku v pořizovací ceně	275

Účtování nákupu a prodeje zvířat ve výkrmu

Poznámka:

U živých zvířat se používá snížená sazba DPH, viz Přílohy zákona o dani z přidané hodnoty.

	v tis. Kč	MD	Dal
1. Faktura dodavatele za nakoupená zvířata (způsob A)			
a) celkem	115	321	/
b) cena nakoupených zvířat	100	124	/
c) DPH, sazba 15 %	15	343	/
2. Úhrada faktury dodavateli z BÚ	115	321/221	
3. Spotřeba nakoupených krmiv	50	501/112	
4. Zúčtování přírůstků živé hmotnosti	70	124/584	
5. Vyskladnění zvířat	170	584/124	
6. Faktura odběrateli za prodaná zvířata			
a) celkem	230	311	/
b) smluvní cena prodaných zvířat	200		/601
c) DPH, sazba 15 %	30		/343

https://www.uctovani.net/ucet.php?ucet_c=124&popis=Mlada-a-ostatni-zvirata-a-jejich-skupiny&i=68

Účtování zpětných převodů ze základního stáda do výkrmu

026 Zákl. stádo a tažná zvířata	086 Oprávky k ZS tažným zvířatům	551 Odpisy k DN a HM
PZ	PZ 24	
32 — 1 — 32	8 — 2 — 8	
585 Aktivace mat. a zboží	124 Zvířata	584 Změna stavu zvířat
8 — 3 — 8	12 — 5 — 12	4 — 4 —
	4 — 4 —	
601 Tržby za vl. výkony	311 Odběratelé	
12 — a — 6 — c — 12,6		
343 DPH		
0,6 — b —		

1. Vyřazení zvířete základního stáda z hmotného majetku, v pořizovací ceně 32 tis. Kč.
2. Zúčtování zůstatkové ceny zvířete základního stáda, které bylo v průběhu roku vyřazeno ze základního stáda a převedeno do výkrmu, zvíře je odepsáno ze 2/3, zůstatková cena je 8 tis. Kč.

-
3. Zpětná aktivace do zásob – zvířata ve výkrmu – kategorie oběžného majetku, v zůstatkové ceně 8 tis. Kč.
 4. K tomu přijde zúčtování přírůstků hmotnosti v ceně 4 tis. Kč.
 5. Vyřazení zvířete při jeho prodeji – úbytek zásob.
 6. Faktura (vyúčtování) zasláná odběrateli zahrnující daň z přidané hodnoty:
 - a) tržby
 - b) daň z přidané hodnoty
 - c) částka celkem.

Přijatý dar – zvíře

124/648 Ostatní provozní výnosy

Manka a škody na zvířatech:

- a) 549/124 (ú. 549 Manka a škody) v případě evidence nákladů a výnosů, 335/648 jestliže předepíšeme zaměstnanci k náhradě (viz dále)
- b) 335/124 rovnou pohledávka za zaměstnanci, jestliže použijeme způsob, kdy nejsou evidovány náklady ani výnosy.

R. Chov ryb

Specifickým odvětvím živočišné výroby je chov ryb, který má v českých zemích dlouholetou tradici. Při koncipování postupů účtování v rybničním hospodářství je třeba respektovat reprodukční proces chovu ryb, který je oproti ostatním druhům živočišné výroby odlišný a dále dlouhodobý výrobní cyklus delší než jedno účetní období. Tomuto oboru (Rybářství) je rovněž věnována zvláštní příloha.

Rybníky s intenzivním a průmyslovým chovem ryb podléhají dani z pozemků, jedná se o zemědělský pozemek. Daň z pozemků je upravena společně s daní ze staveb zákonem o dani z nemovitých věcí. Základem, ze kterého se daň vypočítává, je cena pozemku, zjištěná dle platných cenových předpisů k 1. lednu zdaňovacího období, nebo součin skutečné výměry pozemku (rybníka) v m² a částky 3,80 Kč. Sazba daně u rybníků s intenzivním a průmyslovým chovem ryb činí 0,25 %.

Příklad:

Pan XY se stal vlastníkem rybníka o výměře 1,5 ha. Úkolem zde bude zjistit daň z nemovitých věcí za předpokladu, že jinou nemovitost tato osoba nevlastní.

Základ daně: 15 000 m² x 3,80 Kč = 57 000 Kč

Výše daně: 57 000 x 0,0025 = 142,50 zaokr. 143 Kč

Daň z pozemků se zaokrouhluje na celé Kč nahoru.

Příklad:

Nákup psa na hlídání

1. Nákup psa	124/321
2. Platba v hotovosti	321/211
3. Veterinární úkony	518/211
4. Registrace na obci	518/211
5. Krmivo	501/211
6. Klub chovatelů	518/211
7. Zaplacení výcviku 1 rok předem:	381/211 (podíl na příští rok) 518/318 (poměrná část na běžný rok) (viz účty časového rozlišení).
8. Výstroj	501/211
9. Bouda odpis 1/3 do nákladů příštího období	

Zpravidla jsou náklady daňově účinné.

Hmotným majetkem jsou vždy plemenná zvířata zejména u velkých hospodářských zvířat, která vedle svých užitných vlastností slouží k reprodukci chovů. Chovní králíci, kachny, fretky, ptáci do hmotného majetku patřit nemusí. O zařazení hospodářsky využívaných zvířat (chovy) může rozhodnout sám daňový poplatník. V případě chovaných zvířat pro reklamní účely, ostrahu atd., se nebude jednat o hmotný majetek.

Pořídíme-li si papouška...

Příklad:

Pořízení papouška darem, papoušek je chovným materiálem nebo slouží jako symbol loga podniku.

1. Pořízení papouška s klecí, odborný odhad	20 000	026/643	124/643
2. Veterinární úkony	500	518/211	
3. Krmivo a hračky	1 000	501/211	
4. Účetní odpis (předpokládaná doba života)10 let	2 000	551/082	

Literatura

- DVOŘÁKOVÁ, D (2008). Finanční účetnictví a výkaznictví podle mezinárodních účetních standardů. <http://ekonom.ihned.cz/c1-20975980-dotace-v-ucetnictvi-standardu-IFRS>. 2. aktualizované a rozšířené vydání. Brno: Computer Press, 329 s. ISBN 978-80-251-1950-1.
- KOVANICOVÁ, D. (1995). Nová abeceda účetních znalostí pro každého. Praha: Polygon, 1995 s. 243, 223, 43.
- KOLEKTIV AUTORŮ (2010). Účetnictví podnikatelů 2010. Meritum. Praha: Aspi Wolters Kluwer a.s.
- NEPLECHOVÁ, M. (2007). Účetnictví zemědělského podniku. 2. aktualiz. vyd. Olomouc: ANAG, 175 s. ISBN 978-80-7263-393-7.
- NEPLECHOVÁ, M., NOVÁK, J. (1996). Účetnictví a kalkulace nákladů v zemědělství. Praha: Bilance.
- NÝVLTOVÁ, K., KOUŘILOVÁ, J., RYBOVÁ, J. (2016) Zemědělské závody z pohledu účetnictví, financování a dalších disciplín ve vazbě na GAJU 149/2014/S: „Ekonomické dopady legislativních změn v oblasti financí, účetnictví a daní“, s. 17-32, ISBN 978-80-7394-626-5.
- VALDER, A. (2008). Účetnictví pro podnikatele v zemědělství. 1. vyd. Praha: ASPI, 392 s. ISBN 978-80-7357-388-1.
- VYSUŠIL, J., JASANSKÝ J (1994). Jednoduché či podvojně účetnictví? Ostrava: Montanex, a.s., 54 s. ISBN 80-85780-07-0.
- Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon ČNR č. 593/1992 Sb., o rezervách pro zjištění základu daně z příjmů, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon ČNR 338/1992 Sb., o dani z nemovitých věcí, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 280/2009 Sb., daňový řád, ve znění pozdějších předpisů.
- Vyhláška 500/2002 Sb.

Internetové zdroje

http://www.stohl-znojmo.cz/uploads/File/uu2016/UU16_1_1.2_1.3.pdf

<https://www.uctovani.net/ucetni-osnova.php> 2017

<http://moderni-vyuka.svse.cz/media/news/vzorovy-uctovy-rozvrh-2016.pdf?v=132016>

<http://www.iucto.cz/?gclid=CKiH5enw6dECFUcQ0wodemEFuQ> a

<http://www.money.cz/stahnout->

[zdarma/?gclid=CPGR6Knx6dECFcsV0wodoH4NNA](http://www.money.cz/stahnout-zdarma/?gclid=CPGR6Knx6dECFcsV0wodoH4NNA) SW

<http://ekonom.ihned.cz/c1-20975980-dotace-v-ucetnictvi>

<http://business.center.cz/business/pravo/zakony/ucto/>

https://www.uctovani.net/ucet.php?ucet_c=346&popis=Dotace-ze-statniho-rozpoctu&i=128 úctovani.net

<http://www.pracepropravniky.cz/zakony>

Seznam příloh

Příloha č. 1: Pojmy Výprosa, nájem, závdavek, pacht dle nového Občanského zákoníku

Příloha č. 2: Příklad organizace zpracování účetních informací v intervalu jednoho měsíce

Příloha č. 3: Uzávěrka účtů k 31. 12.

Příloha č. 4: Otevírání účtů k 1. 1. následujícího roku

Příloha č. 5: Úprava výsledku hospodaření na základ daně z příjmů právnických osob

Příloha č. 6: Dlouhodobý majetek

Příloha č. 7: Zásoby – obecné principy

Přílohy

Příloha č. 1

Pojmy Výprosa, nájem, závdavek, pacht dle nového Občanského zákoníku

Výprosa – nový termín (návrat z minulosti) § 2189 – § 2192 NOZ

- půjčitel přenechá bezplatně věc k užívání bez dohodnutí doby, nebo dohodnutí účelu (na rozdíl do výpůjčky), může požadovat vrácení podle libosti;
- výprosník nemůže věc vrátit v době, kdy by půjčiteli způsobil obtíže, ledaže s tím půjčitel souhlasí.

Nájem § 2202 – § 2331 NOZ

- pronajímatel přenechá nájemci věc, a to i část nemovité věci k dočasnému užívání;
- nájemce se zavazuje platit pronajímateli nájemné a užívat věc jako řádný hospodář – § 2213;
- předmětem může podle § 500 NOZ věc:
 - zužitovatelná (tzv. spotřebovatelná),
 - nezužitovatelná;
- je-li věc ve veřejném seznamu, může se na návrh vlastníka věci nebo s jeho souhlasem zapsat nájemní právo;
- **běžnou údržbu** provádí nájemce, pokud se k ní nezavázal pronajímatel – § 2207;
- **ostatní údržbu** a nezbytné opravy provádí pronajímatel, ledaže by se k tomu nájemce zavázal;
- se souhlasem pronajímatele může nájemce zřídit třetí osobě k věci užívací právo;

- nájemné se platí měsíčně pozadu – § 2218;
- s předchozím souhlasem má právo nájemce provést změnu věci, a to:
 - na svůj náklad,
 - dojde-li ke **zhodnocení věci**, pronajímatel se s nájemcem vyrovná podle míry zhodnocení;
- provede-li změnu bez souhlasu, musí uvést do původního stavu;
- podkapitoly
 - nájem domu, nájem bytu – § 2235 – § 2301,
 - nájem prostoru sloužícího k podnikání – § 2302 – § 2315,
 - podnikatelský pronájem věcí movitých – § 2316 – § 2320,
 - nájem dopravního prostředku – § 2322 – § 2325,
 - ubytování § 2326 – § 2331 tzv. nechráněný nájem;
- definice bytu – § 2236.

Pacht § 2332 – § 2357 NOZ

Propachtovatel se zavazuje přenechat pachtýři věc k dočasnému užívání a požívání. Zatímco nájem slouží k užívání věci nájemcem, pacht slouží k tomu, aby pachtýř také požíval tu pronajatou věc, to znamená, aby s ní nakládal podnikatelským způsobem a bral z ní užitky. Z těchto ekonomických funkcí pak vyplývá, že právní úprava vyžadovala odlišná pravidla.

- pachtýř se zavazuje platit za to propachtovateli pachtovné nebo poskytnout část výnosu z věci;
- pachtýř pečuje o propachtovanou věc jako řádný hospodář;
- není-li v ustanoveních pachtu stanoveno něco jiného, použijí se pro pacht přiměřeně ustanovení o nájmu;
- typické užití – pacht závodu (nájem podniku).

Závdavek § 1808 – § 1809 NOZ

Charakteristika

- odevzdá se nejpozději při uzavření smlouvy;
- potvrzuje se jím uzavření smlouvy a strana, která jej dala, tím potvrzuje, že dluh splní;

- nesplní-li se dluh z příčiny na straně toho, kdo dal závdavek, může si druhá strana závdavek ponechat;
- výstižnější název by byl jistota nebo jistota pro uzavření smlouvy;
- závdavek lze považovat za zálohu, protože naplňuje znak zálohy tj., že byl poskytnut před uzavřením smlouvy; závdavek musí být vždy ujednan – na rozdíl od zálohy;
- forma není omezena – může být tedy i nepeněžitý (analogicky jako např. u smluvní pokuty § 2048 NOZ).

Role

- důkazní – že smlouva byla uzavřena;
- zajišťovací – jistota, že dluh bude plněn;
- penální
 - není-li plněno od toho, kdo přijal závdavek – musí vydat dvojnásobek,
 - není-li plněno od toho, kdo vydal závdavek – závdavek „propadá“ a stává se odstupným.

Vydáním závazku subjekt získává alternativní jistotu

- dluh bude splněn;
- dostane 2x tolik při nesplnění;
- nárok na náhradu škody, není-li splnění již možné.

Okamžik změny vlastnictví

Problematický je okamžik, kdy si mohu závdavek ponechat, tj. „propadnutí závazku“??

Otázkou je, zda lze kumulovat závdavek i náhradu škody??

Závdavek a DPH

- Podle našeho názoru lze z § 1808/2 NOZ usuzovat, že závdavek může mít úlohu jistiny, to by se nepovažovalo za úplatu na plnění, které je předmětem DPH. Např. u kaucí v souvislosti s nájmem nemovité věci se to vykládá dlouhodobě, že nejsou předmětem daně.
- Z § 1809 NOZ vyplývá, že závdavek může plnit i funkci odstupného v případě, kdy byla sjednána možnost odstoupit od smlouvy, ale nebylo sjednáno odstupné. Přijetí odstupného v případě, kdy se vůbec neplnilo a ani v souvislosti s odstupným nebylo sjednáno a poskytnuto nic nového, také není žádným

protiplněním za nějaké zboží či služby, nejsou tedy splněny podmínky, aby bylo úplatou za nějaké plnění.

- Komentář v publikaci JUDr. Eliáše k NOZ (str. 732) vykládá závdavek tak, že má funkci důkazní (potvrzuje, že smlouva byla uzavřena), zajišťovací (jako jistina, že dluh bude splněn) a také funkci penální (sankce pro případ, že některá ze stran nesplní smlouvu). Ani jedna z uvedených funkcí a s nimi související okolnosti, za nichž je závdavek poskytován, nenasvědčuje podle mého tomu, že by se mělo jednat o úplatu za plnění.
- Takže se celkově přikláníme k tomu pohlížet na závdavek podobně jako na kauci.

Účetnictví

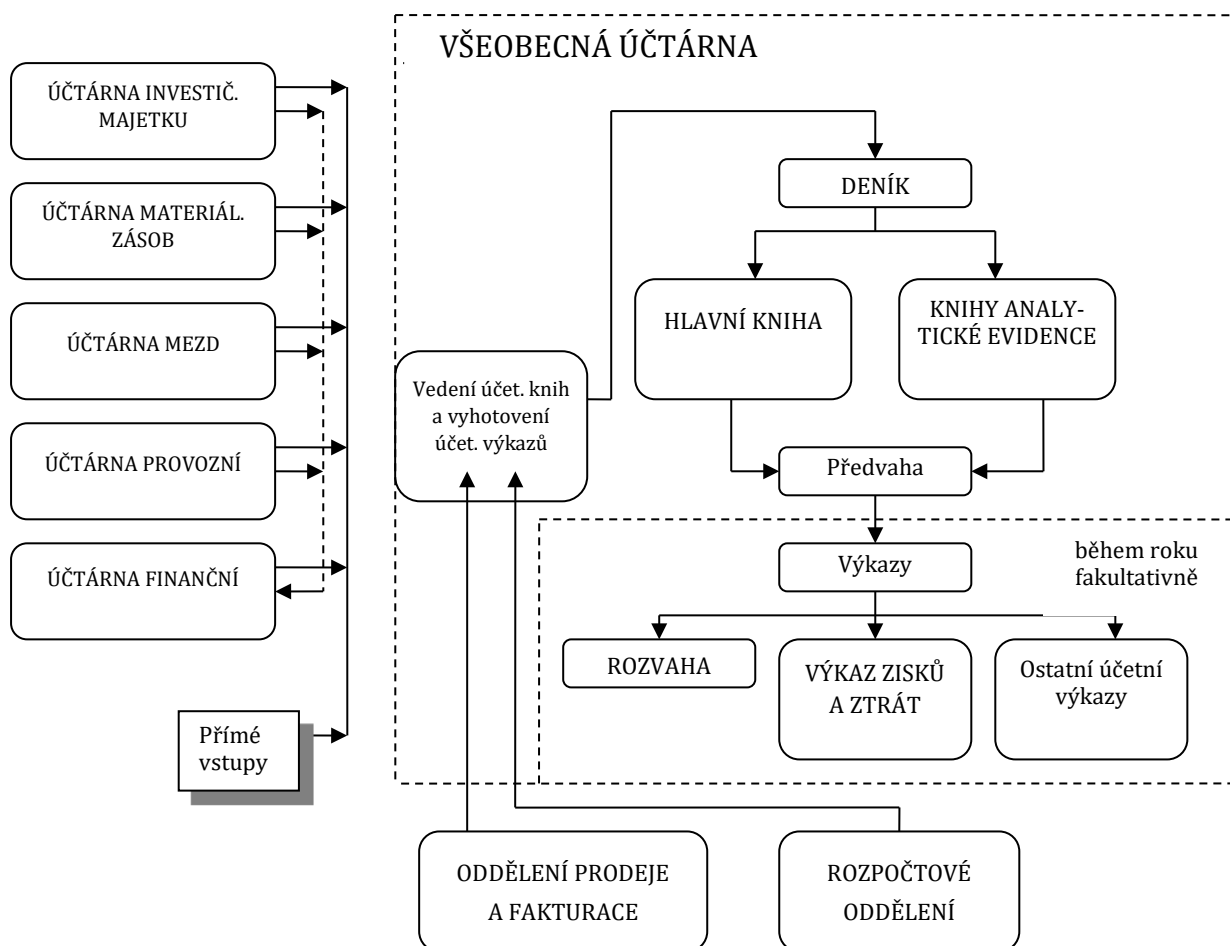
Pojem záloha se použije i na závdavek.

Vyhláška č. 500/2002 Sb. dtto

- § 6 odst. 7 Položka B.I.8 Poskytnuté zálohy na dlouhodobý nehmotný majetek (a **závdavky**)
- § 7 odst. 9 Položka B.II.8 Poskytnuté zálohy na dlouhodobý hmotný majetek (a **závdavky**)
- § 8 odst. 4 Položka B.III.7 Poskytnuté záloha na dlouhodobý finanční majetek (a **závdavky**)
- § 9 odst. 6 Položka C.I.6 Poskytnuté zálohy na zásoby – obsahuje krátkodobé a dlouhodobé zálohy a **závdavky** poskytnuté na pořízení zásob
- § 10 odst. 6 Položka C.II.5. Dlouhodobé poskytnuté zálohy – obsahuje u všech účetních jednotek poskytnuté dlouhodobé zálohy a **závdavky**, s výjimkou záloh a **závdavků** vykázaných v položkách "B.I.8. Poskytnuté zálohy na dlouhodobý nehmotný majetek..."

Příloha č. 2

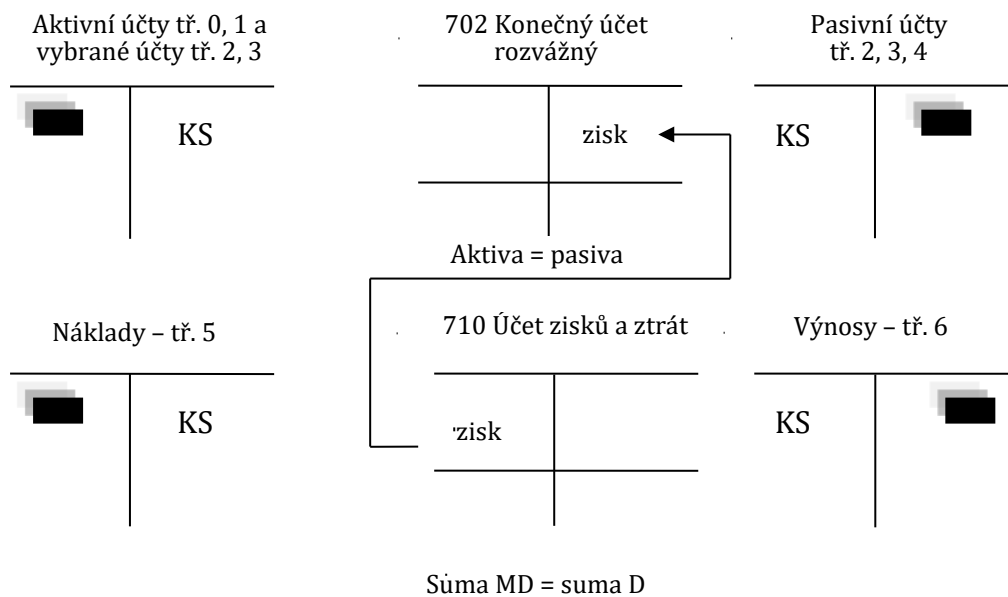
Příklad organizace zpracování účetních informací v intervalu jednoho měsíce

Zdroj: Kovanicová (1995)

Příloha č. 3

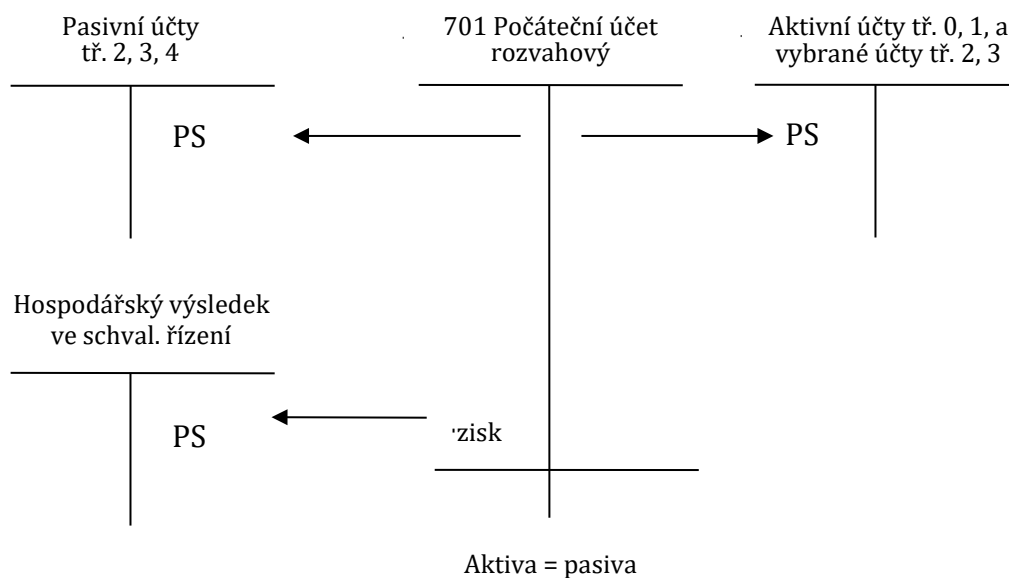
Uzávěrka účtů k 31. 12.

Zdroj: Kovanicová (1995)

Příloha č. 4

Otevírání účtů k 1. 1. následujícího roku

Zdroj: Kovanicová (1995)

Příloha č. 5

Úprava výsledku hospodaření na základ daně z příjmů právnických osob

Propočet daně z příjmů právnických osob:

Účetnictví poskytuje podklady pro výpočet částky daně z příjmů.

Účetní výsledek hospodaření se neshoduje se základem daně z příjmů.

Správně vedené účetnictví, analytická evidence nákladů a výnosů usnadňuje práci při výpočtu částky daně z příjmů.

Výpočet částky daně probíhá mimoúčetně, vycházíme z účetního výsledku hospodaření, který se upravuje na základ daně z příjmů.

Dále se budeme zabývat výpočtem částky daně z příjmů.

Účetní výnosy - účetní náklady	Součet šesté účtové třídy - součet páté účtové třídy
	Účetní výsledek hospodaření
Úprava účetního výsledku hospodaření na daňový základ	+ daňově neuznatelné náklady - výnosy, které nevstupují do základu daně a částky, které snižují základ daně
	Základ daně před úpravou
- položky odčitatelné od základu daně dle § 34 zákona o daních z příjmů	- daňová ztráta z minulých let - výdaje na výzkum a vývoj
	Základ daně po úpravě
- položky snižující základ daně dle § 20 zákona o daních z příjmů	- dary
	Upravený základ daně
	Zaokrouhlený na 1 000,- Kč dolů
Sazba daně	19 %
	Daň z příjmů právnických osob
- slevy na dani dle § 35 zákona o daních z příjmů	- sleva na dani, pokud firma zaměst- nává zaměstnance se změněnou pra- covní schopností
	Daňová povinnost po slevě

Zdroj:

<https://www.oalib.cz/oskola/mod/book/tool/print/index.php?id=2086#ch1629>
<https://www.oalib.cz/oskola/mod/book/tool/print/index.php?id=2086>

Poznámka pro upřesnění:

V posledním řádku tabulky se používá pojem daňová povinnost. Je tím myšlena vypočtená částka daně, kterou musí poplatník zaplatit. Pojem daňová povinnost je v tomto případě nepřesný, neboť zahrnuje širší spektrum povinností, než je zaplacení daně. Vhodnější by bylo, kdyby autor uvedl v posledním řádku tabulky „částka daně po slevě“ nebo „splatná daň“.

Příloha č. 6

Dlouhodobý majetek

V majetkové položce dlouhodobý majetek se – oproti úpravě platné v minulosti – nevymezuje tzv. drobný dlouhodobý majetek (drobný DNM a drobný DHM). Platí, že samostatné movité věci, resp. jejich soubory se v případě nižšího ocenění, než je hranice určená účetní jednotkou, považuje za „**drobný hmotný majetek**“, o němž se účtuje jako o zásobách.

Z hlediska účtování o dlouhodobém majetku se rozlišují dvě základní fáze, vyskytující se u kteréhokoli typu dlouhodobého majetku, a to:

- pořízení dlouhodobého majetku,
- vyřazení dlouhodobého majetku.

K tomu se však řadí účetní případy zachycující snížení hodnoty dlouhodobého majetku:

- v případě dlouhodobého hmotného majetku odpisovaného jde o zachycování trvalého snížení hodnoty v podobě odpisů, které se kumulují do oprávek,
- ve všech případech dlouhodobého majetku může být účtováno o dočasném snížení jeho hodnoty, a to pomocí opravných položek.

Snížení hodnoty dlouhodobého majetku (trvalé i dočasné) ovlivňuje kromě rozvahových účtů (účty oprávek, resp. účty opravných položek) náklady účetní jednotky, a tudíž její hospodářský výsledek.

Kromě toho, že je s dlouhodobým majetkem v průběhu jeho existence v účetní jednotce spojen vznik nákladů v podobě odpisů nebo opravných položek, může dojít také v případě DNM a DHM k jeho technickému zhodnocení.

Mezi kritéria tvorby analytických účtů dlouhodobého majetku lze řadit:

- druh majetku (speciálně DFM se rozlišuje podle druhu cenných papírů, resp. podílů, dále podle emitentů, nominálních hodnot, resp. podle měn, na které cenné papíry, resp. podíly znějí),
- hmotně odpovědné osoby,
- místo uložení,
- majetek daný do zástavy,
- a majetek, kterým účetní jednotka ručí za své závazky.

Upozornění na chyby v praxi

V praxi se například občas vyskytuje v kupní smlouvě výhrada, že věc zůstává v majetku prodávajícího až do jejího úplného zaplacení. Tato výhrada neznámá, že účetní jednotka – kupující neúčtuje o tomto majetku ve svém účetnictví, neboť jej používá ke svému podnikání, k dosažení svých příjmů. Ovšem je nutné učinit příslušnou poznámku na inventární kartě.

Příklady dle Meritum 2010 s. 58., s. 59

Účtování neodpisovaného DHM

Účetní jednotka vlastní pozemek, který užívá jako skladovací plochu. S ohledem na změnu svých aktivit jej již nebude potřebovat, proto jej prodává.

Pol.	Označení účetního případu	Kč	MD	D
	1. rok = rok pořízení			
1	Pořízení pozemku vkladem společníka (vyrovnání pohledávky vůči společníkovi)	1 000 000	031	353
	n-tý rok = rok prodeje			
2	Prodej ve smluvní ceně převodem na BÚ	1 300 000	221	641
s3	Vyřazení pozemku z účetní evidence	1 000 000	541	031

Účtování o zastavení pořizování DHM

Účetní jednotka začala pořizovat DHM, eviduje jej jako nedokončený DHM. S ohledem na změnu okolních podmínek přehodnocuje svůj původní záměr a zastavuje pořizování tohoto DHM, a to v okamžiku, kdy dosud kumulovaná pořizovací cena činí 45 tis. Kč.

Pol.	Označení účetního případu	Kč	MD	D
1	Dosud pořízená část nedokončeného DHM	45 000	042	
2	Účtování pořizovací ceny DHP, jehož pořízení bylo zastaveno	45 000	548	042

Pokud se účetní jednotce podaří tento nedokončený DHM prodat, pak se účtování nemění, pouze se doučtují tržby za prodaný majetek:

Pol.	Označení účetního případu	Kč	MD	D
1	Dosud pořízená část nedokončeného DHM	45 000	042	
2	Účtování pořizovací ceny DHP, jehož pořízení bylo zastaveno	45 000	541	042
3	Vystavená faktura na tržby z prodeje DHM	20 000	311	641
	Úhrada tržeb na bankovní účet	20 000	221	311

Poznámka:

Je abstrahováno do DPH.

Účtování o vyřazení DHM v souvislosti s jeho vkladem do jiné obchodní společnosti

Účetní jednotka vlastní DHM – budovu a pozemek, které převádí jako vklad do obchodní společnosti X (jde o tzv. ostatní podíl podle CUS 014). Pozemek je veden v pořizovací ceně 600 tis. Kč, budova má pořizovací cen 12 mil. Kč, její zůstatková cena je 10 mil. Kč. Hodnota podílu do společnosti X je 10,6 mil. Kč.

Pol.	Označení účetního případu	Kč	MD	D
1.	Závazek z titulu podílu vůči spol. X	10 600 000	06x	367
2.	Zúčtování zůstatkové ceny budovy	10 000 000	367	081
3.	Vyřazení budovy z majetku účetní jednotky v pořizovací ceně – její převod do spol. XM	12 000 000	081	021
	Vyřazení pozemku z majetku účet. jednotky – jeho převod do spol. X	600 000	367	031

Poznámka:

Účtování do účtové skupiny 06 předpokládá absenci dalších nákladů souvisejících s pořízením „ostatních podílů“.

Příklad

Účtování o pořízení DHM s využitím dotace z veřejných zdrojů

Účetní jednotka získala grant na dofinancování pořizovaného (odpisovaného) DHM ve výši 75 % jeho ceny, která činí 1 000 000 Kč. Roční odpis odpovídá 20 % pořizovací ceny.

Rozlišme následující situaci:

- (a) na zbývajících 25 % ceny aktiva má své vlastní prostředky,
- (b) na zbývajících 25 % ceny aktiva využívá bankovní úvěr, přitom
 - ba) rozhodla o zahrnutí úroku z tohoto úvěru do okamžiku převedení aktiva do užívání do pořizovací ceny aktiva, tato částka činí 20 000 Kč,
 - bb) úrok se nestává součástí pořizovací ceny, ale vstupuje do nákladů – vzhledem k tomu, že případ probíhá v rámci jednoho účetního období, vstupuje naznačená částka úroku do nákladů běžného období, dotace je použita jednak na pořizovací cenu aktiva, jednak na úhradu úroků (které nejsou zahrnovány na pořizovací ceny aktiva) v roce pořízení.

ad a)

Pol.	Označení účetního případu	Kč	MD	D
1.	pořízení (odpisovaného) DHM na fakturu	1 000 000	042	321
2.	nárok na dotaci	750 000	378	346(7)
3.	Úhrada dotace na bankovní účet	750 000	221	378
4.	Úhrada dodavatelské faktury X	1 000 000	321	221
5.	Užití dotace na pořízení aktiva	750 000	346 (347)	042
6.	Převod DHM do užívání	250 000	022	042
7.	Odpis ve výši 20 % pořizovací ceny (snížené o dotaci)	50 000	551	082

Poznámka:

Je abstrahováno od DPH.

Ad ba)

Pol.	Označení účetního případu	Kč	MD	D
1.	Pořízení (odpisovaného) DHM na fakturu	1 000 000	042	321
2.	Nárok na dotaci	750 000	378	(347)346
3.	Úhrada dotace na bankovní účet	750 000	221	378
4.	Přijetí bankovního úvěru na bankovní účet	250 000	221	461
5.	Úhrada dodavatelské faktury X	1 000 000	321	221
6.	Úhrada úroku z úvěru na pořízení DHM	20 000	042	221
7.	Užití dotace na pořízení aktiva	750 000	346 (347)	042
8.	Převod DHM do užívání	270 000	022	042
9.	Odpis ve výši 20 % pořizovací ceny (snížené o dotaci, zvýšené o úroky)	54 000	551	082

ad bb)

Pol.	Označení účetního případu	Kč	MD	D
1.	Pořízení (odpisovaného) DHM na fakturu	1 000 000		321
2.	Nárok na dotaci	750 000	378	345(347)
3.	Úhrada dotace na bankovní účet	750 000	221	378
4.	Přijetí bankovního úvěru na bankovní účet	250 000	221	461
5.	úhrada dodavatelské faktury X	1 000 000	321	221
6.	Úhrada úroku z úvěru na pořízení DHM	20 000	562	221
7.	Užití dotace za úroky v roce pořízení	20 000	346 (347)	66
8.	užití dotace na pořízení aktiva	730 000	346 (347)	042
9.	Převod DHM do užívání	270 000	022	042
10.	odpis ve výši 20 % pořizovací ceny (snížené o dotaci užitou na pořízení aktiva)	54 000	551	082

Význam dlouhodobého majetku v účetní jednotce podtrhuje i množství mezinárodních účetních standardů, které se týkají jeho vykazování. Jde zejména o IAS 16 Pozemky, budovy a zařízení, IAS 38 Nehmotná aktiva, IAS 32 Finanční nástroje: vykazování, IAS 39 Finanční nástroje: účtování a oceňování a IAS 40 Investice do nemovitostí. Velmi významné je v souvislosti s IAS/IFRS uvědomit si, jak odlišně ovlivňuje účetní jednotku dlouhodobý majetek držený za účelem užívání a dlouhodobý majetek držený za účelem zhodnocení jeho samého.

Oceňování dlouhodobého majetku

Do pořizovací ceny DNM a DHM vstupují zejména:

- náklady na přípravu a zabezpečení pořizovaného DNM a DHM
 - odměny za poradenské služby,
 - platby za expertízy,
 - platby za patentové řešerše,
 - odměny za zprostředkování,
 - správní poplatky,
 - platby za záruky,
 - platby za otevření akreditivu,
 - náklady na předprojektové přípravné práce,
 - licence, patenty a jiná práva, využitá při pořizování majetku, nikoli pro jeho budoucí provoz;
- úroky z úvěru, pomocí něhož je DNM a DHM pořizován – pokud tak účetní jednotka rozhodne (v opačném případě nejsou úroky aktivovány, ale účtovány přímo do nákladů příslušného období);
- náklady na zkoušky před uvedením majetku do užívání;
- další specifické náklady zejména v souvislosti se stavbami, pozemky, porosty, které explicitně vymezuje VPU.

Poznámka:

Jedna zvláštnost se váže k oceňování **pozemku**, který se oceňuje včetně porostu (lesní porost, stromy, keře), pokud porost sám není DHM.

Do pořizovací ceny DFM kromě jeho ceny pořízení vstupují zejména:

- poplatky makléřům,
- poplatky poradcům,
- poplatky burzám.

V případě DFM, a to skupině tzv. ostatních dlouhodobých cenných papírů, u nichž v okamžiku pořízení není znám záměr účetní jednotky, se aplikuje k rozvahovému dni ocenění **reálnou hodnotou**. Reálná hodnota představuje zejména buď tržní hodnotu, nebo ocenění kvalifikovaným odhadcem či soudním znalcem.

V případě uvedeného typu DFM jde o případ, kdy se změna hodnoty jeho ocenění účtuje rozvahově, a to na příslušném účtu v účtové skupině *41 – Základní kapitál a kapitálové fondy*.

Zjištěné zvýšení reálné ceny oproti ceně zaúčtované na účtu ve skupině *06 – Dlouhodobý finanční majetek* se zaúčtuje na stranu MD tohoto účtu a souvztažně na straně D účtu v účtové skupině *41 – Základní kapitál a kapitálové fondy*. Naopak, snížení reálné ceny tohoto typu DFM se zaúčtuje na straně MD účtu v účtové skupině *41 – Základní kapitál a kapitálové fondy* a na straně D účtu příslušném ve skupině *06 – Dlouhodobý finanční majetek*.

Informace o způsobech oceňování a odpisování jsou povinnou součástí přílohy k účetní závěrce, stejně jako o případných odůvodněných odchylkách, či narušení principu konzistence vykazování účetních dat.

V rámci oceňovacích metod sem samozřejmě patří informace o stanovení opravných položek a oprávek.

Účetní jednotky, které vedou účetnictví ve zjednodušeném rozsahu, o opravných položkách v naznačeném smyslu neúčtují.

Upozornění na chyby v praxi

Kvantifikace odpisů DNM a DHM skýtá nebezpečí jejich nereálného stanovení, které v případě jejich nadhodnocení vytváří tzv. skryté rezervy. Skryté (resp. tiché) rezervy v takovém případě představují nevykázanou část vlastního kapitálu (snížený hospodářský výsledek) způsobenou podceněním aktiv (DNM či DHM). Skryté rezervy nejsou ani v české úpravě účetnictví, ani mezinárodními účetními standardy povoleny. Překračují svým rozsahem správně aplikovaný princip opatrnosti.

DNM nejsou zejména znalecké posudky, průzkumy trhu, návrhy reklamních akcí, certifikace systému jakosti, software pořízení technologií. Účetní jednotka může rozhodnout o tom, že DNM nejsou rovněž technické auditu apod.

V souvislosti s povolenkami na emise skleníkových plynů a preferenčních limitů se užívají účty v účtové skupině *34 – Zúčtování daní a dotací*.

Ocenitelná práva představují výsledky duševní činnosti a práva podle zvláštních právních předpisů a dále jsou vázána na průmyslové a obdobné vlastnictví (tj. např. patenty, průmyslové vzory, licence).

Obdobně VPU explicitně vylučuje některé výdajové položky ze zřizovacích výdajů: výdaje na pořízení dlouhodobého majetku, výdaje na pořízení zásob, výdaje na reprezentaci, výdaje související s přeměnou společnosti nebo družstva.

Zvláštní je úprava odpisů zřizovacích výdajů, která vyplývá z obchodního zákoníku (§ 65a), který mimo jiné uvádí:

„... zřizovací výdaje jako dlouhodobý majetek ... musí být ... účetně odepsán nejpozději v průběhu pěti let od vzniku společnosti.“ Výše zřizovacích výdajů má vztah i na určování výplaty podílů ze zisku. „Dokud není majetek ... zcela účetně odepsán, je jakékoliv vyplácení podílů na zisku zakázáno, ledaže disponibilní zdroje, z nichž lze jinak vyplácet podíly na zisku, a nerozdělený zisk minulých období jsou nejméně rovny neodpsané části zřizovacích výdajů.“

Goodwill představuje kladný nebo záporný rozdíl mezi na jedné straně oceněním podniku nebo jeho části a na straně druhé souhrnem jeho individuálně přeceněných složek majetku sníženým o převzaté závazky.

Goodwill se odpisuje rovnoměrně 60 měsíců od nabytí podniku nebo jeho části. Kladný goodwill se takto odepisuje do nákladů, záporný goodwill do výnosů.

Dlouhodobý hmotný majetek odpisovaný

O oceňovacím rozdílu k nabytému majetku se účtuje, je-li stanovena kupní cena za podnik či jeho část jednou částkou a známe-li účetní ceny jednotlivých majetkových součástí, resp. závazků prodávajícího, přičemž jejich součet je odlišný od hodnoty kupní ceny. Rozdíl mezi součtem „individuálních účetních cen“ prodávajícího a kupní cenou představuje oceňovací rozdíl.

Dlouhodobý finanční majetek

Výsledek hospodaření je ovlivňován zpravidla až v okamžiku vyřazování DFM.

Z nákladových účtů se při účtování DFM používají zejména:

- účty v účtové skupině 55 – Odpisy, rezervy, komplexní náklady příštích období a opravné položky v provozní oblasti (účtování opravných položek k dlouhodobému majetku),
- účty v účtové skupině 54 – Jiné provozní náklady (např. účtování zůstatkové ceny prodaného DFM).

Z výnosových účtů se při účtování DFM používají zejména:

- účty v účtové skupině 66 – Finanční výnosy (jednak výnosy z DFM, jednak tržby za prodaný DFM).

Analytické účty DFM se vedou podle jeho jednotlivých složek, zejména podle druhu cenného papíru, podle emitentů a nominálních (jmenovitých) hodnot, resp. podle měn, na které cenné papíry znějí.

Na rozdíl od předcházejících položek dlouhodobého majetku může docházet během držení DFM k účtování výnosů – u majetkových cenných papírů a podílů dividend, resp. podíly na hospodářském výsledku, u dluhopisů výnosových úroků.

Výnosy z dlouhodobého finančního majetku se v souladu se ZU, VPU a CUS 019 účtují aktuálně, tj. časově rozlišené, a to kumulativně od počátku období.

Příloha č. 7

Zásoby – obecné principy

Analytické účty se vedou se zohledněním předmětu činnosti účetní jednotky podle druhů či skupin zásob.

Mezi kritéria **tvorby analytických účtů** zásob lze řadit:

- druh zásob, resp. skupiny zásob,
- hmotně odpovědné osoby,
- místo uložení (kromě standardních míst uložení – skladů má být účtováno o zásobách daných ke zpracování jiné účetní jednotce, do konsignačních skladů a zapůjčených mimo účetní jednotku),
- potřeby finančního řízení (např. obrátkovost zásob),
- majetek daný do zástavy a majetek, kterým účetní jednotka ručí za své závazky, současně by měla být vzata v úvahu technologická a organizační specifika podniku.

Účetní jednotka může účtovat zásoby způsobem A i způsobem B. V rámci analytických účtů podle míst uskladnění (odpovědných osob) však může být uplatněn pouze jeden z uvedených způsobů.

Zásobám je věnován Mezinárodní účetní standard č. 2 (IAS 2 Zásoby). Ten se však explicitně nevztahuje na účtování o nedokončené výrobě vznikající na základě stavebních smluv, na účtování o finančních instrumentech a na zásoby živého inventáře, zemědělských a lesních produktů a nerostných rud.

Kromě v ČR aplikované techniky oceňování pomocí individuálních pořizovacích nákladů (FIFO, vážený aritmetický průměr) vymezuje IAS 2 Zásoby i techniku standardních nákladů (zjednodušeně: pořizovací cena je navýšena o kalkulované náklady na přeměnu zásob) a techniku maloobchodního prodeje (zjednodušeně: prodejní cena je snížena o hrubou marži).

Oceňování zásob

Zpravidla se vychází z charakteru výroby, podrobnější členění není již povinné:

- (a) ve výrobě s krátkodobým nepřetržitým cyklem se nedokončená výroba oceňuje pouze přímými materiálovými náklady a výrobky nebo polotovary přímými materiálovými a mzdovými náklady;

- (b) v hromadné a velkosériové výrobě se oceňují pouze přímými náklady, jimiž jsou náklady na přímý materiál, polotovary, přímé mzdy a ostatní přímé náklady;
- (c) v malosériové a kusové nebo zakázkové výrobě a ve výrobě a dlouhodobým cyklem se oceňují přímými náklady, výrobní režii a v případě, že výrobní cyklus přesahuje dvanáct měsíců výjimečně i správní režii.

Opravné položky

Opravné položky k zásobám se účtují k rozvahovému dni v rámci účetní uzávěrky, kdy se účtují případy směřující k podání věrného a poctivého obrazu o účetní jednotce.

V rámci inventarizace zásob se posuzuje, zda odpovídá ocenění zásob na skladě jejich prodejní ceně snížené o náklady spojené s prodejem. Pokud je tato cena nižší a toto snížení má potenciálně dočasný (přechodný) charakter, sníží se cena příslušných zásob zaúčtováním opravné položky k nim v odpovídající hodnotě.

Příklad:

Zaúčtování opravné položky při inventarizaci zboží a její zúčtování při jeho prodeji v následujícím období.

Pol.	Označení účetního případu běžné účetní období	Kč	MD	D
1.	stav zásob na konci prvního účetního období	10 000	13	x
2.	dočasné snížení hodnoty zásob zboží – odhad při inventarizaci ke konci rozvahového dne	500	55	19
	následující účetní období			
3.	vyskladnění zboží při jeho prodeji v následujícím účetním období	10 000	50	13
4.	zúčtování (zrušení) opravné položky	500	19	55
5.	prodejní cena zboží prodaného v hotovosti	9 900	21	60

Vliv na hospodářský výsledek z titulu prezentovaných účetních případů:

- v 1. účetním období náklady 500, hospodářský výsledek představuje ztrátu 500;
- v 2. účetním období náklady 9 500 (10 000–500), výnosy 9 900, hospodářský výsledek představuje zisk 400 (9 900–9 500).

Název:	Základy účetnictví s daňovou problematikou pro zemědělské a podobné obory
Autoři:	Ing. Jarmila Rybová, Ph.D. doc. Ing. Jindřiška Kouřilová, CSc.
Vydavatel:	Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích Ekonomická fakulta
Vydání:	1. vydání, 2017
Účel:	Vysokoškolská učebnice
Počet stran:	143
Elektronická verze:	http://omp.ef.jcu.cz

**Tato publikace neprošla jazykovou úpravou v redakci nakladatelství.
Za věcnou a jazykovou správnost díla odpovídají autoři.**

ISBN 978-80-7394-634-0

